

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

10'uncu Toplantı
20 Ekim 2017 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

*1.- Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/884)*

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

10'uncu Toplantı

20 Ekim 2017 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.30'da açılarak dört oturum yaptı.

Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın (1/884) maddeleri üzerindeki görüşmelere devam edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 19.34'te toplantıya son verildi.

20 Ekim 2017 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.30

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum Sözcü Abdullah Nejat Koçer tarafından açıldı)

BAŞKAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 10’uncu Birleşimini açıyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/884)

BAŞKAN - Gündemimizde (1/884) esas numaralı Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı bulunmaktadır. Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

112’nci maddeyi yeniden görüşmek üzere önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/884) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın 112’nci maddesinin İç Tüzük’ün 43’üncü maddesi uyarınca yeniden görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Cemal Öztürk

Giresun

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Ne getirdiklerini bir söyleyiversinler.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Neden ihtiyaç hasıl oldu?

BAŞKAN – O yeniden görüşülme önergesiydi. Onu kabul ediyoruz, ondan sonra görüşmelere başlıyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısı’nın çerçeve 112’nci maddesi ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na 35’inci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 35/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“(2) Kitle fonlama platformlarının kurulabilmesi ve faaliyete başlaması için Kuruldan izin alınması zorunludur. Bu platformların kuruluşlarına, ortaklarına, pay devirlerine, çalışanlarına, her bir fon sağlayıcısı tarafından yatırılacak veya proje sahipleri ile girişim şirketleri tarafından toplanabilecek

paranın azami limitine ve faaliyetleri sırasında uymaları gereken diğer ilke ve esaslar ile toplanan fonların ilan edilen amacına uygun olarak kullanıldığının kontrolü ve denetimine ilişkin esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

Cemal Öztürk

Giresun

BAŞKAN – Sayın Bakan, bu maddeyle ilgili bir açıklama alabilir miyiz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Başkanım, dün, hatırlarsanız, tartışmalar sırasında özellikle kitle fonlama platformlarından kaynak temin eden proje sahipleriyle şirketlerin Sermaye Piyasası Kurulu tarafından temin ettikleri kaynakları nasıl kullanacakları ve faaliyetlerini yürütmeleri sırasında özellikle bu fonlara kaynak temin eden yatırımcıların haklarının korunup korunmadığına dair denetleme ve kontrol yetkisi olsun demiştik. Böyle bir haklı talep gelmişti. Bu çerçevede Sermaye Piyasası Kuruluyla birlikte bir hazırlık yapıldı ve bir önerge hazırlandı. Dolayısıyla bu önergenin temel amacı yatırımcıların ve temin ettikleri fonların proje sahipleri tarafından amacı dâhilinde kullanılıp kullanılmadığına dair Sermaye Piyasasının bunu izlemesi ve denetlemesi.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi var mı? Yok.

Önergeyi öncelikle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

93’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 93- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yer alan parantez içi hüküm yürürlükten kaldırılmış ve aynı bendin sonuna aşağıdaki parantez içi hüküm eklenmiştir.

“(Kooperatiflerin ortakları dışındaki kişilerle yaptıkları işlemler ile kooperatif ana sözleşmesinde yer almayan konularda ortakları ile yaptıkları işlemler “ortak dışı” işlemlerdir. Kooperatiflerin faaliyetin icrasına tahsis ettikleri ve ekonomik ömrünü tamamlamış olan demirbaş, makine, teçhizat, taşıt ve benzeri amortismanla tabi iktisadi kıymetleri elden çıkarmaları ile yapı kooperatiflerinin kendilerine ait arsalarını kat karşılığı vererek her bir hisse için bir işyeri veya konut elde etmeleri ortak dışı işlem sayılmaz. Kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme oluşmuş kabul edilir ve ortak dışı işlemlerden elde edilen kazançların vergilendirilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.)”

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bu maddeyle ilgili bilgi alabilir miyiz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Değerli Başkanım, bilindiği üzere, Kurumlar Vergisi Kanunu’nda belirli şartları taşıyan kooperatifler kurumlar vergisinden muaf ancak zaman zaman kooperatiflerimiz sahip oldukları birtakım varlıkları elden çıkarmak istediklerinde mevcut mevzuatta bunlar ortak dışı işlem sayılmak suretiyle bir anda kooperatifin muafiyetinin tamamen ortadan kalkması söz konusu olabilmektedir. Burada yapmış olduğumuz düzenlemeyle özellikle kooperatiflerin uhdelerinde bulunan, ekonomik ömrünü tamamlamış amortismanla tabi iktisadi kıymetleri elden çıkarmaları hâlinde bunun bir şekilde muafiyeti ortadan kaldırmayacağını hükme bağlıyoruz. Diğer taraftan, aslında kendi ortak içi işlemlerle ilgili muafiyeti saklı kalmak şartıyla ve bu muafiyete tabi işlemlerle kesinlikle bir araya getirilmeksizin kooperatifin elindeki mevcut sermayeyi ortak dışı işlemler yapmak suretiyle kullanmak istemesi hâlinde bu faaliyetlerini ayrı bir iktisadi işletme

teşekkül ettirmek suretiyle... Yani burada bir şirketten veya bir tüzel kişilikten bahsetmiyoruz. Vergi kanunları uyarınca, bu madde uyarınca bizim iktisadi işletme olarak addedeceğimiz yeni organizasyon muhasebe yapısı içerisinde bu faaliyetlerini yapabilmesi ve bunları yapmış olmasının hiçbir şekilde kooperatifin ortak içi işlemler nedeniyle muafiyetinin ortadan kaldırılmamasını sağlıyoruz. Burada Gümrük Ticaret Bakanlığımızla birlikte, kooperatiflerimizle de birlikte bir araya geldiğimizde zaman zaman kooperatiflerinin ellerindeki imkânları ortak dışı işlemlerde de kullanmak istediklerini ama bunu yapmak istediklerinde de muafiyeti kaybetmekle karşı karşıya kaldıklarını ifade ettiklerinde biz de dedik ki: “Hiçbir şekilde muafiyet sağlayan işlemlerle ilişkili olmaksızın müstakilen müstakil bir sermaye tahsis edilecek, müstakil iş ve işlemleri yapılacak, bunun muhasebesi ayrı izlenecek, kaydı ayrı izlenecek, bunun için vergi dairesinde bir mükellefiyet tesis edilecek ve normal, diğer bütün vergi mükelleflerinin tabi oldukları hükümlere tabi olmak koşuluyla bu işlemlerin yapılmış olmasının kooperatifin ortak içi işlemlerden kaynaklanan muafiyetini ortadan kaldırmayacağını düzenleyebiliriz dedik ve maddeyi de bu çerçevede düzenledik. Yani burada kooperatifin bu iktisadi işletmesine kooperatife ait olmasından dolayı ilave birtakım kolaylıklar sağlanması yönünde bir talep gelebilirse de bu haklı bir talep olmayacaktır çünkü bütün mükellefler, iktisadi işletme faaliyeti yürüten bütün mükellefler hangi kurallara tabi oluyorlarsa bu kooperatife ait olan bu iktisadi faaliyetin de gerek gelir vergisi gerek kurumlar vergisi, katma değer vergisi bakımından aynı hükümlere tabi olması gerekir. Aksi takdirde aynı faaliyeti yürüten kurumlar vergisi mükellefleri arasında kooperatifler lehine, hiç de kooperatifin muafiyet olmasının gereklerine uygun olmayacak şekilde ayrıcalıklar sağlamış oluruz. Bu çerçevede maddeyi Komisyona getirmiş bulunuyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Maddeyle ilgili söz talepleri var, bunları değerlendireceğim.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Eğer bir şey ilave edecekseniz ben sonra konuşabilirim.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – İlave edeceğim de siz buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, bütün açık yürekliliğimle itiraf ediyorum, aşağı yukarı elli yıllık bir sorunu çözüyorsunuz şu anda burada. Kooperatifçiliğin gelişmesi konusunda şimdiye kadar birçok şey yaptıklarını söyleyenler, daha doğrusu birçok şeyleri düzenlediklerini söyleyenler, maalesef bu kadar basit bir olayı çözmayerek kooperatiflerin gelişmesinin önünde ciddi engel oluşturdular. Kooperatif, sonuç olarak bir sermaye kuruluşu oluyor. Çok küçük birikimlerle oluşturulan bu kooperatiflerin de gittikçe sermayeleri büyüdüğü zaman kendi içlerinde tıklıp kalmamaları gerekiyor, değişik yatırımlar yapmaları gerekiyor, ilave yatırımlar yapmaları gerekiyor. Elbette ki bütün bunların hepsi daha önceden sağlanmış olan bir muafiyet fanusunun arkasında gerçekleştirilecek işlemler olmuyor. Dolayısıyla o işletmelerden elde edilen gelirlerin vergilemeyi, daha doğrusu kooperatiflerin muafiyetini etkilememesi gerekiyor ama vergilenmeyeceği anlamına da gelmiyor. Ancak bu düzenleme maalesef yapılmadı. Ben bununla ilgili olarak ilk raporumu 1975 yılında yazmışım, düşünün. 1975, şimdi 2017 yılında madde üzerinde konuşuyorum, bu da bir zaman tüneli, düşünün. Hatta bu yazdığım rapor yayınlanmış Maliye dergisinde.

Burada yapılan işlem kesin olarak doğru, kooperatiflerin amaçları çerçevesinde yapmış oldukları ortak içi işlemlerin tamamı nedeniyle kooperatifler kurumlar vergisinden muaf; buraya kadar tamam. Ancak bu işlemlerin yerine getirilmesi sırasında onların kullandıkları bazı araçlar var ki bunlarla ilgili

yapılacak nihai işlemler, elden çıkarma, hurdaya satma, şunu yapma, bunu yapma gibi işlemler artık ortak içi olarak yapılacak değil, bir tasfiye işlemi niteliğinde kalıyor. Yani ilaç dağıtımında kullandığı bir aracını bir eczacı kooperatifi eskidiği için satmaya kalktığında “Muafiyetini kaybettin, ortak dışı işlem yaptın.” diyorlar. Mantığı da yok, aslında yorumla da çözülecek bir olay ama bu, işte kırk küsur yıldan beri sürüp gelen bir olay. Bu olayı çözdüğü için bu madde o nedenle bu kadar uzun süreli bir sorunu çözdü diyorum.

Özellikle de kooperatiflerin farklı yatırımlarda bulunmaları hâlinde de bunun kooperatif işiyle ilgili olmamasına karşın oralara sermaye koyabilmesi bunların muafiyetini ortadan kaldırabilen bir olay idi şimdiye kadar. Bir sürü kooperatif bundan ciddi anlamda yıllarca mutazzarır oldu, incelemeler, araştırmalar gitti. Bu madde bunu çözüyor. Dolayısıyla üzerinde çok fazla spekülasyon yapılacak bir madde değil ancak kırk iki yıldan beri bu işle uğraşan birisi olarak ben maddeyi okuyunca gelecekte yine bazı tartışmaların çıkabileceği konusunda bazı küçük endişeler taşıyorum. Bu konuları burada “Hayır, bu da böyle çözülüyor.” diye hiç değilse yani maddede değişiklik yapılmasa bile tutanaklara geçirilir ise gelecekte itilafların çıkmasının önüne geçilir diyoruz.

Şimdi, doğal olarak kooperatiflerin ortak dışı işlemleri burada tamamlandı. Kooperatifin amacıyla uyumlu faaliyetlere ortaklarıyla yaptıkları işlemler zaten muafiyet kapsamı içerisinde, oradan sonra da teker teker bazı olayların tadadı yoluna gidilmiş. Burada iki tanesi var: Kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle sattıkları teçhizat falan filan gibi şeyler kooperatifin muafiyetini bozmaz diyoruz, tadat ediyoruz hangi durumlarda kooperatifin muafiyeti bozulmayacak diye. “Kooperatiflerin faaliyetin icrasına tahsis ettikleri ve ekonomik ömrünü tamamlamış olan demirbaş, makine, taşıt ve benzeri amortismanla tabi iktisadi kıymetleri elden çıkarmaları...” Bu artık bozmuyor, burada bir sorun yok. Sonra, yapı kooperatiflerinin kendilerine ait arsalarını kat karşılığı vermeleri bozmuyor, burada da tadat etmişiz. Ama burada Sayın Bakanın son olarak söylediği, kooperatiflerin amaçlarıyla uyumlu faaliyetlerde bulunacak iktisadi işletmeler kurmaları hâli burada da madem ki bunu bozmayacak, muafiyete dokunmayacak, tadat edilmesinde yarar var. Onun dışında, amacıyla uyumlu iktisadi işletmelere iştirak etmesi de bunu bozmamalı. Örneğin, eczacılar için enjektör üretmek üzere bir fabrika kuruluyor veya anonim şirket kuruluyor. Eczacı kooperatifleri buna da iştirak edebilmeliler, ona iştirak etik diye onların muafiyetinin de bozulmaması gerekir. Yani sermayenin bu şekilde ancak kullanılabilir hâle gelmesi olanak dâhiline girer. Dolayısıyla tadat yönüne gidildiği andan itibaren bu iki tane unsuru da bunun içerisine eklemek gerekiyor. Yok, eğer bu sağlıyor bunu diyorsak da burada çok net bir şekilde bunu ifade etmemiz lazım.

Üçüncü olarak, burada bu tür kooperatiflerin muafiyetini bozmayacağı tanımlanan işlemlerle ilgili olarak ayrı bir iktisadi işletme oluşturulması konusu, özellikle taşıtların, demirbaşların vesairelerin satışıyla ilgili. Bu, aslında ciddi anlamda sorun yaratıyor. Bunlar gelmişler, iktisadi işletmeye girmişler yani kooperatife girmişler, amortismanları ayrılmış, kullanılmış, sonra da satılıyor. Dolayısıyla bunlar için bir iktisadi işletme kurmaya gerek yok. “Bu tür muafiyet dışı işlemlerde bir hesapta bunlar izlenilir.” denildiği takdirde, o hesabın ne şekilde işleyeceğinin de Maliye Bakanlığı tarafından belirleneceği maddeye dercedildiği takdirde bu madde gerçekten dört dörtlük bir madde olarak elli yıllık bir sorunu çözer diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Temizel.

Sayın Öztürk, buyurun lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Komisyonumuzun değerli üyeleri, tabii Zekeriya Temizel Bakanımızın ifade ettiği gibi, elli yıllık bir sorunu çözüyor ama kısmen çözüyor çünkü burada bazı kooperatiflerimiz var ki ben özellikle bir tanesinin üzerinde duracağım, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri. Biz yaklaşık -sanıyorum, temmuz ayıydı- üç ay önce gibi bir sürede Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızda, Sayın Maliye Bakanımızın da katıldığı bir istişare toplantısında bu Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin başkanları ve yöneticileriyle bir toplantı yaptık. O toplantıda birlik yöneticileri bu ortak içi, ortak dışı işlem sorununu gündeme getirdiler, örnekler de verildi. Mesela, fındıkta FİSKOBİRLİK fındığı alıyor, olduğu gibi satarsa bu ortak içi işlem sayılıyor ama fındığı ezme yapar ya da türevlerine dönüştürürse bu ortak dışı işlem sayılıyor. Yine zeytinden örnek verildi; zeytini olduğu gibi alıp satarsa -söz gelimi TARİŞ ya da MARMARABİRLİK- bu ortak içi işlem ama işleyerek ezme ya da yağ yaparak satarsa bu ortak dışı işlem. İkisinde de vergi kanunları açısından -birinde muafiyet var, birinde muafiyet yok- bu gündeme getirildi ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve Maliye Bakanlığının koordinasyonu ile bunun Ekonomi Koordinasyon Kurulunda görüşülüp soruna çözüm getirilmesi prensip kararı alındı.

Şimdi, getirilen bu 93'üncü maddede, evet, sorunların bir kısmı çözülüyor ama buna bağlı olarak özellikle birlikleri ilgilendiren 4572 sayılı Kanun'a da bu ortak içi işlem, ortak dışı işlem tanımının tam olarak yerleştirilmesi lazım yani aslında, temelde biz gerçekten kooperatifçilikle ilgili politikamızda bir değişiklik mi yapacağız yani kooperatifler devam mı edecek? Özellikle birlikler şeyinde konuşuyorum bunu söylerken. Tabii ki kooperatif çeşitleri çok fazla ama tarım satış kooperatifleri ve birlikleri, ki bunlar zamanında 17 taneydi, 4 tanesi kapandı maalesef -çünkü bu tür önleri açılmadığı için bu markalar giderek yok oluyor- şu anda 13 taneye indi ama her biri uluslararası marka, Türkiye'nin zenginliği. Bunlara tanınmış bazı avantajlar olmakla birlikte yeterli değil yani Maliye teşkilatımız, Maliye Bakanımız ve ekibi vergi kanunları açısından bunu değerlendiriyorlar, çok doğal. "Kazanç varsa ben vergi alırım." diyor ama beri taraftan kanunla kurduğumuz ve her birinin cumhuriyetle yaşıt geçmişleri olan birçoğunun bu kurumların -mı gibi- yani hem vergi avantajından yararlanıyorlarmış gibi görünmesi amiyane tabirle -tabirimi hoş görün- deve misin, kuş musun? Yani deve kuşu misali görevlerine, faaliyetlerine devam etmesi söz konusu değil. Dolayısıyla, bu gelen 93'üncü madde sorunun bir kısmını çözmekle birlikte 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun'a bizim bu ortak içi işlem tanımını ya da muafiyetleri net olarak yazmamız gerekiyor. Benim önerim şu: Kooperatif ve birliklerin kârlılıklarını ve finansal açıdan güçlenmelerini düzenleyecek veya onlara katkıda bulunacak bu maddenin şöyle bir şekilde... Artık, bu ilerde başka bir kanunla olur ya da Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızın mevzuatının görüşülmesi sırasında olur ya da şimdi bir önergeyle olur, onu takdirlerinize arz ediyorum ama şöyle bir hükmün olması lazım: 4572 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin son cümlesinde yer alan "...niteliğinde değişiklik olmayacak şekilde ilk işleme tesislerinde" ifadesinin kaldırılarak, hükümde "Kooperatif ve birliklerin ortaklarından aldıkları ürünleri işleyerek elde ettikleri mamulleri üçüncü kişilere satmaları ortak içi işlem sayılır." şeklinde bir düzenleme yapılması, tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin önünü açacaktır çünkü Türkiye'de hâlen 13 tane birlik, 305 tane tarım satış kooperatif ve 323.566 da bunun üyesi var. Ben kayıtlara geçmesi açısından bunu dile getirmek istedim. Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızın yetkilileri de burada. Bu bir sorun. Her ne kadar kısmen kooperatiflere bu ortak içi, ortak dışı işlemle ilgili Vergi Usul Kanunu açısından ve Kurumlar Vergisi Kanunu açısından düzenleme, bir çözüm getiriyor ise de sorunu tam olarak çözmediyor diyor ve hepimize teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, kooperatiflerin bir temsilcisi var mı burada? Bir sivil toplum kuruluşunu dinlememiz mümkün mü?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ben bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Buyurun Sayın Bakanım.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Şimdi, öncelikle teşekkür ediyorum katkılardan ve eleştirilerden dolayı. Şunu gözetmemiz gerektiğini düşünüyorum açıkçası: Bizim, kooperatiflerin ortak içi muamelelerini vergi dışı bırakmamızın esas sebebi, aslında üreticileri korumak, üreticileri güçlü kılmak ve bu güç birliğinden bir sinerji üretmek. Onun için zaten ortak içi işlemleri vergiden muaf kılmışız. Ve burada esas olan, üreticinin ürettiği ürünün kendisinin bir şekilde ortak bir havuzdan piyasaya arz edilmesine imkân sağlamak ama biz bu amacı bir ileri aşamaya taşıyıp vergi muafiyeti bakımından işlenmesi veya farklı muamelelere tabi tutulmasına taşısak aynı faaliyetleri piyasada yürüten diğer işletmelerle haksız bir vergi rekabetine neden oluruz. Fındığı aldı, niteliğinde değişiklik yapmaksızın diyelim ki kuruttu, kabuğundan çıkardı ve sattı, sorun yok ama “Ben bunu ezdim, üzerine birtakım kimyasallar kattım ve başka bir ürün olarak sattım.” dediğiniz zaman, üreticiden aynı fındığı alıp aynı muameleleri yapan ve aynı şekilde o ürünü piyasaya arz eden kurumlar vergisi öderken o zaman kooperatif ödememiş olur, o zaman haksız vergi rekabeti olur. Buna da imkân vermemek lazım.

Burada aslında getirdiğimiz kolaylık yani mevcut uygulamada, bu faaliyetleri yapması bütün muafiyeti ortadan kaldırıyordu, gerçekten ölçülü bir uygulama değildi ama şimdi diyoruz ki: “Tamam, o faaliyetleri yine yapmaya devam edin, bir sonraki aşamada nitelikli başka bir işi yapmak istiyor iseniz onu yapmış olmanız sizin bu taraftaki muafiyetinizi ortadan kaldırmasın. Öbür türlü yani kooperatifçiliğin gelişmesi için devlet birtakım maddi destekler verebilir, kooperatifçiliğin kurulmasını, desteklenmesini sağlayacak yasal düzenlemeler yapabilir ama vergi konusunda herkesin serbest piyasa ekonomisi içerisinde eşit şartlar vergi karşısında nötr olarak faaliyetlerini yürütmesi de son derece önemli.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Sayın Temizel...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Aslında, kurulacak olan iktisadi işletmelerin muafiyeti herhangi bir şekilde ortadan kaldırmayacağı somut olarak belirlenir ise bu faaliyet belirli bir aşamada kesilmek suretiyle bundan sonrakileri yapacak ikinci bir kuruluş oluşturabiliyorsa kooperatif, o zaman aslında bu sorunun yüzde 100’ü çözülmüyor tabii ki yani muafık kısmı çözülmüyor ama en azından birinci aşamasındaki sorun yüzde 100 çözülmüyor, ikinci aşamasında da aslında sorun kalmıyor ama talebin tamamını karşılayamıyor anlamına gelir. Bu çok doğru bir olay olur aslında yani bir fındık kooperatifi fındığı alacak, kurutacak, işleyecek, kıracak; oraya kadar herhangi bir derdi yok. O andan itibaren ikincil işlemlere geçecek olan işletmesini ikinci bir işletme olarak yanında kurmasında yarar var ya da bu faaliyetlerini orada bir hesapta izlemek suretiyle yani fındıktan sonraki bütün aşamaları ayrı bir hesapta izlemek suretiyle “Bu kısımlar muafiyeti etkilemez.” deyip, orada ortaya çıkan kazancı da serbest rekabet kurulları gereği olarak -çünkü piyasaya satıyor onu- buradan kurtarabilir gibi geliyor. Bu çözüm olur aslında ama bunu çok net bir şekilde ifade etmemek nedeniyle bu sorun çıkıyor. Aslında, burada bu tutanaklara “Evet, bu böyle oluyor zaten.” diye geçerse o bile çözer bu sorunu.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Temizel.

Sayın Akgül, buyurun lütfen.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım; evet, Sayın Zekeriya Hocamın söylediği gibi yıllardır kooperatiflerin beklemiş olduğu bir tasarı. Büyük ölçüde kooperatiflerin işini kolaylaştıracak bir şey ancak şu anda bütün kooperatifler sevinecek mi, üzülecek mi tam bilmiyorlar çünkü burada bizim endişelerimiz var, şöyle ki: Bu kanunda geçen

konularda bize fayda mı getiriyor, zarar mı getiriyor tam anlayamadık. Kooperatifler zaten ufak sermayeli işletmeler, zaten güçleri çok büyük olan bir yer değiller. “Ayrı bir ticari işletme kurulacak.” dersiniz bu bir külfet, bu bize ayrı bir şey getirecek. Bu ayrı bir iktisadi işletmenin de nasıl olacağını tam bilemiyoruz. Kooperatifler Kanunu’na göre ayrı bir işletme, ayrı bir şirket kurulduğunda, kooperatif başkanları ve yöneticileri o şirkette görev alamazlar, o şirkette idareci olamazlar. Dolayısıyla, bir ikilem çıkacak. O şirketin görevlisi de ayrı olacak.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Şirket olmuyor.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Bu şirket değil, tamam, iktisadi işletme ama şöyle basit bir şeyi, Sayın Bakanım, kooperatifler vergiyi versin. Kesinlikle vergi vermek de herhangi bir şey değil. 2 katlı bir yer yapıyorlar, bir tanesini kiraya verecekler. Aldıkları kira gelirinden dolayı tüm işlemlerinden vergiye girdikleri için kiranın 10 katı kadar şey veriyor. Çok güzel bir düzenleme yapmışsınız ama şimdi, bu işletmeye giden parayı tekrar kooperatife nasıl mal edecekler? Yani, kendi gelirlerini bir işletmeye verecekler, onu oradan tekrar kooperatife mal ederken bu sefer rısturn dağıtılamaz. Eğer o parayı alırsan tekrar kurumlar vergisine girmiş oluyorsun bütün işlemlerinden dolayı. Yani, oradaki o parayı tekrar... Bu sefer yasal olmayan yollara dönecek kooperatifler. Ne yapacak? Oradaki parayı başka menfaatler için harcamış olacaklar. Yani, tam bir açıklık göremiyoruz Sayın Bakanım. Şimdi, kira gelirinden zaten stopaj ödüyorlar. Vergiyi ödeyecek ayrı bir hesapta, kooperatifler ayrı bir hesapta beklesinler.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Stopajı ödediği zaman kira gelirinden dolayı biz onun muafiyetini kaldırmıyoruz. Sadece stopajını ödüyor şu anda kira gelirinden dolayı, değil mi arkadaşlar? Bu şekilde kira geliri elde etmiş olmasını ortak dışı işlem sayıp muafiyeti kaldırmıyoruz.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Ama yine ayrı bir ticari işletme açmış olacak.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, bir ticari işletme olarak addedecek miyiz kirayı? Etmeyeceğiz.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Sayılıyor Sayın Bakanım yani basit bir şey koyup da biz buna... Kanun çok güzel, çok iyi uygulanmış fakat bunun yürüyebileceğini biz düşünmüyoruz çünkü şimdi, Maliye Bakanlığınca yapılacak alt düzenlemelere bırakıyorlar bazı hususları. Eğer oraya bırakırsak zaten yandık çünkü bu sefer diyecekler ki: “O vergi değildi, bu vergi değildi”, tamamen bürokratin elinde kalacak. Ya, çok basit bir şekilde bunu bir açıklığa kavuştursanız. Ayrı bir işletme kurmak gerçekten kooperatifler için bir külfet, herkes kuramaz. Kurarsak da o parayı nasıl alacağız oradan geri şeyinden?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Öneriniz nedir başka bununla ilgili?

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Yani, ayrı bir hesapta izlensin, vergisi verileceklerin vergisi verilsin. Yani bu işlenebilir, bir işletme kurmaya ne gerek var, ayrı bir şey yapmaya ne gerek var? Yani, bu konuda bizim... Bakın, mesela Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu’nda, tarım kredi kooperatifleri o kadar açık ki, kendi kanununda koymuşlar onu. Ayrı bir kanun oldukları için onlar kurtarıyor bu işten.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, bazı şeyleri sadece bu maddeye bakarak yorumluyoruz, bu eksik olur. Vergi kanunlarının içerisinde bu konulara emsal oluşturabilecek birçok başka düzenlemeler de var.

Şimdi, burada diyelim ki kooperatif sahibi olduğu üç katlı bir binanın giriş katını kiraya vermiş. Şu andaki mevzuata baktığımızda stopaj suretiyle vergi kesintisi yapılması dışında, ne bu ortak dışı işlem sayılıp bütün muafiyeti ortadan kaldırılıyor ne de ayrı bir iktisadi işletme oluyor ama şunu

unutmayalım: Vergi kanunlarında, mesela, bu Bakanlar Kurulundan vergi muafiyeti olan vakıflarla ilgili böyle bir mesele var. İki şey mesela: Vakıf, sahibi olduğu gayrimenkulleri veya sahibi olduğu parayı yani çok az miktar, mesela bir tane dairesi var, kiraya veriyor veya bir parası var, bankaya yatırmış. Burada bir sorun yok, muafiyeti ortadan kaldırmıyor ama o kadar çok parası var ki, özel bir muhasebe sistemi kurmuş, özel personel istihdam ediyor, neredeyse bir yatırım fonu gibi çalışıyor. Biz ona “Kusura bakma, sen iktisadi işletme oluşturmuşsun.” diyoruz. Onun için kooperatiflerin kiralama işlemlerine doğrudan doğruya her zaman için tek başına bir kira da denilemez, tek başına bir iktisadi işletme de denilemez, onun hacmine bakmak lazım. Şimdi, biz diyelim ki desek ki: “Kiralamalar hiçbir şekilde iktisadi işletme oluşturmaz, stopaj suretiyle ödenir.” O zaman benim kasamda 10 milyon para varsa kooperatif olarak, giderim bir iş hanını kiralayım, 50 tane dükkânı da kiraya veririm, bir güzel oradan gelir elde ederim; olmaz o.

Bakın, burada bütün mesele şu: Kooperatiflere bir vergi muafiyeti vermişiz. Tekrar dönüyorum, benim derdim kooperatif yöneticisi değil, benim derdim üretici. Üreticinin ürettiği ürünü piyasaya en uygun koşullarla erİştirebilmesini sağlamak. Bir kooperatif bu amacın dışına taşacak... Şimdi, bana diyor arkadaşlar: “Paramız var arkadaş, petrol istasyonu kurmak istiyoruz.” Allah Allah, şimdi, petrol istasyonunu kuracaksan herkes nasıl vergisini veriyorsa sen de vereceksin. Bana arkadaş “Fındığı ürettim ama işi biraz yukarıya taşıyacağım, krema satacağım, çikolata yapıp satacağım.” Arkadaş, herkes ne ödüyorsa siz de ödeyeceksiniz. Onun için merak etmeyin, Maliye Bakanlığı burada hangi durumlarda bir iktisadi işletme oluşur, bununla ilgili bizim vergi kanunlarında, başka hükümlerde emsal oluşturacak uygulamalarımız, düzenlemelerimiz var, ikincil mevzuatımız var, hangi durumlarda iktisadi işletme oluşmadığına dair düzenlemelerimiz de var. Burada kirayı özel olarak sayıp da “Bu ortak dışı işlem sayılmaz.” dersek eğer, o takdirde bence bu maksadını aşp çok ciddi anlamda gayrimenkul getirisine dayanan bir sisteme dönüşür, o doğru değil.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Sayın Akgöl, sözünüz bitti mi?

ABDULKADİR AKGÖL (Yozgat) – Sayın Bakanım, doğrusunuz ama böyle büyük işletmeleri yapacaklarsa zaten şirket kuruyorlar, ayrıyeten şirket kurmadan hayatta bir şey olmaz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Büyük, büyük. Küçüğü de var, sen küçüğünü söylüyorsun, ben de büyüğünü diyorum. Küçüğü de var, büyüğü de var bunun.

ABDULKADİR AKGÖL (Yozgat) – Tamam.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kim ne yaparsa yapsın, vergi kanunları...

ABDULKADİR AKGÖL (Yozgat) – Onu da engelleyecek bir şey koyun.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, bakın, tekrar söylüyorum: Vergi kanunları iktisadi faaliyetlerin vergilendirilmesinde, iktisadi faaliyetin süjesi olan kişi kim olursa olsun, vergisini aynı almalı. Öbür türlü piyasada haksız rekabete neden olur, tamam mı?

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bakanım.

ABDULKADİR AKGÖL (Yozgat) – – Sayın Bakanım, karşı değiliz kesinlikle.

BAŞKAN – Sayın Akgöl, sözlerinizi tamamlar mısınız?

ABDULKADİR AKGÖL (Yozgat) – Tamam efendim, hemen bir kelimeyle bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamam.

ABDULKADİR AKGÖL (Yozgat) – Karşı değiliz, vergiyi alın, bir şekilde alın ama yani vergiyi bu şekilde... Bir şekilde alın, bu bizi çözmiyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok, çözüyor, çok güzel olacağız.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Ya, alın, vergiden kaçan yok.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Öyle demeyin arkadaşlar ya. Sayın Bakan başta ifade etti, kırk yıldır...

BAŞKAN – Sayın Bakan, çok fazla söz talebi var, hepsini beraber değerlendirmek üzere...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tamam, bir şey söyleyeyim.

BAŞKAN – Tabii ki, buyurun.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kırk yıldır konuşulan, bugüne kadar adım atılmayan bir konuda, gerçekten, kooperatiflerin önünü açacak bir düzenleme yapıyoruz. Şimdi, büyük kooperatifler var, maşallah, ellerinde güzel paralar da var, Allah bereket versin, güzel kazansınlar, onların önünü açıyoruz ama lütfen şunu istemeyin yani. “Arkadaşlar, biz kooperatifiz. O faaliyetlere girdiğimiz zaman bize ekstra ayrıcalıklar verin.” Bu doğru değil, bunu veremeyiz.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bakanım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, bir şey soracağım.

BAŞKAN – Söz sırası Paylan’da ama küçük bir katkıda mı bulunmak istiyorsunuz?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir soru, çok kısa...

BAŞKAN – Ama şimdi, cevapları sonra alacağız, biliyorsunuz değil mi?

Peki, çok kısa bir soru için sözü veriyorum. Daha sonra Sayın Paylan’a vereceğim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli Bakanım, Rize’de, Trabzon’da, Artvin’de bütün ilçelerde bir veya birden çok çay kooperatifi var. Onlar bugüne kadar çaycıya, müstahsile, gübre veriyor, taksit de veriyor, çay parası kesiliyor, bu şekilde gidiyordu. Bundan iki-üç sene önce Hopa’da bir kooperatif çay fabrikası kurmaya kalktı, kurdu da. Daha sonra mahkemelik oldular. Yani, rakipleri, diğer, özel çay fabrikaları şey yaptılar. Mahkeme henüz sonuçlanmış değil ama iddia şuydu: “Haksız rekabete giriyorlar, bunlar vergi ödemeyecekler, birçok şeylerden muaf kalıyorlar. Çay kooperatifleri çay fabrikası kuramaz.” Yaş çayı müstahsil üretiyor, kooperatif ondan alıyor, işliyor, yaş çay yani, fındıktan çikolata üretmiyor, yaş çayı işliyor. Aynı şey midir bu?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Aynı şey.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nasıl?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – O da yani bir sonraki aşamaya getiriyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yaş mı satması lazım?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tabii, bir sonraki aşamaya geçiyor.

BAŞKAN – Soru soruldu herhâlde, değil mi, “Aynı şey mi?” diye.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Soru bu yani.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Aynı şey, aynı şey.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, o sorulara sonra cevap verelim.

Teşekkür ederim. Diğerinde size söz vereceğim.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim. Günaydın arkadaşlar.

Sayın Bakan, “Ben Maliyeyim, benim için küçük büyük fark etmez. Sonuç olarak ben vergisini alırım.” diyorsunuz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Çünkü küçük olan başka kooperatifler dışında işletmeler...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, bakın, ama dünyadaki gidişata bakın ve Türkiye’deki gidişata bakın.

Şimdi, bir market çıkmış, vatandaşa soruyor reklamlarında: “Kaç şubem vardır benim?” diyor, “Bin” diyor. “Yok, çık, çık.” “3 bin” “Yok, çık, çık.” “5 bin” “7 bin olmuş.” diye reklam veriyor. Bakın, 7 bin şubesi olan bir market... Başka bir marketin 5 bin şubesi var, öbürünün 8 bin. Yani, gittikçe bu perakende boyutunda ticarete hegemonyasını kuran kartellere doğru gidiyoruz. Şimdi, dünyadaki örneklerine baktığımızda, bu karteller hem küçük esnafı bitirmiş hem de küçük üreticiyi bitirmiş. Yani, tarım toplumunu bitirmiş, tarımı tamamın sanayileştirmiş, küçük üretici yok olmuş, doğal tarım yok olmuş, aradaki bütün unsurlar yok edilmiş ve kartellerin eline geçmiş. Amerika’da 4 tane kartel vardır bütün piyasayı kontrol eden. Kapitalizm dediğimiz şey budur ve nihai tüketiciye de sağlıklı olmayan, doğal olmayan, insanları bu kanser vebasıyla baş başa bırakan, tüketim alışkanlıklarına yöneltten bir kapitalist sistem, bunun reklam pompalaması, işte “Şunu al ki şöyle olsun.” diye reklamlar ve nihayetinde üretici de yok olur, aradaki bütün esnaflar, küçük bakkallar, bütün unsurlar da yok olur, kooperatifler yok olur, üreticinin eli zayıf kalır ve yalnızca büyük marketler kalır. Bunun sonucu nedir arkadaşlar? Bakın, fındık bugün 10 lira, fındık üreticisi isyanda. Kayısı Malatya’da 7 liraya düştü Sayın Bakan. Kuru üzüm 4 lira Sayın Bakan. Bakın, kuru üzüm üreticisi şu anda isyanda, kayısı üreticisi isyanda, fındıkçı isyanda, çay üreticisi isyanda, daha pek çok kalem sayabilirim. Kimler bayram ediyor? Karteller. Çünkü kartellerin eli güçlü. Büyük sermaye kuruluşları, gidiyorlar kooperatiflere de diyorlar ki: “Arkadaş, fiyat budur.” Kooperatiflerin, küçük üreticinin pazarlık gücü yok. Neden? Çünkü, bu dağıtım ağında aktör değiller yani nihai tüketiciye ulaşabilecek araçları siz onlara vermiyorsunuz yani sistem onlara vermiyor, kapitalizm buna izin vermiyor. Niye? Sayın Bakan diyor ki: “Ya bunlar kayıt içi, ne güzel, 4 tane mükellefle uğraşıyorum, 4 tane mükellefe gidiyor, milyonlarca insan yazar kasasından borçlanıyor, kredi kartını veriyor, kredi kartı borçlusu oluyor, faizini ödüyor, ben 4 tane büyük market zincirinden vergimi tıkr tıkr alıyorum.” diye bakıyor. “Bana ne kooperatiflerden ya, bana ne küçük üreticiden ya.” diyor.

Değerli arkadaşlar, nihayetinde varmak istediğimiz hedef buysa, hani Amerika’ya gidin bir tane bakkal göremezsiniz, hep markettir, üretici de sanayileşmiştir, bütün doğal dışı olan üretimler, nihai hedefimiz buysa buna varacağız, çok kalmadı Sayın Bakan. Üç beş seniniz kaldı, eğer ki AKP iktidarı devam ederse etmeyeceğini umut ediyoruz ama ederse beş yıl sonra bütün bu kooperatif sistemleri çöker, marketlerden siz vergiyi alırsınız ve bütün üretim sistemleri buna tabi olur. Sayın Bakan, “Küçük, büyük bana fark etmez.” diyemezsiniz bir Maliye Bakanı olarak.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ne kadar maksadından çıkarmaya...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama öyle dediniz, kayıtlarda var.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Olur mu ya, Sayın Paylan, bu kadar siyasi popülizm yapmayın.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yapmıyorum, siz yapıyorsunuz Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Olur mu, bakın, arkadaşlar, söylediğim şudur: Aynı faaliyeti yapan küçük işletmeler de var, olabilir. Ben o işletmeden vergi alacağım ama aynı faaliyeti yürüten kooperatiftan almayacağım. Bu doğru mu?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, doğru olabilir bakın...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Paylan, buna cevap verin, doğru mu?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Pozitif ayrımcılık diye bir şey var.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ya doğru mu buna cevap verin?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Doğru tabii ki.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Nasıl yani? Orada gariban esnaf işletme kurmuş, fındık işleme fabrikası kurmuş, ondan vergi alacağım; burada kooperatif var diye almayacağım. İkiisi de aynı ölçekte.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, buna bir çalışabiliriz, yöntemini bulabiliriz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ne yöntemi bulacaksın Allah'ını seversen ya, sözümü maksadından çıkarıp bambaşka yerlere götürüyorsun yani.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok, yok “Küçük, büyük bana fark etmez.” dediniz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Öyle değil arkadaşlar, yapmayın, maksadından çıkarmayın lütfen ya, bu kadar siyasi popülizm olur mu ya?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Tamam, tevil ettiniz, onu başka türlü söyleyeyim.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Niye tevil edeyim, siz kendiniz söylediniz, kendiniz yorumluyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok, kayıtlarda var.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ya arkadaşlar, maksadımın ne olduğu, sözümün ne olduğunu sizin dışınızda bütün bu salondaki herkes anladı.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ben de onun gibi düşünüyorum.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Siz de yanlış anladınız, niye hep siz yanlış anlıyorsunuz, sizin sırada bir sorun mu var?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sizin sırada sorun var Sayın Bakan. Kayıtlara, Allah'ınızı severseniz tutanakları çıkartın, Sayın Bakan'ın ne dediği bir belli olsun, “Küçük, büyük bana fark etmez.” dedi.

BAŞKAN – Sayın Paylan, Sayın Bakan “Söylemedim.” demiyor, “Maksadı farklıydı.” diyor. Onu zaten açıkladı, üstünde bu kadar durmaya...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Düzelttiği için teşekkür ederim.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – “Düzelttiği için.” diyor hâlâ, Allah'ım Ya Rabb'im.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, sonuç olarak büyük kooperatiflerimiz var, ayakta kalmaya çalışıyorlar, onları desteklememiz lazım başka ürünlerle ama küçük kooperatifler yaşayamıyorlar Sayın Bakan. Küçük kooperatiflerin öyle pozitif ayrımcılıklara uğraması lazım ki üretici kooperatiflerinin, onların nihai üreticiye kadar ulaşacağı kanallarla ilgili desteklenmeye ihtiyaçları var yani pozitif ayrımcılığa ihtiyaçları var. Onlar gelip büyük şehirlerde üretimlerini yapacaklar, diyelim ki kayısı konusunda, diyelim ki fındık konusunda, üzüm konusunda veya çeşitli konularda birleşik de işletmeler kurabilirler. Yani doğal ürünlerle ilgili, nihai tüketiciye ulaşacak araçları kurmamız lazım. Bunlar gibi iktisadi işletmeler kurmaları konusunda da onlara teşvikler vermemiz lazım Sayın Bakan. Bunları yaptığımız zaman üretim canlanır.

Bakın, tütün dedik, Adıyaman dedik. Şimdi, Adıyaman'daki tütünü paketleteceksiniz kooperatife, ya bu kooperatif nasıl nihai tüketiciye ulaşacak? Bununla ilgili araçları tartıştık mı mesela? Adıyaman tütününü paketlettik, orada on binlerce üretici var, bunlar nasıl nihai tüketiciye ulaşacak, nasıl teşviklerle ulaşacaklar, hangi araçlarla ulaşacaklar? Bunları düşündük mü? Bunları düşünmemiz lazım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Düşündük merak etmeyin.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Düşündüyseniz bilgi verin Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Verdim de takip etmiyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok, ediyorum, çok iyi ediyorum.

Mesele şu: Bu tip üretici kooperatiflerin desteklenmeye ihtiyacı var, kartellere karşı korunmaya ihtiyaçları var. Bunların nihai tüketiciye ulaşacağı araçları kurmamız lazım, bunlarla ilgili bu kanunda pozitif ayrımcılık içeren unsurları koymamız lazım, gerekiyorsa ölçek koyabiliriz yani belli kaygılarınız varsa küçük, büyük konusunda. Bu anlamda, bunların desteklenmeye ihtiyacı var, bu konudaki görüşlerinizi tekrar söylerseniz Sayın Bakan, ben tekrar bazı eleştiriler sunacağım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

Sayın Temizel, ilave bir şey var herhâlde.

Buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Değerli arkadaşlar, aslında aykırı herhangi bir görüş olmadan da bu Komisyon'da tartışabileceğimizi gösterdik. Herkes aynı şeyleri söylüyor, aynı şeyleri istiyor ama yeniden tartışmaya başladık. Lütfen şu maddeyi tartışmadan bitirmenin bir yolunu bulalım. Çünkü herkes bu konuda...

BAŞKAN – Evet, güzel bir öneri.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Eğer Sayın Bakan uygun görürse şu arka tarafta oturup bir beş on dakika çalışalım, bu arada Komisyon çalışmaya devam etsin diğer maddelerle ilgili olarak. İlgilenen arkadaşlar gelsinler, “Tamam bunlar ihtiyaçlarımızı karşılıyor.” diye çıkıp gelip buraya oturup oyalayalım, geçirelim. Çünkü gerçekten çok önemli bir konu.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Mevcut maddenin yazımında bir eksiklik var mı bu hâliyle?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – İki şey var, burada tadat edilmesi iki tane olayın, başka işlemlerin de tadadını gerektiriyor, orada bir sorun var.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Dışarıda kalmış olan ne var mesela?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – İştirakleri.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ona açıklık getireyim, şöyle: Şimdi, Sayın Bakanım, bir, kooperatifler şirket kurabiliyor mu? Kurabilir.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şu anda işte o, muafiyeti ortadan kaldıran bir unsur olarak gözüküyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok bir yere geleceğim. Bugün bir kooperatif şirket kurduğunda muafiyeti kalkmıyor. Şimdi, burada biz şirket kurmaksızın, şirket olmaksızın vergi kanunlarına göre, başka örnekler de var biliyorsunuz, bir iktisadi işletme olduğundan bahsederek bir vergileme rejimi getiriyoruz. Kooperatifin bu iktisadi işletmeyi yaparken yanına başka ortakları alması bizim madde bakımından onun muafiyetini ortadan kaldırmıyor. Yani bunu bir adi ortaklık olarak düşünün. Çünkü, kooperatife ait bir iktisadi işletme, bir şirketle adi ortaklık oluşturamaz ama aynı işi

yapan gerçek kişilerle bir adi ortaklık oluşturabilir. O ayrı bir iktisadi işletmedir ve o iktisadi işletme bu maddenin kendi içeriği içerisinde de ayrıca vergilenecek ve böyle bir iştirak hâlindeki bir iktisadi işletmenin kurulmuş olması vergi muafiyetini ortadan kaldırmayacak.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Burada sorun yok, dediğim gibi evet böyle olması gerekiyor. Yani “Kooperatiflerin şu anda kalkıp da başkalarına ortak olarak ya da kendilerinin iktisadi işletme kurup kurumlar vergisi mükellefi olarak veya vergi mükellefi olarak o faaliyetleri devam ettirmeleri, kooperatifin muafiyetini ortadan kaldırılan bir işlem olarak görülmemeli.” diyorsunuz ki öyle olmalı.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Evet.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şu anda görülüyor, bazıları muafiyetini kaybetti, sorun burada. “Bunu çok net olarak buraya yazmak gerekiyor.” diyorum ama siz bunu yazarsanız iyi olur, yazmazsanız da koskoca Plan ve Bütçe Komisyonunun önünde Maliye Bakanın söylediği...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok çok net, arkadaşlar demin istişare ettim, biz burada bir sınır getirmiyoruz yani sadece müstakilen kendisi yaparsa demiyoruz zaten.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şimdi Sayın Başkanın söylediği olay çok netti, kesinlikle vergiden kaçınan kimse yok. Kuruluş amacına uygun olarak yapılan faaliyetler nedeniyle bu muafiyetin kaybedilmesi sorun. Bazı şeyler var ki bunlar iktisadi işletme falan oluşturmayı gerektirmiyor. İşte, mevcut, eskiyen araçların, makinaların, demirbaşların satılması... Bunları ayrı bir hesapta izlenmesi konusunda da Maliye Bakanlığı yetki alırsa eğer...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ona bir açıklama getireyim. Sizin söylediğiniz husus, bu maddede ortak dışı işlem hiç sayılmadan, hiç iktisadi işletme oluşturmaksızın elde edilen kâr varsa o kârı da vergilemeksizin zaten getiriyoruz. Dolayısıyla, şu andaki burada tatad ettiğimiz “Ekonomik ömrünü tamamlamış iktisadi varlıkların elden çıkarılması, ortak dışı işlem sayılmaz.” demekle muafiyetin devam ettiğini, bunun için ayrı bir iktisadi işletmenin oluşmadığını ve buradan oluşan kârın da vergisiz olduğunu söylüyoruz zaten.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Tamam Sayın Bakanım ama sadece ikisi için diyorsunuz, “Ortak dışı işlem sayılmaz.” diye.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tamam.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Dolayısıyla, bunlar muafiyeti etkilemeyen unsurlar olarak işte sermaye iştirakinde bulunması ya da “Yeni bir şirket kurulması muafiyeti etkilemez.” diye somut olarak koyulmasında bir sakınca var mı?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, şu andaki mevcut mevzuata göre, Kooperatifler Kanunu’na göre kooperatif şirket kurduğunda zaten muafiyeti etkilemiyor. Yani burada özel olarak yazmama gerek yok, o Kooperatifler Kanunu’nun konusu. Eğer bugün –arkadaşlar yanlışsam beni düzeltsin- “Bir kooperatif, şirket kurdu diye kooperatifin muafiyeti kaldırılmıştır.” diyor muyuz?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Diyoruz, yargıda ciddi dosyalarımız var.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, hayır, şöyle, Kooperatifler Kanunu’na göre kooperatifler şirket kurabilir mi?

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Kurabilir ama o şirketin bir faydası olmaz çünkü onun kârını alırsa kurumlar vergisine giriyor. O şirketten alamıyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, hayır, iştirak kazancı olarak aldığı muafiyeti kayboluyor mu?

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Tabii, risturnu dağıtamaz yani risturnu alıyorsan gidiyorsun, oradan kâr payı...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok, hayır, şirketin kârından...

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Alamıyorsun efendim.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kooperatif alırsa muafiyet gidiyor mu?

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Alırsan kurumlar vergisine giriyor. Yani şirket kurmanın hiçbir anlamı yok çünkü oradan gelen parayı biz başka yerlere harcıyoruz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, hayır, bakınız, diyor ki arkadaşlar, şöyle diyorlar... Tekrar söylüyorum arkadaşlar: Şirket kurdu, şirket kâr elde etti ve kârı kooperatife aktardı. Bu aktarım işlemi nedeniyle muafiyet ortadan kalktı mı, kalkmadı mı?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kalkıyor, kalkıyor.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Hayır, hayır, kesinlikle kurumlar vergisine giriyor tüm muamelelerde.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Muafiyet kalkıyor oradan.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Kalkıyor tabii. Kazanç üzerinden pay verilemez, yedek akçeleri ortaklara dağıtamaz, bir sürü şey var orada.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, şöyle: Ben şimdi... Bir anda böyle hemen alelacele karar verelim mi, yoksa bir düşünelim mi? Yani normalde bir kooperatif şirket kurdu, bir kâr elde etti. Bu elde etmiş olduğu kârı aktardığında, ortaklarına da dağıttığında biz oradan vergi almalıyız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Alıyorsunuz zaten.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Almalıyız yani. Yok, yok, şimdi, hayır, muafiyeti kalkmamalı ama vergi almalıyız.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Sayın Bakanım, bununla ilgili o kadar çok mahkememiz var ki bizim, ondan korkuyorum.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok, şöyle yapalım o zaman: Şunda mutabıksak, benim kanaatimce, bir kooperatif şirket kurduğunda bu şirketten bir kâr payı elde ettiğinde bunu vergilemeliyiz.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Vergilendirelim, tamam.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bunu buraya dercedelim bir ifade olarak, bu olur, ona bir şey demiyorum. Prensipte vergi almalıyız.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Vergi alalım da yani bütün...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ama muafiyeti...

BAŞKAN – Kooperatif temsilcisi var mı salonda, milletvekillerimizin, Komisyon üyelerimizin dışında? Yok.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ ARİF SAMİ SEYMENOĞLU – Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürü olarak buradayım.

BAŞKAN – Tamam, size gerekirse söz vereceğim.

Buyurun, siz kimin temsilcisisiniz?

PANKOBİRLİK GENEL MÜDÜRÜ TANER TAŞPINAR – Ben PANKOBİRLİK Genel Müdürüyüm Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Bu konuyla ilgili bir fikriniz var mı maddeye katkıda bulunmak üzere?

PANKOBİRLİK GENEL MÜDÜRÜ TANER TAŞPINAR – Sayın Başkanım, tabii, biz 2013’ten beri Gelir İdaresi Başkanlığına gidip geliyoruz bu kanunla ilgili. Tabii, kanunla ilgili bizim düşüncemiz, ayrı bir iktisadi işletme değil, aynı muhasebe işlerinde ortak içi, ortak dışı işlemlerin ayrılması, ortak dışı işlemlerin vergisinin verilmesi. İktisadi işletme kurulduğu zaman iktisadi işletme bize ilave külfetler getirecektir. Zaten bu kurumlar 1951-1952 yıllarında kurulmuş, 1972 yılında Üst Birlik kurulmuş. 1972’den beri yaptığımız işlemleri şu anda yapamıyoruz yani alanımız kısıtlanmış vaziyette. Bugün traktör lastiği satıyorsunuz, tarımsal girdi kabul ediliyor; taksi lastiği tarımsal girdi kabul edilmiyor. Yaparsanız “Kurumlar vergisi muafiyetini bozuyorsunuz.” diyor.

Dolayısıyla, biz tek tip muhasebede ortak içi ve ortak dışı işlemlerin birbirinden ayrılması, ortak dışı işlemlerin vergisinin verilmesi... Şunu da söyleyeyim: Kooperatiflerin ana sözleşmesinde de yazan amaçlarının dışında yaptığı işlemlerde de vergiye tabii zaten. Yani Bakanımızın, işte, benzin istasyonu kurdular, aynı işletmeyle rekabet edebilirler düşüncesi var ama orada ortak dışı birisi geldiği zaman benzin verdiği onun da vergisini vereceğiz. Ortak geldiği zaman ana sözleşmede yazan amaçlar dışında bir işlem yaptığımız zaman da onun da vergisini vereceğiz yani. Ortağın kooperatifin amaçları dışında yaptığı alışverişlerde de bunun vergisini... Yani biz bunu aynı muhasebede... Bizim muhasebemiz bunu takip etmeye yeter yani. Şöyle söyleyeyim: Biz muhasebemizi buna göre düzenleyerek kurmuşuz. Yani ortak içi işlemin vergisinin kurumlar vergisinden muafiyetini, ortak dışı işlemlerin de vergisini vermek üzere kurmuşuz. Yani ayrı bir iktisadi işletme bizi gerçekten sıkıntıya sokar. Şunu da söyleyeyim: Tarım kredi kooperatifleri, tarım satış kooperatifleri şu anda bunu yapıyor. Biz niye yapmayalım yani?

Biz, inanın, 2013’ten beri bu kanunun peşinde geiyoruz yani bize bu konuda yardımcı olunmasını istiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bu konuda mutabıksak gerekli değişiklikleri, düzenlemeyi...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tamam, ben bir açıklama yapayım, ondan sonra...

BAŞKAN - ...yapmak üzere bunun oylamasını sonraya bırakıp değişikliği aldıktan sonra devam edelim, başka bir maddeye geçelim uygun görülüyorsa.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ama ben bir açıklama yapayım. Bu açıklamada mutabıksak bunu yapacağız.

Bir: Kooperatif bir iktisadi işletme kurdu. Bu iktisadi işletme bünyesinde bir kâr oluştu ve bu kârı kooperatife aktardı. Kooperatif de kendisine aktarılan bu kârı ortaklarına dağıttı. Bu aşamada, bakın, birinci aşamada, iktisadi işletme aşamasında yüzde 20 kurumlar vergisi alacağız, artı, kooperatif, iktisadi işletmeden elde ettiği kârı ortaklarına dağıtırsa yüzde 15 gelir vergisi stopajını da alacağız, mutabıkız.

İki: Kooperatif şirket kurdu. Şirket kurmuş olması, muafiyeti ortadan kaldırmaz diyeceğiz. Zaten kurumlar Vergisi Kanunu’na göre şirket kâr elde ettiğinde yüzde 20 kurumlar vergisi alacağız. Şirket kooperatife kârı aktarsa bile o aşamada stopaj yapmayacağız, ortaklarına dağıtırsa, o aşamada stopaj yapacağız, iki. Mutabık mıyız?

Üç: Arkadaşlar, kusura bakmayın. Ben arkadaşlarla aynı düşünmüyorum. Öyle, aynı muhasebe sistemi içerisinde, birbirine giren hesaplar içerisinde ben bu işi takip edemem. Eğer biz bu işe gireceksek herkes nasıl ayrı, müstakil bir muhasebe, müstakil bir hesap tutuyorsa bu iktisadi işletmenin de müstakil hesapları, müstakil muhasebesi olacak. Ondan sonra onun... Bakın, kooperatif kendisi vergiden muaf, bir vergi mükellefiyeti zaten yok. Bu uygulamada nasıl olacak? İktisadi işletmeyi kurduğu anda gelecek,

vergi dairesinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis ettirecek, katma değer vergisi mükellefiyeti tesis ettirecek ve gelir vergisi stopajı mükellefiyeti tesis ettirecek. Dolayısıyla kendisi iktisadi bir işletme olarak normal iktisadi işletmeler nasıl defter ve belge düzenine tabilerse, hangi vergi kurallarına tabilerse bu iktisadi işletme de aynı kurallara tabi olacak. “Bizim kooperatifimizin alışmış olduğu bir muhasebe düzeni var. Onu ona karıştıralım, bunu buna karıştıralı.” Kusura bakmayın, vergi emniyeti bakımından bu doğru değil.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Ona tamamen katılmakla birlikte, bu demirbaşlar vesairelerin satışıyla ilgili bir hesapta izlenilebilme olanağını da göz önüne alırsanız daha iyi olur.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ona açıklama getireyim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, şimdi, şöyle yapalım isterseniz...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bir açıklama getireyim, ondan sonra, bir cümle.

BAŞKAN – Peki.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ben yanlış anlamıyorsam, biz maddede şunu diyoruz: Bir kooperatif demirbaşını satarsa, bugün o demirbaş satışı mevcut muhasebe sistemi içerisinde nasıl izleniyorsa aynı şekilde izlenecek ve biz ona karışmayacağız. Biz burada diyoruz ki...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Yani oradan elde edilen geliri vergilendirmeyecek misiniz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Vergilendirmeyeceğiz.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Ha, o zaman sorun yok.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Çünkü zaten muafiyetin kalkmaması demek, zaten biz ondan vergi almayacağız demek.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Yani onu herkes ödemeye hazır bir vaziyette.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, hayır, yok, yok, bence şöyle: Yani ekonomik ömrünü tamamlamış traktörünü satın, oradan bir gelir elde etsin. Etsin yani biz ona, diyorsunuz ya “Ayrıcalık yapın.”

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Bu açıklamadan sonra gerçekten hesaba gerek kalmadı.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yani biz orada bir sorun görmüyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, uygun görürseniz söz konusu değişikliği yapmak üzere bu maddenin, 93’üncü maddenin biraz sonra müzakeresine devam edelim. Şu anda yeni madde olan 94’e geçelim, uygun mudur?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Evet.

BAŞKAN – Tamam, 94’üncü madde üzerinde bir adet önerge var.

Maddeyi okutuyorum:

MADDE 94- 5520 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının;

a)(e) bendinin birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışından doğan kazançların %75’lik kısmı ile aynı süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançların %50’lik kısmı.”

b) (f) bendinde yer alan “Bankalara borçları” ibaresi “Bankalara, finansal kiralama ya da finansman şirketlerine borçları” şeklinde, “bankalara veya” ibaresi “bankalara, finansal kiralama ya da finansman şirketlerine veya” şeklinde değiştirilmiş ve aynı bende “bankaların” ibaresinden sonra gelmek üzere “,

finansal kiralama ya da finansman şirketlerinin” ibaresi eklenmiş ve “söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların %75’lik kısmı” ibaresi “söz konusu kıymetlerden taşınmazların satışından doğan kazançların %50’lik, diğerlerinin satışından doğan kazançların %75’lik kısmı” şeklinde değiştirilmiştir.

c) (i) bendinin birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kooperatif ortaklarının yönetim gideri karşılığı olarak ödedikleri paralardan harcanmayarak iade edilen kısımlar ile tüketim kooperatiflerinin, ortaklarının kişisel ve ailevi gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların değerine göre hesapladıkları risturnlar.”

BAŞKAN – Önergeyi de okuyalım:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/884 esas sayılı Kanun Tasarısı’nın çerçeve 94’üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “söz konusu kıymetlerden taşınmazların” ibaresinden sonra gelmek üzere “(6361 sayılı Kanun kapsamında yapılan finansal kiralama işlemlerinde kiracının temerrüdü sebebiyle kanuni takipteki finansal kiralama alacakları karşılığında tarafların karşılıklı mutabakatıyla, kiralayanın her türlü tasarruf hakkını devir aldığı finansal kiralama konusu taşınmazlar dâhil)” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Cemal Öztürk

Giresun

BAŞKAN – Sayın Bakanım, maddeyle ilgili bilgi alabilir miyiz?

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) - Rıza Çelen Bey bir açıklama yapsın.

BAŞKAN – Buyurun.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI RIZA ÇELEN – Sayın Başkanım, değerli vekillerim; maddede üç tane değişiklik yapıyoruz. Birincisi, kurumların iki tam yıl süreyle aktifinde yer alan taşınmaz ve iştirak hisselerinin satış kazançlarında hâlihazırda yüzde 75 oranında bir kazanç istisnası var. Taşınmazlar için bu kazanç istisnası oranını yüzde 75’ten yüzde 50’ye düşürüyoruz, birincisi bu.

İkincisi, yine kanunumuzda bankaların takip yoluyla elde ettiği bu tür taşınmaz ve diğer iştirak hisselerinin satışından doğan kazancı borcun tasfiyesinde kullanılan kısmı yüzde 100, diğerlerinde yüzde 75. Bunu da bankaların kefil veya ipotek suretiyle elde ettiği veya cebri takiple elde ettiği taşınmaz, iştirak hissesi niteliğindeki değerlerin satışında borcun tasfiyesinde kullanılan kısmı için yüzde 100, diğerleri için şu anda yüzde 75 bir istisna var. Bu yüzde 75’lik istisnayı taşınmazlar açısından, yukarıyla uyumlu olsun diye yüzde 50’ye düşürüyoruz. Bankaların yanına finansal kiralama şirketleri ve finansman şirketleri de bankalar gibi kredi vermekte, kredi borçluları borcunu ödeyemediği zaman takip yapmakta, dolayısıyla bu takip sonucunda elde ettiği bu tür değerlerin, iktisadi kıymetlerin satışında bunlara da istisna getirilmektedir.

Önergeyle birlikte finansal kiralama şirketlerinin finansal kiralamaya konu ettiği taşınmazların da aynı şekilde istisnadan faydalanabilmesi hususunda bir önerge verilmektedir.

Son olarak da kooperatiflerin muafiyetine yönelik bir önceki maddedeki görüşmelerimiz çerçevesinde risturnun istisnasında bu yönde bir tadil yapılması gerekiyordu, o tadil yapılmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz talepleri var.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sadece bu kooperatiflerin, risturnun istisnasını soracaktım. “Tüketim kooperatiflerinin ortaklarının kişisel ve ailevi gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların değerine göre hesapladıkları risturn...” Buna gerek var mı? Bu, yeni bir kargaşa, karmaşa yaratmayacak mı, sıkıntı olmayacak mı?

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI RIZA ÇELEN – Sayın Vekilim, şu anda zaten var, tüketim kooperatiflerinin de muafiyetten yararlanamayacağı kanunda açıkça yazdığı için ortaklarıyla olan bu işlemlerden bir kazanç doğarsa buna istisna şu anda da var, o istisnayı koruyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, desteklediğimiz bir madde, gelir de elde edeceksiniz bununla ancak hâlâ şunu anlamıyorum: Neden yüzde 50’ye düşürdük, neden aşağı rakamlara düşürmüyorsunuz? İki tam yıl elinde tutmuş, gelir elde etmiş yani taşınmazdan gelir elde etmiş, neden bu kadar yüksek bir istisna bugüne kadar var oldu, neden daha düşük rakamlara düşürmüyorsunuz? Sonuç olarak ortada bir gelir var yani bunu daha yüksek bir oranda vergilendirme, niye bu istisna var, niye sıfıra çekemiyoruz? Bununla ilgili bir bilgi verirsiniz ona göre tekrar yorum yapacağım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim.

Ben sadece şeyi soracaktım, yani böylelikle kurumların vergi oranları yükseliyor, bundan acaba ne kadar gelir bekleniyor? Buradan kaynaklanarak işletmelerde bir mali sıkıntı yaşanabilir mi? Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çam.

Sayın Tamaylıgil, buyurun lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - Evet, Musa Bey işletmeler açısından sordu, burada bankaların kredi karşılıklarının takibatıyla ilgili olarak işleyen süreçte nakit karşılıklarında bir azalma olacak. Bu ne kadar bir rakama tekabül edebilir veya bankacılık sistemi üzerindeki riski ne kadar olabilir, onu da sormak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tamaylıgil.

Sayın Bakanım, söz sizde, buyurun.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Şöyle, Sayın Tamaylıgil’in sorduğu soruyla ilgili, bizdeki rakam, bankalar için 30 milyon liralık bize bir ilave gelir geleceğini öngörüyoruz, diğer işletmeler bakımından da 730 milyon liralık bir gelir geleceğini varsayıyoruz. Tabii, burada arkadaşlar, yani netice itibarıyla bu bir tahmin. Bu tahmini yaparken de önceki yıllarda bu kapsamda yapılan satışlardan oluşan istisna tutarına göre bir belirleme yaptık.

Şimdi, Sayın Paylan diyor ki: “Niye bunu daha aşağıya çekmiyorsunuz?” Bu tamamen bir “trade off” yani şimdi, biz işletmelere... Bu uzun yıllardır olan bir müessesese, özellikle enflasyonist dönemlerde gelmiş bir düzenleme. Bir taraftan, işletmelerin likit olmayan varlıklarını likide döndürebilmeleri, kaynak ihtiyaçlarını bu şekilde karşılayabilmeleri amacıyla getirilmiş bir düzenleme ve uzun yıllardır

da bu yüzde 75 olarak uygulanıyor. Burada 2018 yılı bütçe çalışmaları kapsamında istisnanın bir miktar aşağıya çekilmesinin hem aynı amacın devamına imkân sağlayacağını hem de diğer taraftan da vazgeçilen istisna tutarı bakımından gelir getirici bir düşünce olacağını varsaydık. İstisnayı daha da aşağıya çekerseniz o zaman zaten böyle bir satışın vergi avantajı ortadan kalktığı için başlangıçta öngördüğümüz likit olmayan varlıkların likide dönüştürülmesi ve yatırımların finansmanı konusundaki amaçtan vazgeçmiş oluruz. Burada bir noktada bir miktar vazgeçerek yani oranı aşağıya çekerek her iki amacı da korumayı amaçlıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Akgül, buyurun lütfen.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Efendim, ben tabii, vaktinizi alıyorum, Komisyon üyesi de değilim fakat önemli gördüğüm için bir iki hususu da söyleyip hemen gideceğim.

Değerli Bakanım, sizin konuşmalarınız inşallah, buradaki konuşmalar kayıt altına girip mukteza olur, şey hâline geliriz.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tekmilini yazacağız.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Yine ben oraya gideceğim, yalnız şunu görmenizi isterim Sayın Bakanım: Türkiye’de 80 bine yakın kooperatif var, 30 bin tanesi parasızlıktan dolayı genel kurul yapmadığı için kapalı. 50 bin tanesinin 49 bin tanesi çaycısına maaş veremiyor, bin tanesi de çok zengin yani bin tanesi de şey yapıyor. Şimdi, ticari işletme kurduklarında oradan bir gelir alamıyor, kimse alamaz bugüne kadar çünkü alırlarsa kurumlar vergisine giriyorlar, oradan bir şey alınmıyor. Ne yapıyor peki? Onu başka yollara harcıyorlar, orada suistimaller de oluyor. Aslında, vergiyi alın, her şeyden alın ama kesinlikle bu haksız kazancın vergisini alın yani ortak dışının vergisini alın, öbürlerine dokunmayın gibi ama bu uygulamada olmuyor. Sizin konuşmanız eğer geçecekse şeye iyidir ama kooperatifçiliği bir ufak işletmeyle ilgili karşılaştırsak gerçekten yazık ederiz. Tüm dünya ülkeleri kooperatifçilikle kalkınmış, biz de kooperatifçiliği 1950’li yıllarda komünistlik diye görmüşüz, ondan sonra da yapı kooperatifleri çaldığı için bütün kooperatifler çalışıyor gibi görmüşüz. İnanın, kooperatifçilik öyle değil. Kooperatifçilik gerçekten bir ülkenin kalkınmasında önemlidir yani buna destek verilmesi gerekir. Yani, haksız yapıyorlarsa vergilerini alın ama sizin konuşmalarınız bizi biraz mutlu etti biraz önce. Bizim şirketimiz var, yıllardır para alamıyoruz; alırsak kurumlar vergisinden hemen gelip çöktüyorsunuz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Nasıl çöktüyorlar?

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Onun için Sayın Bakanım, oraya bir açıklık getirin. Biz bir şey istemiyoruz, sadece açıklık olsun söylediklerinde.

BAŞKAN – Yeteri kadar açık oldu.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Gaytancıoğlu, buyurun lütfen.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim.

Ben de bir bilim adamı olarak kooperatifçilik konusunda uzun yıllar çalıştım, bir de bir tarım satış kooperatifi birliğinde beş yıl görev yaptım; Trakya Birlikte. Yani, ÇUKOBİRLİK’in o şaşaalı dönemlerini hatırlıyoruz ama ÇUKOBİRLİK şu anda yok. Başkanım çok iyi bilir yani FİSKOBİRLİK’in de şu anda ne gibi faaliyetler yaptığını hepimiz biliyoruz.

Şimdi, sizin bu yasa güzel bir yasa, en azından ortaklara avantajlar sağlıyor, o yönden destekliyorum ama kooperatifçiliği geliştirmesek... Yani, sizin şeyinize de katılmıyorum Sayın Bakanım, aynı faaliyeti yapan küçük işletmeler ile kooperatiflerin bir tutulması çok yanlış. Biz kooperatifleri geliştirmek zorundayız. Bütün dünyada kooperatifler hem tarımda hem de ekonomide ciddi pazar paylarına sahip olurlarsa rekabet artar çünkü kooperatifçilikte amaç kâr değildir, hizmettir yani ortakların çıkarları söz konusudur, ortak sayısı ne kadar artarsa çıkarlar o kadar artar, o kadar da çok hizmet verilir. Eğer risturn varsa da bu da ortaklar tarafından paylaşılır, işletme büyür ve büyük küresel şirketlerle rekabet hâline geçer. Biz öğrencilere de bu şekilde anlattık, bütün dünyada da budur. Örneğin, Amerika’da Rice Federation denilen bir kooperatif birliği var. Kaç tane fabrika var Amerika’da biliyor musunuz? 12 tane çeltik fabrikası var. Türkiye’de kaç tane var? 100 tane var, üretimimiz 1 milyon ton, onların 12 tane fabrikanın tamamı yüzde 100 kapasitelere yakın çalışıyor. Niye? Çünkü kooperatif işletme şeklinde bütün dünyaya mal satıyorlar yani bizim kooperatifleri daha çok teşvik etmemiz lazım, kârlarını daha çok artırmamız lazım, piyasadaki etkinliklerini artırmamız lazım. Bırakın şirket kursunlar, kârlarını şirkete dâhil etsinler, siz gerekirse bundan bir süre vergi almayın, destekleme alımlarını destekleyin yani çiftçiye burada düşünmek istiyorsak kooperatifçiliği geliştirmek zorundayız. Benim şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Madde üzerinde son söz Sayın Paylan’ın.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Çok kısa bir şey söyleyeceğim.

Sayın Bakan, siz de söylediniz, hani, enflasyonun yüksek olduğu zamanlarda -ben de maddeye baktım, çıkmış- yüzde 75 istisna makuldü o zaman, enflasyon çok yüksekti ama şimdilerde 10 civarında geziyor ve yüzde 25’in makul olacağını düşünüyorum. Böylece daha iyi gelir de elde edersiniz. Yüzde 25 istisna hakkaniyetlidir burada, oraya çekmenizi öneriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerindeki önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 99- 21/2/2008 tarihli ve 5738 sayılı Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanunun 26 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Pazarlıkla temin usulünün uygulanabileceği haller

MADDE 26- (1) Bu Kanun kapsamında yapılacak ihalenin herhangi bir sebeple gerçekleştirilememesi, sözleşmenin imzalanamaması, yüklenicinin imzalanmış son sözleşmenin bitim tarihi itibarıyla işe başlayamayacağının anlaşılması veya yapılmış olan ihaleye ilişkin sözleşmenin feshedilmesi veya iptali hâllerinde, 3 üncü madde kapsamında yapılan iş ve hizmetler İdare tarafından pazarlıkla temin usulüyle, özel hukuk tüzel kişilerine süresi bir yılı geçmeyen sözleşmeyle yaptırılabilir.”

BAŞKAN – Sayın Bakanım, maddeyle ilgili bilgi alabilir miyiz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Spor Bakanlığından arkadaşlarımız bir açıklama yapsınlar.

BAŞKAN – Buyurun.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ÇOLAK – Efendim, bu görüşmekte olduğumuz madde hâlihazırda yapılacak olan... Bu müşterek bahis oyunları özel hukuk kişileri aracılığıyla, marifetiyle yaptırılıyor. Bu konudaki ihale, kanunumuzun çıktığı 2008 yılında ihale açılmış, on yıllık süreyle ihaleyi kazanan bir özel hukuk tüzel kişisi var, o kişi tarafından hâlihazırda bu yürütülmekte. 2018 yılının Ağustos ayında bu ihale sona erecek, on yıllık süre sona erecek. Biz bu süreden önce yeni bir ihaleye çıkacağız. İhaleye çıktığımızda bugüne kadar hâlihazırda işleyen sistem on yıl önceki teknolojiye sahip, on yıl önceki terminaller, on yıl önceki yazılımlar kullanılıyor hâlihazırda. Bizim yapacağımız yeni sözleşmede, ihalede şartlarımızdan bir tanesi 5.500 adet olan bu terminallerin tamamının değişmesi, yeni teknolojiyle uyumlu hâle getirilmesi, arkasından, burada kullanılan diğer yazılım ve donanımların da değiştirilmesini isteyeceğiz. Bu da yaklaşık olarak, ihale bittikten sonra, sözleşme imzalandıktan sonra altı aylık bir süreyi gerektiriyor yani tamamen 5.500 tane terminalin, sistemin değişmesi... Bir de bu ağustos ayına kadar mevcut sistem devam ederken, bu yeni ihaleyi alan firmanın da ağustos ayında yeni sistemi hazır hâle getirmesi lazım. Hem arabayı yürüteceğiz, aynı zamanda ağustos ayında şoför değişebilir ve makinenin aksamında da bazı değişiklikler olabilir. Bu yüzden, hâlihazırda, mevcut metinde sözleşmenin feshedilmesi veya iptali hâli öngörülmüşken biz yapacağımız yeni ihalede sözleşmenin imzalanamaması veya imzalanmış olsa bile yüklenicinin bu işi zamanında yetiştirememesi ihtimaline karşılık böyle bir tedbir almak için böyle bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz ve takdirlerinize sunuyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz taleplerini değerlendireceğim.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Dün bu maddeyle ilgili Sayın Bakanla konuşurken söylediğimiz olay, “İhaleyi gerçekleştiremediniz, oturup bir yıla kadar süre pazarlıkla başka bir kişiye verebiliyorsunuz bunu. Bu verdiğiniz süre içerisinde diğerinin herhangi bir şekilde bu sözleşmeyi feshederek onun yerine geçmesiyle ilgili herhangi bir düzenlemeniz yok. Bu birinci yılın sonuna kadar da bu işlemler bitmedi, o zaman ne yapacaksınız?” dedik. “Bir sene daha uzatacağız.” dediler. O da bitmedi... Bu tür bir düzenleme bu tür sözleşmelerin pazarlık usulüyle bir kişiye verilmesinin defalarca defalarca tekrarlanmasına neden olur. O nedenle böyle bir düzenleme olmaz burada. İhale yapıyorsunuz, ihaleyi yerine getirmedi o kişi, yetiştiremedi; o durumda hâlen mevcut olan, sürdüren kişi devam eder zaten veya sürdüren kurum devam eder, bunun için pazarlıkla değil de bunu ya bitirmesi zorunlu, ihale şartnamesine ne yazdıysanız, bitirememesi, zamanında sistemi kuramaması hâlinde teminatı mı yakılır, ne yapılır, onlar yapılır; yeni ihale yapılır. Dolayısıyla, zaten yürüten bir sistem varsa onu kesmezsiniz ama “Her defasında pazarlıkla bir kişiye, pazarlıkla bir kişiye verilmesi bu kadar büyük bir ihalenin veya bu kadar önemli bir olayın çözümü açısından makul değildir.” denildi. “En azından bunlarla ilgili olarak bu tür sözleşmelerin yeni yapılacak ihaleyi ve bittiği andan itibaren derhâl sözleşmenin kesilerek ihale sonucuna göre işlem yapılacağını net olarak yer alması lazım.” denildi. Bunlar olmadan olmaz. Siz sistem değiştiriyorsunuz, birer yıllık ihalelerle bu işin yıllarca götürülmesinin önünün açıyorsunuz. Bu, sakıncalı. O nedenle de ya yeni ihale yapılır yapılmaz işi bırakma koşuluyla, devretme koşuluyla diye çok net bir şekilde bu olayın açıklığa kavuşturulması lazım. Yoksa sözleşmeyle bu kadar büyük bir ihaleyi birer yıllık, birer yıllık uzata uzata götürme olanağı çıkar ki sanıyorum amacınız da bu değil.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ÇOLAK – Değil.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Ama yazılan bu.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Temizel.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Zekeriya üstadımın kaygılarına katılıyorum, şöyle: Yetişmeyeceği konusunda kaygılar var sonuç olarak ihaleyle ve bu kaygıları gidermek anlamında böyle bir madde konulabilir ancak bunun bir sınırı yok yani mutlaka bir sınır koymamız lazım, belki bir tarihe kadar bir sınır belirlememiz lazım, “Şu tarihe kadar tamamlanır ve pazarlık usulüyle verilen sözleşme fesholur.” gibi mutlaka bir sınır olması lazım. Tek seferlik mi olur artık bu, 2018’in sonuna kadar mı deriz, 2019’un bir tarihini mi belirleriz yani mutlaka hem kurumu hem Bakanlığı bağlayan bir tarih koymamız gerekir, yoksa ilanihaye bu yasayla bunu götürebilir. Bu çok büyük bir sakınca, Sayın Bakan, bunu tartışmamız lazım yani bir sınır yok burada.

Benim sorularım var değerli bürokratlara. İkinci sorum şu: Şimdi, eski sistemde spor kulüplerine buradan katkılar söz konusu. Yeni sistemde bunda bir değişiklik olacak mı? Özellikle amatör kulüplere veya 1. Lig, 2. Lig ve diğer kulüplere, amatör kulüplere bu anlamda katkılar konusunda...

SALİH CORA (Trabzon) – Katkı veriliyor zaten.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Biliyorum, bunların artması yönünde bir düşünce var mı? Çünkü amatör kulüplerin büyük zorlukları var, 2. Lig’deki kulüplerin büyük zorlukları var. Bu anlamda, yeni bir tasarrufta bulunmayı düşünüyor musunuz? Bence bu konuda tasarrufta bulunmalısınız. Projeksiyonlarınızı almak isterim ve özellikle de bu ihalenin sınıрыla ilgili de bilgi verirseniz ona göre tekrar konuşacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

Sayın Ayhan, buyurun lütfen.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben çok uzatmayacağım. Burada gerekçede enteresan bir ifade var, diyor ki: “Değişiklikle ihale sürecinde öngörülmeleyen bir kesinti yaşanması durumunda bahis oyunlarının kesintiye uğramadan devam ettirilmesi hedeflenmektedir.” Ben burada AKP’nin özellikle bahis oyanlarında bir kesinti yaşanmaması, öngörülemeyen nedenleri de dikkate alacak şekilde böyle bir düzenleme yapılmasını kamuoyunun takdirlerine sunmak istiyorum. Bu, birincisi.

İkincisi: AKP her durumda Kamu İhale Kanunu’nda ve diğer hususlarda Türkiye Büyük Millet Meclisine bir kanunla geldi, tasarıyla geldi, teklifle geldi, ihale kanunda sanıyorum, tam sayısını bilmiyorum ama 100’den fazla değişiklik olduğunu biliyoruz. Burada da hani bunu tam sağlayacak bir düzenleme yaparlarsa daha iyi olacak. Bu bahisle ilgili hususun devamlı böyle gündeme gelmesi de hoş bir şey değil. Kamuoyunun takdirlerine arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Ayhan.

Sayın Tamaylıgil, buyurun lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu konu ve bunun içeriğinde konuşulan montan çok büyük bir rakam ve son dönemde çok cazip hâle gelip gençliğin özellikle üzerinde talepkâr olduğu bir konu. Muhtemelen önümüzdeki süreçle ilgili 2018’de süre bitiyormuş, yeni bir ihale aşamasında kişi nasıl olacak, kişiler nasıl olacak, tabii, o ayrı. Ancak şunu soruyorum yani bir soru soracağım. Şimdi, dediniz ki: “Süre bitmeden altı ay önce ihale yapılacak, altı aylık bir süre içerisinde –değil mi- ve o altı ay içerisinde hem bu 5500 adet

terminallerle ilgili hem de altyapı ve yazılımla ilgili yeni yatırımlar gerekecek.” Şimdi, buna altı ay süre verirken niye arkasından altı ayda yetişmeyecekse bir yıl uzatılıyor? Şimdi, bunun yapılabilirliğini altı ay görerek böyle bir ihalede öngörüyle hareket ediyorsunuz, ondan sonra da yapacağınız yeni uzatmada sizin vereceğiniz süre bir yıl oluyor. O zaman bu neyi düşündürüyor bu yazılım ve bu bakış açısıyla? Nasılsa kazanan kim olursa olsun yetiştiremeyeceği bir sonuç gelecek, sonraki uzatmada da yani x, y, z böyle bir şüpheyi beraberinde getiriyor, devam edecek ve bu uzatıla uzatıla sürecek. O yüzden böyle bir sorgulamayı yaratmayacak, dengeleri de... Yani bu azalan teori gibi baktığımızda madem altı ayda öngörüyorsunuz niye bir yıl uzatıyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tamaylıgil.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – AKP’nin on beş yıllık iktidarı döneminde İhale Kanunu’nda 42 kez değişiklik yapıldı. Şimdi, Bakanlık bu konuda ihale yapamama nedeniyle pazarlık usulü iş yapmaya kalkıyor, gerçekten çok kabul edilebilir bir davranış değildir. Benden önceki konuşmacıların söylediği gibi bu konuda kesin tarihler koyulmalı, niyetler uygulanmalı, yapılmıyorsa da iptal edilmeli ve yeniden ihaleye çıkılmalı. O nedenle bu on beş yılda 42 kez İhale Kanunu’nda yapılan değişiklik kabul edilebilir bir şey değil, gerçekten başka sıkıntıları da beraberinde getiriyor. Bakanlığın bu konuda daha titiz ve daha dikkatli bir çalışma sergilemesi gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çam.

Madde üzerinde son söz Sayın Paylan’ın.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bir sorumu unutmuşum notlarımda da...

Bu ihaleden ne kadar gelir bekliyorsunuz, bunu soruyorum ve diyelim ki ihaleyi yaptınız ama sonra pazarlık usulüyle verdiniz. O bir yıl, bir yıl olanlardan ne kadar bir gelir bekliyorsunuz? Bu firma ne kadar gelir elde ediyor? Mesela son yıllardaki kârı nedir yani bu ihale edilen kurumun kârı nedir? Ne kadarlık bir rant sonuç olarak ortada var? Sayın Bakan, siz de bakın, vergi alacaksınız Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Rant mı doğru kavram?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Rant tabii ki, gelir, rant, kâr.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kazanç.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kazanç, haklısınız Sayın Bakan, ben biraz çarpıcı olsun diye söyledim ama yanlış, haklısınız.

Ne kadarlık bir kazanç ortada olacak? Sayın Bakanı da ilgilendiriyor sonuç olarak, Maliyenin gelecek sene çok paraya ihtiyacı olacak bu anlamda. Ve spor kulüplerine bu hangi oranla dağıtılıyor veya diğer kulüplere nasıl paylaştırılıyor?

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

Sayın Bakanım, söz sizde.

Buyurun lütfen.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sanki bu ihale bir yıllık ihale arka arkaya sonsuza kadar devam edecek gibi bir anlam çıkarılmış mevcut metinden. Şimdi, uygun görürseniz önce Spor Totodan o konuda bir açıklama alalım yani teknik bir değerlendirme alalım, ondan sonra ben kendi değerlendirmemi yapacağım.

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ÇOLAK – Mevcut 26’ncı maddedeki süreler pazarlık usulü aynen, orada herhangi bir değişiklik yapmadık. Metni aynen okuyorum: “Bu kanun kapsamında yapılacak ihaleye ilişkin sözleşmenin feshedilmesi veya iptali hâlinde 3’üncü maddede belirtilen iş ve hizmetler idare tarafından özel hukuk tüzel kişilerine süresi bir yılı geçmeyen sözleşmeyle pazarlıkla temin usulü yaptırılabilir.” Burada herhangi bir değişiklik öngörmedik, herhangi bir değişiklik yapmadık. Ben şunu da izah edeyim: Biz bu kanun çıktıktan sonra hemen başlayacağız ihale sürecine, iki, üç aylık bir süre içerisinde bitmesini bekliyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İhale yine on yıllık mı olacak?

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ÇOLAK – Kanun “on yıla kadar” diyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Siz kaç yıl düşünüyorsunuz?

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ÇOLAK – İhale sürecine başlamadığımız için henüz o konuda bir şey diyemeyeceğiz.

Alan firma o dediğimiz sistemler... Bunun için de altı aylık bir süre gerekli, büyük ihtimalle yetiştirecek, herhangi bir aksaklık olacağını düşünmüyoruz ama biz bu öngörülemez bazı şeylerin olması durumunda bir ön tedbir olarak bunun maddeye dercedilmesi için böyle bir şey yaptık, yoksa bu bir tedbir çünkü bahis oyunları oynamaya devam edecek. Burada bir aksaklık olmaması için, herhangi bir duraksamaya neden olmamak için böyle bir tedbir alıyoruz, bunun böyle gerçekleşeceği... Daha önce de bu madde vardı, ihale yapılmış ve bu madde kullanılmamış yani muhtemelen yine kullanılmayacak. Biz sadece öngörülemez bir durum olduğu takdirde... Hem araba yürüyecek hem de yeni sistemi adapte edeceğiz, ikisi aynı anda yürüyecek yani arabayı durdurma şansımız yok. O yüzden herhangi bir aksaklık olmaması için önceden bir tedbir almak amacıyla... Çünkü bu madde 2008’deki ihalede de var, herhangi bir aksaklık yaşanmadı ve sistem işledi, bunda da muhtemelen öyle olacak ama bir aksamaya meydan vermemek için böyle bir tedbir koyuyoruz, yoksa öyle bir şeyimiz yok.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Başka sorularımız da vardı.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ÇOLAK – Yapısında, dağıtımında falan herhangi bir değişiklik yapmıyoruz, hayır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Süre koyacağız diye Sayın Bakanın da bir görüşü vardı. Süre olmalı yani sizin...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, arkadaşlar diyorlar ki: “Mevcut maddenin mevcut yazımıyla da zaten bir defalık hak tanıyacağız.”

GARO PAYLAN (İstanbul) – “Bir defalık hak” mevcut yasa da var.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Evet, anladığım kadarıyla şu anda mevcut bir madde o dönemde yapılan sözleşmeyle ilgili olmak üzere var, o dönem yapılan ihalede var. Şimdi, arkadaşlar yeni bir durumla karşı karşıya, yeni bir ihale yapılacak. Bu ihalenin öngörülmemen bir şekilde gecikmesi veya ihale yapılsa bile sözleşmenin gecikmesi, sözleşme yapılsa bile bilfiil işe

başlama konusunda bir gecikme olması hâllerinde mevcut maddedeki durumdan farklı olarak yeni çıkan bu ihtimalleri karşılamak üzere de bir defaya mahsus olmak üzere bir yıllık uzatma maddesi almak istiyorlar. “Neden bir defalık?” derken de mevcut maddenin yazımında da zaten bir yıl uzatma ifadesi var, öbür türlü bir anlama geliyorsa netleştirilim yani yoksa öbür türlü “birer, birer, birer” diye bir şey yapacaksak gerçekten maksadını aşar yani öyle bir şey olamaz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Öyle anlaşılabilir efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Peki, şimdi, bu hizmetler şu anda kim tarafından yapılıyor?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Mevcut bir firma var zaten şu anda.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Evet, bu sürdürüyor, yeni bir ihale yapacaksınız. Yeni bir ihale yapacağınıza göre bu yeni ihaleyi yaptıktan sonra onun paralel çalışması da dâhil, terminallerini değiştirmesi dâhil, işlemlerini bitirene kadar da yine bu firma devam ettirmeyecek mi? Ettirecek. Peki, bunun olmaması hâlinde ikinci ihaleye kadar aynısının devam etmesinde herhangi bir sakınca var mı? Her defasında tamamen şeyi değiştirerek yeni bir şey yapmanın...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ama “Sınırsız bir şekilde devam eder.” dersiniz o zaman da kötü niyetli olarak yani mevcut firmayı çalıştırmak için sürekli ihaleleri yapmazsınız, sürekli onu geciktirirsiniz. Bakın, şöyle: Buradaki amaç... “Mevcut firma öbür firma başlayana kadar her hâlükârda sınırsız bir şekilde bu işe devam edecektir.” denilemez onun bir süresi var.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Hayır, “Devam edecektir.” denilmez de süresiz olarak bunu her yıl... Hadi yeni ihaleyi de yapmadınız, sorduğumuz olay oydu. Süre de bitmedi, bir şey değişmiyor, bir yıl olarak koydunuz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, Sayın Bakanım, yani firmayı bilmem, etmem, bence beklenen şu: Mevcut firma tekrar ihaleden alırsa bence bu madde zaten çalıştırılmaya gerek olmaksızın her şey aynen devam edecek. Bir başka firma alırsa bu firma işten çekilecek, o ara dönemdeki riski yönetmek bakımından mevcut firmayla bana göre pazarlıkla devam edecekler bir yılla. O firmaya diyecek ki: “Ya, tamam, başkası kazandı ama şimdi öbür firmada da gecikme var.” Onun da işine gelir, bir yıllık bir süreçte de aynı hizmeti vermeye devam edecek çünkü benim bildiğim, mevcut sistemdeki sözleşme bir hizmet ihalesi, yani burada şirket bütün operasyonu yönetiyor, elde edilen cirodan da hizmet bedeli alıyor değil mi? Dolayısıyla süreyi mevcut firma bakımından -bir başka firma kazandı- mevcut firma için bir yıl daha uzatmak demek aynı koşullarla bir yıl daha hizmet geliri elde etmek demek. O riski yönetmeye çalışıyorlar.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şimdi öbür madde bunu sağlıyor. Burada eklenen şeye bakıyorum. Aslında esas kafa karıştıran da bu oluyor büyük ölçüde. Değişen, buraya eklenen cümleye bakıyorsunuz: “Sözleşmenin imzalanamaması.”

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yani yeni yapılacak ihaleye ilişkin sözleşmenin imzalanamaması.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Tamam, onu kastediyor zaten olduğu gibi yukarıda.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yeni yapılacak firmanın başlayamaması...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – İmzalanmış son sözleşmenin bitim tarihi itibarıyla işe başlayamayacağının anlaşılması.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Evet, yeni firma almış ama işe başlayamıyor.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Evet, öbürü devam ediyor. “Yapılmış olan sözleşmenin feshedilmesi ve iptalleri hâlleri.” diyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – O zaten ileriye dönük, yeni firma geldi, işe başladı normal süresinde ama ileriki bir tarihte idare sözleşmeyi feshetti. Bu durumda da bir şekilde bir pazarlık... O mevcutta da var zaten.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Mevcutta da var. O zaman bu niye?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Buradaki yenilik -şimdi maddeyi okudum- şöyle: Mevcut madde sözleşme yapılmış, imzalanmış, ondan sonraki riskleri yönetmek üzere getirilmiş bir madde. Şimdi yeni karşılaşılan durum, yeni bir ihale yapılacak. Burada ortaya çıkan riskler neler? İhalenin yapılamama riski, onu karşılıyor. Sözleşmenin yapılamama riski, onu karşılıyor. Sözleşme yapıldıktan sonra işe belirlenen sürede başlayamama riski. Çünkü bugünkü durumda bu üç risk yok. Hâlbuki yeni ihale bu üç riski beraberinde getiriyor.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Peki, ihale şartnamesinde bu koşulların olması hâlinde öngörülen müeyyide ne?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Süresinde başlayamama?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Evet, öbürü devam ediyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, ben bunu Millî Piyangodan biliyorum. Mesela şöyle oluyor: Mesela Millî Piyango ihalesinde de üzerinde çalışırken konuşmuştuk. Mesela diyorsunuz ki: İşte terminalleri şu kadar sürede kuracaksınız. İçeriye teminat veriyor yani sözleşmeyi imzaladığı zaman teminat veriyor. Biz mesela demiştik ki: Kardeşim, herhangi bir şekilde altı ayı aşmayacak şekilde bir gecikme olursa teminatın şu kadarı gelir kaydedilir. Yani birtakım yaptırımlar burada da mutlaka olacaktır. Sadece burada şu: Bu devam eden, 7/24 çalışan bir sistem, bu sistemin hiçbir şekilde durmaya tahammülü yok. Tahammülü olmadığı için de her hâl ve takdirde doğrudan bir pazarlıkla operasyonu devam ettirmek istiyorlar. Onun için bu maddedeki hükümler dışında her zaman için -mesela Millî Piyangoda da öyleydi- ihaleyi kazanmış, sözleşmeye çağırınız gelmedi, geçici teminatını gelir kaydediyorsunuz. Sözleşmeyi imzaladı, işe beklenen sürede başlamadı, onun gecikilen gün başına ona göre bir para cezası ve teminatın irat kaydedilme sistemleri zaten var. Olacak burada da zaten değil mi?

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ÇOLAK – Aynısı var zaten Sayın Bakanım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tabii, tabii aynı mantık.

Buradaki bütün mesele operasyonun durması riskine karşı idarenin elinde operasyonu sürdürebilmek için bir risk. Mevcut maddeden farklı olarak yeni çıkan ihtimalleri de kapsama almak için yapıyorlar. Mevcut maddede şu anda yürüyen bir operasyon var, yürüyen bir firma var. Orada sadece sözleşmenin iptal edilme riski var, operasyonun durma riski var. Hâlbuki bu maddeyle ihale yapılamama riski, sözleşme yapılamama riski, yeni firmanın işe süresinde başlayamama riski var. Bu üç riski yönetmek için bu düzenlemeyi getiriyorlar ve bu bir defa olacak.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum.

Aslında cuma vakti bu madde hakkında konuşmak istemiordum ama konu oraya getirdi.

Sayın Bakanım, biliyorsunuz, bu 4734’e tabi değil. Yani kendi kanununda ihale usulü belirlenmiş bir konu. Soracağım şu: Pazarlığı mevcut firma dışında başka biriyle yapma şansım var mı? Çünkü özel bir iş, her türlü donanım kurulmuş.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Fiilen yok.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani fiilen yok gibi.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – “Mevcut firmayla devam eder.” diyemeyiz ki.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – İşte mevcut firmayla yapılan sözleşmede -biraz önce Sayın Bakanım da değindi- yani ihale sonuçlanıncaya, iş teslimi yapılıncaya kadar mevcut firmaya yaptırma şansımızı öngören bir hüküm yok mu?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ama şöyle: Mevcut firma da almadı ihaleyi, dedi ki: “Kardeşim, sürem bitti, çekiyorum gidiyorum, bana ne, ne hâlin varsa gör.” Belki de o anda da Millî Piyangonun işini yapan firma var orada, belki de onu çağırarak. Niye kendimi bu kadar mevcut firmaya bağlı kılayım ki?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, ihale yapmışım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok, normal durum öyle değil.

Şimdi, ihaleyi yaptım, mevcut firma da dâhil kazanamadı ama mevcut firma devam etmek de istemiyor. Yani illa devam edecek değil ki, etmiyor. İdarenin elinde belki de o anda bir başka firmaya, mesela Millî Piyango işini yapan firmaya denilebilir ki: Gel arkadaş, sen bunu burada yap. İhale olmuş, bitmiş, sözleşme aşamasında bu kazanamamış, öbürü kazanmış, öbürü de “Ben gelirim yakarak gene gelmiyorum.” demiş. Mevcut firma da kızmış “Ben yine gelmem.” demiş. Burada mevcut firmaya kendimizi bağımlı kılacak bir ifade yazarsak gereğinden fazla biz kendimizi oraya angaje ederiz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, mevcut madde dediğinizi karşılıyor. Yani yeni ilave ettiğimiz hükümler “sözleşme imzalanamaması hâlinde” diyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ama şöyle...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani “İşi verdiği firma o güne kadar işi teslim alamazsa.” diyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Doğru. Burada tek şey, doğrudan doğruya “Mevcut devam eden firmaya bu iş verilsin.” diye bir ifade yazmayalım buraya. Onu söylemeye çalışıyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Esasında benzeri hüküm 4734’te de var. Yani böyle bir yetki alınmasına ben özünde karşı değilim ama tartışmalarda bir eksikliğimiz mi var? Mevcut sözleşmede mi bir eksikliğimiz var yoksa bu...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, mevcut maddede eksikliğimiz var. Çünkü mevcut madde ihale yapılamama riskini, sözleşme yapılamama riskini ve yeni firmanın fiilen işe başlamama riskini içermiyor değil mi arkadaşlar? Yani bu üç riski yönetmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Sayın Kalaycı, bitti sözünüz.

Sayın Tamaylıgil, buyurun lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Bakan, ben biraz önce bir soru sormuştum. Altı aylık sürenin öngörü olarak yetişir diye düşünülen bir zaman dilimi olmasına rağmen neden bir yıl uzatılıyor? Birinci sorum o. Yani neden bir yıl da altı ay değil?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Öncekinde de bir yıl dedik, onun için.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Ama yani altı ayda yetişebileceği görülüyor, birincisi o. Ben tam dayanak olarak onun açıklandığını anlayamadım. Altı ayda yetişir diye görüp ihale yapıldıktan sonraki sürecin işletilmesini planlıyor arkadaşlar.

İkinci de şu: Şimdi bu yeni dâhil edilen değişiklik içerisinde “Mevcut 3’üncü madde kapsamında yapılan iş ve hizmetler idare tarafından pazarlıklı temin usulüyle yapılır.” diyoruz. Şimdi, burada 3’üncü maddeye baktığım zaman “İş, hizmetler ve mali sorumluluklar” maddesinde çeşitli şeyler var ama benim dikkatimi çeken bir şeyi soracağım, bu başbayilik iş ve hizmetleri. Geçen hafta bu kanunun içeriğinde bir de bu başbayilikle ilgili bir yasal düzenleme yaptık ve bayilikleri verme imkânı sağladık başbayiliklere. Şimdi, biz, yetiştiremedi, yeni bir geçici sözleşmeyle işi devam ettirecek olan mevcut veya farklı bir firmaya vereceğiz ve en önemli olaylardan biri yapısal kurgulamayı sağlayacak o geçici sürede bu başbayilik işlerini de o geçici verilen firma mı yapacak yoksa o geçici süre işleyen sistemin sadece teknik altyapısını işletmek üzere mi devam edecek? 3’üncü maddenin tamamını verdiğimizde 3’üncü madde içeriğindeki diğer maddelerle de baktığınızda geçici bir süre için verilen bu, kadar yetki çok fazla olmuyor mu?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tamaylıgil.

Sayın Paylan, buyurun.

Son söz, maddeyi oylayıp öğlen arası vereceğim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakanım, sanıyorum bu maddeye tek seferlik diye bir kez daha bir açıklama getirirsek o kaygılarımız giderilebilecek. Yani bir kez daha eklememizde bir sakınca yok. Sonuçta kaygılarımız bu yöndeyseniz, Sayın Bakanım, burada tek seferlik olduğuna dair bir ifade eklersek sanıyorum kaygılarımız giderilecek. Yani tek seferlik olduğuna dair, hem o kaygıları giderir de hem de bir kez daha maddeye dercedilmiş olur, açıklık getirilmiş olur.

Diğer mesele, şunu merak ediyorum, bakın, soruma cevap alamadım, bu kurum yılda sizin idarenize ne kadar para aktarıyor, yıllık mı? Bu ihale başına tek seferlik ödeme mi yaptı, yıllık ödeme mi yapıyor? Nasıldır, yani ciro paylı mıdır? O konuda bilgi sahibi değiliz. Ne kadarlık bir geliri aktarıyor? Bu kurum ne kadar kâr ediyor? Yani bunu uzatma durumunda idarenin pazarlık gücü ne kadar olabilecek? Diyelim ki 1 milyar lira kazanıyor ama yılda 500 milyon lira mı aktarıyor kuruma, başta mı ödedi parayı, hiçbir şey bilmiyoruz. Şimdi, pazarlık yaparken neye göre pazarlık yapacaksınız? Yani elde ettiği kâra, ciroya, neye göre pazarlık yapacaksınız ve sizin eliniz yani idarenin eli ne kadar güçlü olabilecek pazarlıkta çünkü mevcut firmaya vermek dışında çok fazla bir alternatifiniz yok. O da eli güçlüyse size pazarlık konusunda eli güçlü olabilir.

Bu anlamdaki bilgileri vererseniz, rakamları, sizin de pazarlık gücünüzü öğrenmiş oluruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

Sayın Bakanım, son söz sizde.

Buyurun.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, eğer ifade şöyle yazsaydı siz haklısınız: Yani “Pazarlıkla, temin usulüyle süresi bir yılı geçmeyen sözleşmelerle yaptırılabilir.” deseydi, doğru, o zaman söylediğiniz risk vardı ama burada “sözleşmeyle” diyor yani tekil bir işlemden bahsediyor, lafız açık. Şimdi, burada bile kalkıp... Yani çok basit...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ne olacak?

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ya, Allah, Allah... Olan var, olmayan var. Şimdi, biz kanun yapma...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Bir kere sözleşmeyle” diye düzeltin o zaman.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, ya Türkçe dil bilgisi kurallarına göre Sayın Bekaroğlu, tekil bir işlem olduğu lafzı bu kadar açıkken sanki böyle değilmiş gibi kalkıp burada değiştirilmesini istiyorsunuz. Kusura bakmayın...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, kusura bakma, ana dilim Türkçe değil, sonradan öğrendim.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Öyle mi?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Birçok böyle insan var. “Bir kerede sözleşmeyle” dersiniz herkes daha kolay anlar.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok arkadaşlar, çok net bir şekilde bir yıllık olduğu tutanaklara da geçsin. Mevcut lafzı bir yıllık olduğunu çok net bir şekilde ifade ediyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sorularımız vardı Sayın Bakan.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Nedir?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ne kadar gelir gelir elde edilir, ne kadar para aktarılır...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, şu anda Spor Toto Teşkilat Başkanlığı ihale, sözleşme şartnamesine ilişkin hazırlıklarını yürütüyor. Burada ihale şartnamesi hazırlanmadan, bitmeden, bitse bile...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yo, yo, şu anda, son yıllarda ne kadar gelir elde etti, ne kadar idareye para aktarıldı?

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Spor Toto gelirlerinden mi?

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bununla ilgili bir hazırlık yapılsın. Öğleden sonraki açılışta Sayın Paylan’a arkadaşlar versinler uygun görürseniz.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tamam, olur.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Niye Paylan’a versinler?

BAŞKAN – Bütün Komisyon üyelerimize dağıtsınlar. Öğlen arasında...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ben söyleyeyim şimdi arkadaşlar.

BAŞKAN – Vaktimiz çok sıkıştı, hemen alalım Sayın Bakanım onu.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, Spor Toto gelirleri brüt satışlar: 2012 yılı 6,1 milyar lira; 2013 yılı 7,053; 2014 yılı 8,1; 2015 yılı 9 milyar; 2016 yılı 9,7 milyar; 2017 yılı 9’uncu ayın sonu itibarıyla 7 milyar 40...

GARO PAYLAN (İstanbul) – İdareye aktarılan?

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Çok kısa şunu ifade edeceğim: Zaten Spor Toto Teşkilatının kanununda Plan ve Bütçe Komisyonunu her yıl bilgilendirmeye ilgili hüküm var. Onu bu sene yaparlarsa genel anlamda tüm bilgileri almış oluruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerindeki görüşmeler sona erdi.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Görüşmelere 14.00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.14

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.06

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNEY (Eskişehir)

(Oturum Sözçü Abdullah Nejat Koçer tarafından açıldı)

BAŞKAN – Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım; 10’uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere 121’inci madde üzerindeki görüşmelerle devam ediyoruz.

Maddeyi okutuyorum:

MADDE 121- 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 77 nci maddesinin onbeşinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “yüzde birine kadar” ibaresi “binde ikisi oranında” şeklinde, ondokuzuncu fıkrasında yer alan “yüz” ibaresi “yirmi” şeklinde, aynı fıkranın (a) bendinin birinci cümlesinde yer alan “beşini” ibaresi “birini” şeklinde ve (b) bendinde yer alan “öz kaynağının binde beşini” ibaresi “konsolide olmayan öz kaynağının binde birini” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, maddeyle ilgili bilgi alabilir miyiz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar bir açıklama yapsınlar.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL - Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Sayın Başkanım, Plan Bütçe Komisyonunu saygıyla selamlıyorum.

6502 sayılı Kanun’la aykırılığı tespit edilen her bir işlem başına 2017 yılı için aykırılık türüne göre 240 TL veya 1.206 TL tutarında idari para cezası uygulanmakta. Tüketici mağduriyeti doğuran cayma hakkının kullanımında tüketiciye yasal süresinde bedel ödemesinin yapılmaması gibi aykırılıklar ile mağduriyet doğurma ihtimali bilgilendirme ve sözleşmede cayma hakkına yer verilmemesi gibi şekilsel aykırılıklar için işlem başına sınırsız para cezası uygulaması, ceza hukukunun temel kurallarından olan cezaların belirlenirken fiilin ağırlığı ve failin ekonomik durumunun dikkate alınması amacıyla çelişeceğinden ceza üst sınırı belirlenmiştir.

Gayrisafi gelirin yani brüt satışların şu an için yüzde 5’i, rakam olarak da 100 milyonluk bir üst sınır belirlenmiştir. Önerilen değişikliklerle birlikte bu yüzde 5, yüzde 1’e, 100 milyon da 20 milyona indirilmektedir.

Kâr marjları düşük olup da sürümden kazanan her türlü abonelik, bankacılık, internetten perakende satış ve bu gibi sektörlerde şu an uygulanan tutar ve oran üzerinden uygulanan para cezaları bu sektörün vergi sonrası net kârlılık oranlarına eşit veya üzerinde olabilmekte, bu durumun ceza tayininde failin ekonomik durumunun dikkate alınmasına aykırılık oluşturduğu değerlendiriliyor.

Şekilsel eksiklik olarak nitelendirilebilecek bilgilendirmek noksanlığı ve aykırılıklar için değişiklik öncesi tutar ve oran üzerinden ceza uygulamasının aynı zamanda fiilin ağırlığıyla orantılı bir cezalandırma olmayacağı ve bu durumun “ölçülülük ilkesi”ne de aykırılık oluşturacağı değerlendiriliyor. Bu nedenle, değişiklik öneriliyor.

(b) bendinde de bankalar başta olmak üzere tüketici işlemi yapılan finansal kuruluşların öz kaynaklarından binde 5’i olarak belirlenen ceza üst sınırı konsolide olmayan öz kaynağın binde 1’i olarak değerlendiriliyor. Bilindiği üzere, bu kuruluşlar BDDK tarafından belirlenen ilkelere uygun mali ve finansal tablolar hazırlamaktalar. Bunların, bu kuruluşların iştirakleri de dâhil olmak üzere, tüm faaliyetlerinden elde ettikleri gelirler -ticari de dâhil olmak üzere- konsolide mali tablolarda yer alırken 6502 sayılı Kanun kapsamına giren tüketici ve konut kredilerine ilişkin işlemler konsolide olmayan mali tablolarda yer aldığı için bu değişiklikle “konsolide olmayan” ibaresi eklenmektedir. Bu oran değişikliğiyle birlikte, öz kaynak tutarına bağlı ceza üst sınırının belirlenmesi nedeniyle işletme sermayesinin korunması hedeflenmiştir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bu değişiklik beklentisi 2016 yılından beri YOİKK gündeminde de yer almaktadır. Özel sektör ve kamu kuruluşları tarafından beklenen bir değişikliktir. Ayrıca (15)’inci fıkra da yapılan değişiklikle denetimle görevli olanlara bilgi ve belgenin hiç veya gereği gibi verilmemesine ilişkin para cezası, yine gayrisafi gelirin yüzde 1’inden binde 2 oranına indirilmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Somutlaştırabilir misiniz şu örnekleri yani yüzde 1’ler ne durumda veriliyordu da ne oluyor şimdi?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Konsolide olmayan...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Örnek olaylar...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bir de ne zaman bu oranla ilgili düzenleme yapıldı ve toplanan cezaların, alınan cezaların kullanım şekli nedir, onu da bir toplayıcı tarafından...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Kanunumuz 2014 yılında yürürlüğe girdi. Yüzde 5’ten yüzde 1’e indirilen veya 100 milyondan 20 milyona indirilen cezalar. Temel ilkeler, sözleşmenin kurulum şartlarına uygunluk, sözleşmede tüketici aleyhine bir haksız şartın yer alması, satıştan kaçılma, sipariş edilmeyen malın gönderilmesi, genel olarak internet üzerinden yapılan satışlarla ilgili yani sürümü yüksek olan sektörlerde internet üzerinden yapılan satışlarda her bir aykırılık başına 240 lira para cezası uygulanıyor. Dolayısıyla, bu işlem sayısının yüksekliğiyle birlikte ortaya çok yüksek meblağlar çıkıyor. Yaklaşık üç yıllık uygulama bunun bu sektörde ciddi sıkıntılara yok açtığı görüldü ve YOİKK’in...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Meblağ ne kadar tuttu? Her işlem 240 da toplam meblağ ne kadar, hacim olarak nedir? Yıllar bazıyla -2014’te çıktı da- 2014, 2015, 2016 hacmi ne kadar?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – 900 milyon civarında bir para cezası.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hangi yıl?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – 2014’ten bugüne kadar.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yani 300’er milyon.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Peki...

BAŞKAN – İsterseniz söz taleplerinizi alayım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sorular var.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tamaylıgil.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Şimdi, beşte 1 oranında düşürüyoruz gördüğüm kadarıyla. Bunu bu işlemi yapanlar açısından, cezai bir müeyyideye muhatap olanlar açısından yapıyorsunuz da peki tüketiciyle ilgili olarak baştan 2014’te bunu hangi hesaplamalarla bu orana getirdiniz veya “Sadece üç yılda 900 milyon tuttu.” dediğinizde, bunu değiştirirken bu olayın iki tarafı açısından düşündüğünüzde tüketici açısından bunun etkileri ne olacak? Birisi için bir mali rahatlamayı hedeflerken tüketici açısından etkisi ne olacaktır veya 2014’te niye -size göre yüksekse, bugün indiriyorsanız- bu oranlar tespit edildi?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Sayın Milletvekilim, 2014’te o günkü koşullarda yüzde 5 olarak değerlendirilmişti. Elbette Bakanlığımız 1995 yılında tüketici haklarının korunması alanında önemli katkılar sağladı ama kanunun üç yıllık uygulaması sonucunda üretimin, hizmet sektörünün, perakende sektörün, elektronik ticaretin bu uygulanan cezalardan olumsuz etkilendiğine ilişkin bir değerlendirme ortaya çıktı. Bu hem özel sektör tarafından hem de kamu tarafından tespit edilen bir durum. Bu, ölçülülük oranına ve caydırıcılık ilkesine uygun olmayan bir durum ortaya çıkardığı için geline nokta böyle bir ihtiyaç içerisindeyiz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, tüketici derneklerinden kimse var mı burada? Onların da görüşlerini alalım.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Onları da, evet, dinleyelim.

BAŞKAN – Evet, öne gelin.

Tabii, siz gelene kadar ben diğer talepleri karşılayayım.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Benim de sorularım var öncelikle anlamak için. Sayın Müsteşar Yardımcısı, bunlar tamamen kayıtlı sektörler, değil mi?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Evet, evet.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Tamamen kayıtlı, internet üzerinden satış yapan sektörler. Peki, bu oranda azaltılan cezalarla gerçekten caydırıcılık konusunda bir rahatlama gelebilir, söz konusu olabilir. Yani, biliyorsunuz tüketicinin haklarını korumak için son yıllarda bu cezalar bu boyutlara getirildi ama siz burada caydırıcılık ve ceza orantısında bir sorun gördüğünüz için bu önergeyi getirdiniz ama tüketici haklarına hâle getirmesi anlamında ciddi kaygılar söz konusu olabilir mi yani bunları soruyoruz. Sivil toplum örgütlerinden bir arkadaşımız var, onu da dinlersek belki onların kaygılarını da anlarız, ona göre tekrar konuşacağım.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Burada getirilen üst tavadır yani 100 milyondan 20 milyona kadar. Şimdi, bazı cezalar var ki bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemiş firma. Bu bir mağduriyet riskini önlemeye yönelik bir cezadır yani bu tespit yapıldığı an itibarıyla tüketici mağdur olmamıştır ama muhtemel bir mağduriyete yol açacağı için cezalandırılmıştır. Eğer sözleşme başına bir ceza uygulanacaksa -şu an uygulamada olduğu gibi- on binlerce sözleşmeye 240 lira veya diğer fiilde olduğu gibi 1.206 lira ceza uygulanmak zorunda, bu da

çok yüksek rakamlar ortaya çıkarmaktadır. Yani, Bakanlığımız tüketici haklarının korunmasıyla görevli olduğu gibi, aynı zamanda ticaretin de sağlıklı bir şekilde gelişmesini sağlamak üzere gerekli tedbirleri almakla görevli.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Tamamen kayıtlı olduğu için siz bir ciro üzerinden bir şeye giriyorsunuz.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Evet, gayrisafi hasıla.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Tamamen kayıtlı olduğunu nasıl gerçekten... Maliye Bakanımız da burada yani... Çünkü internet üzerinden kayıtsız pek çok işlem de oluyor. Bugün yurt dışından olan işlemlerle ilgili bir düzenleme de söz konusu oldu. Kayıtsız işlemler de var yani oradaki kayıtlı-kayıt dışılık meselesi konusundaki analiziniz nedir? Tamamen kayıtlı olduğuna nasıl emin olabiliyorsunuz bütün işlemlerin?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Bu getirilen düzenlemeyle yani tüketici işleminin kayıtlı olup olmaması birinci öncelikte değerlendirilen husus değil.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama “Cezayı kayıt üzerinden keseceğim.” diyorsunuz yani gayrisafi hasıla...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Evet, fiilin gerçekleştiği yıldan önceki mali yılın gayrisafi hasılası yani brüt satışları itibarıyla.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yani, ona oranlarsanız kayıt dışı olduğu zaman cezalar anlamsız kalıyor.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Bir tereddüt hasıl olursa ihbar yükümlülüğümüzü yerine getiriyoruz yani ilgili bakanlık nezdinde, Maliye Bakanlığı nezdinde.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Bazı konuları tam anlayabilmiş değiliz yani biraz örneklendirsek. Mesela, 15’inci bent ne diyor? Yani bilgi belge vermezse ihtar olayı var, yine vermezse 25 bin liradan az olmamak üzere gayrisafi gelirin yüzde 1’iyken binde 2’ye düşürüyoruz. Yani, ihtarınıza rağmen bilgi vermediyse, süreye rağmen vermediyse niye şimdi indiriyoruz, ben onu anlamıyorum. Sonradan veriyor mu gerekli bilgi belgeyi?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Sayın Milletvekilim, birinci fıkrada yani değişikliğin birinci fıkrasında (19)’uncu bentte, fıkra yapılan değişiklikle bir uyum sağlanıyor burada.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bu bankalarla ilgili “konsolide olmayan” derken kastettiğiniz? Yani bağlı şirketler mi var?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Hem iştrakler hem de 6502 sayılı Kanun kapsamında üretilen hizmet kastediliyor burada. Yani, bir firma madencilikle ilgili faaliyette bulunuyorsa, madencilikten elde edilen gelir bu gayrisafi hasılanın hesaplanmasında değerlendirilmiyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani, mutlaka bir orantılılık olması gerekir. Cezalar baştan biraz sallanmış herhâlde -tabiri caizse- biraz yüklenmiş, fazlaca konulmuş ama...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – 2014 yılından önce bu üst sınır hiç yoktu.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Biraz yüksek koymuşuz.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL –Yani uygulamada, evet, biraz yüksek olduğu değerlendirildi.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani size hak verebilirim de biraz da onlar tüketiciye, vatandaşa karşı insafli olsalar, özellikle bankalar. Yani o faiz dışı aldıkları paralar, komisyondu, bilmem hizmet parasıdır, dosya parasıdır... Yani zaten çaresiz durumda olan insanlardan bir dünya para alınıyor. Toplam rakamlar şu an yanında değil yani müthiş bir rant var o işte. Yani biraz da onların üzerine gitsen. Mesela bir kredi kapatmada kredi kapatma parası. Yani bu BDDK’nın şeyi de...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Sayın Milletvekilim, malumunuz, 2014’te finansal hizmetleri ilk kez Tüketicinin Korunması Kanunu kapsamına alındı. Kanunda bu anlamda geniş tedbirlerin alındığını değerlendiriyoruz ama tekraren ifade edeyim: Üç yıllık uygulamada firmaların bu ceza tavanlarıyla ilgili yeni bir değerlendirme ihtiyacı ortaya çıktı.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Sektör temsilcisi var aramızda, onun maddeyle ilgili görüşlerini alalım.

Buyurun

TÜKÖDER GENEL BAŞKANI AZİZ KOÇAL – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu maddeyi incelerken 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un özellikle 1’inci maddesine bakmak lazım. Bu da şu, içerisindeki sadece bir maddeyi söylüyorum: “Tüketicinin ekonomik çıkarlarını koruyucu tedbirleri alır.” Dolayısıyla, biz tüketici dernekleri olarak... 2014’te çıkan kanunumuzda tüketicinin korunması doğrultusunda çok önemli adımlar atıldı. O kanuna emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Tabii bir madde hariç, o da 4/3, banka işlemlerinde tüm yetkinin BDDK’ya verilmesidir. Keşke bu düzenleme gelirken, tasarı gelirken onun da buraya getirilerek görüşülmesi sağlansa iyi olurdu diye düşünüyoruz.

Şimdi, bir kanun ortaya çıkarıyorsunuz, kanun koyuyor, kanunun uygulanmasına aykırı hareket edenlerin elbette bir cezai unsuru olacak. Cezayı veriyoruz, tekrar ediyor, tekrar ceza veriyoruz ama burada ne hikmetse kanuna uymayanlara verilen cezada bir orantısızlık görülerek aşağıya çekiliyor. Şimdi, finans kuruluşlarına bakıyorsunuz ya da bankalara, örnek veriyorum, kredi kullanıyorsunuz, size bir kredili hesap açıyor. Kanunen yasak ama tüketicinin bilgisi dışında açılan bu hesap, bir gün kredi geciktiği takdirde, tüketici hesaba yatırıyor, buradan bir gün gecikme faiziyle birlikte alınıyor ve tüketici peyderpey yığılarak tekrar borçlanabiliyor. Tüm bu uygulamalarda, bankaların, finans kuruluşlarının, firmaların genellikle -müsteşar arkadaşlarımız söyledi- hak ihlallerinde tüketicinin mağduriyeti karşısında uygulanan cezaların neden aşağı çekildiğini açıklamalarından ben pek tatmin olmadım.

Şimdi, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 48’inci maddesine aykırılık teşkil eden 77 -yani bu görüştüğümüz ceza- 48’inci maddeye aykırı davranışlar hakkında, haksız kazanç sağlayan firmalara, finans kuruluşlarına, bankalara ceza indirim yapılarak bu firmalar, finans kuruluşları ve bankalar teşvik edilecektir. Aynı zamanda, bu kurumları kanuna uymaya aykırı davranmaya teşvik ederek böylelikle de firma, bankalar, finans kuruluşlarının kârına kâr katılacaktır. Şimdi, denetimde belge vermemek... Bir kurum, kuruluş denetimde bakanlık yetkilisine belge vermiyor ise bunun cezası belli. İhtar gönderiyor ve ihtar rağmen hâlâ vermiyorsa burada bir art niyet var. Bunun cezası niye

insin anlamıyorum. Kaldı ki burada savunmasız güç olan tüketicilerdir. Banka ve ticari kurumların gücü yerindedir. Ayrıca hileli gıda üretimlerinden tutun, internet satışlarına varana kadar tüketici bir yığın hak ihlaliyle karşı karşıyadır günümüzde. İnternet satışlarında da özellikle hak ihlalleri söz konusu, cayma hakkı kullanılmıyor, hakem heyetlerine gelen dosyalardaki yoğunluk belli bu konularda. Bu nedenle, biz tüketici dernekleri olarak bu cezalarda bir indirim sağlanmamasını ve bu maddenin, umarım, yetkililer tarafından geri çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Aslında kanunun bütünlüğü olmadan ve kanunun çıktığı zamandan beri beklenen amaçlardan ne kadarını gerçekleştirdiğini somut olarak görmeden ve sadece ceza maddeleriyle ilgili bu tür değişiklikler yapılmasını pek fazla uygun bulmuyorum. Ancak anlamadığım konu da, burada asgari olarak belirtilen miktardaki cezaların, hele doğrudan doğruya ciroyla ilgili cezaların şimdiye kadar -yani bunca yıllık maliyecilik yaşamım nedeniyle söylüyorum- gördüğüm cezaların en ağırının olması. Burada ceza hukukunda cezalandırma veya insanların duygularının yüksekliği oranına göre ceza verme diye bir duygu yok, yani onu kabul etmek gerekiyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN – Devam etmeyeceksiniz?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Hayır.

BAŞKAN – Peki.

Madde üzerindeki görüşmeler bitti.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Hükûmet...

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Çam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Yani Tüketici Koruma Derneğinin Genel Başkanı tüketici haklarıyla ilgili önemli açıklamalarda bulundu ve burada tüketiciyi korumaktan kaçınıldığını ve bunun sıkıntılar yarattığını söyledi. Şimdi, bu konuyla ilgili, Hükûmet, Hükûmet temsilcileri ne diyorlar yani tüketiciyi koruma konusunda? Sonuçta bu ülkede milyonlarca tüketici var ve bir hak kaybı söz konusu. Bununla ilgili bir değerlendirme yapmaları lazım.

BAŞKAN – Evet, kısaca alalım Tüketici Hakları Derneğinin görüşlerine karşılık olarak...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Sayın Başkanım, burada ceza ortadan kaldırılmıyor. Uygulama sonucu ceza tavanı aşağıya çekiliyor ticari yaşamı da sürdürülebilir bir hâle getirmek için. Uygulamada görüldü ki mevcut cezalar yok edici bir nitelik ortaya koydu.

MUSA ÇAM (İzmir) – Yani caydırıcı değil mi?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Fazla caydırıcı oluyor. Şimdi, abonelik sözleşmesi Sayın Milletvekilim, on binlerce sözleşmede bir şekil hatası var yani kişinin adres bilgisi yok veya cayma bildirimine ilişkin süre yazılmamış. On binlerce sözleşmeyi 240'la çarpıyorsunuz, sonuçta hakikaten yok edici bir etki ortaya çıkıyor. Burada bizim yapmamız istediğimiz şey gerçekten caydırıcı olması. Yani kanundaki hedef de cezalandırmak değil,

caydırmak; ticareti yaşatmak ama aynı zamanda tüketiciyi de korumak. Bu yeni öneriyle beraber getirilen tavanın... 20 milyona getiriyoruz ama 19 milyon 800 bin lira ceza verilebilir. Dolayısıyla bir sıkıntı ortaya çıkacağını düşünmüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim İsmail Bey.

Sayın Tamaylıgil, talebiniz var galiba.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bir soru soracağım.

BAŞKAN – Buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Şimdi, 900 milyonluk bir rakam, üç yıl için, dile getirdiniz ve bu 900 milyonluk rakamın ne kadarı tahsil edilebildi cezalardan? Ve bu cezaların, işte, yıllık ortalama 250, 300 veya 350 her neyse, aylara nasıl tekabül ediyor bilmiyorum, neticede, işlenen, caydırılması gereken cezai fiile konu olan yanlış uygulamalarda iyileşme ne kadar oldu? Yani, siz diyorsunuz ki: “Caydırıcılığı, rakamı düşersek daha da fazla olacak.” Peki, böyle yüksek meblağlı bir ceza kesildiğinde veya ceza ortaya çıktığında bile aynı başlıktaki tekrarlanan cezayı gerektiren fiil oranları nasıldı? Hangi kurumlar dedi? Çünkü burada sadece bir başlıkta değil, aşağı yukarı 40 küsur maddeyle baktığınızda...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – 48 maddede.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Yani 48 maddeyi ilgilendiren, bu 48 maddenin içeriğine giren konularda 2014’ten bu yana iyileştirici, caydırıcı diğer önlemlerle beraber ne başarı elde edildi? Başarısız olduysanız, sadece mali açıdan yükümlülük fazla diye mi başarısız oldunuz? Bunun çözümü için sadece bu oranları düşürmek yeterli mi olacak? Bu konuda bir detaylı inceleme ve bilgi verirseniz daha sağlıklı bir düzenleme yapılacağına inanıyorum açıkçası.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Bir örnekle cevaplandırmak istiyorum. Hakem heyetlerimiz biliyorsunuz mahkeme öncesi nihai karar organı. Finansal hizmetlerin kanun kapsamına alınmasıyla birlikte hakem heyetlerimize olağanüstü bir müracaat oldu yani finansal hizmetlerdeki mağduriyetler hakem heyetlerine iletili. Kanunun yürürlüğe girdiği yılın devamında yıllık 3,5 milyona, hatta 4 milyona yaklaşan müracaatlar oldu. Kanunun uygulanmasıyla birlikte bu sayı önce 1,5 milyonun altına, geçtiğimiz yıl itibarıyla da 500 bine indi.

Tüketici mağduriyetlerindeki en önemli göstergelerden biridir Sayın Milletvekilim, hakem heyetlerine iletilen mağduriyetler. Dolayısıyla, kanundaki düzenlemeler bu anlamda amacına ulaştı diye değerlendiriyoruz.

Ancak, tekraren ifade ediyorum, sürümü yüksek, kâr marjı yüksek sektörlerde -internet üzerinden satışlarda olduğu gibi- bir şekil şartının yerine getirilmemesi on binlerce, yüz binlerce sözleşmeyle değerlendirildiğinde gerçekten yok edici bir etki ortaya koyuyor. Esasen biz, o cezanın uygulanmasıyla beraber caydırıcı etkiyi elde ettiğimizi düşünmüyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Maddeyle ilgili söz almak isteyen başka bir Komisyon üyemiz var mı?

TÜKODER GENEL BAŞKANI AZİZ KOÇAL – Başkanım, söz alabilir miyim?

MUSA ÇAM (İzmir) – Yani bir dinleyelim bakalım.

BAŞKAN – Peki, kısaca...

TÜKODER GENEL BAŞKANI AZİZ KOÇAL – Başkanım, çok kısa söz almak istiyorum.

Şimdi, suçun tekerrürü bilince girer yani bunda ısrara girer. Anladık, bir sözleşmede... Bu şirketlerin, kurum ve kuruluşların sözleşmeleri o kadar akıllıca hazırlanıyor ki burada gözden kaçacak bir şey bilinçli yapılıyor. Hadi bunu da geçtik. Cezayı bir defaya mahsus aldı ama tekerrüründe biz bu cezada neden indirim yapıyoruz? Bu bir.

İki: Cezanın üst sınırı zaten var. Tekrar niye aşağıya indiriyoruz?

Bakın, bir örnek vereceğim. Televizyonlarda yıllardır bal diye tüketiciye satılan, şeker şerbetinden yapılmış bir ürün ama onca bakanlık ceza verdi, bir türlü bunun önüne geçilemedi, hâlen bunlar devam ediyor. Hileli gıda, vatandaşın sağlığıyla oynanıyor. Güvenilir olmayan ürünleri bakanlık açıklıyor. Vatandaşın ölümüne sebebiyet verecek, elektrik kaçağı yapabilecek ürünler ortaya sürülüyor. Biz bunlarda neden cezada indirim yapıyoruz, bunu anlamış değiliz Tüketiciyi Koruma Derneği olarak.

Kaldı ki Anayasa'nın 172'nci maddesinin de dikkate alınmasını, tüketicinin korunması açısından talep ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun, teşekkür ediyorum.

122'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 122- 6502 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- (I) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 77 nci maddesinin onbeşinci fıkrasında yapılan değişiklik ile aynı maddenin ondokuzuncu fıkrasında yer alan parasal sınırlara ilişkin yapılan değişiklikler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen idari para cezalarına uygulanmaz, bu idari para cezaları hukuki geçerliliklerini korur. Bu madde kapsamına giren idari para cezaları hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 5 inci maddesi hükümleri uygulanmaz.”

BAŞKAN – Sayın Bakanım, maddeyle ilgili bilgi alabilir miyiz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Gümrük Bakanlığından bir açıklama alalım.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Sayın Başkanım, Kabahatler Kanunu'nun 5'inci maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 7'nci maddesine atıfta bulunuluyor. Suçun işlendiği zaman yürürlükte olan düzenleme ile sonradan yürürlüğe giren düzenleme arasında lehte olan uygulanıyor. Biz bu geçici maddeyle, Kabahatler Kanunu'nun 5'inci maddesinin uygulanmamasını öngörüyoruz. EPDK'nın geçmişteki, 2008 yılındaki bir kurul kararı dava konusu edildi. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun kararı bunun kurul kararıyla mümkün olamayacağı ancak bir kanunla bu düzenlemenin yapılacağı yönündeydi. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun bu kararı bizim için esin kaynağı olmuştur.

Dolayısıyla, 121'inci maddede getirilen düzenlemelerle ilgili Kabahatler Kanunu'nun 5'inci maddesinin uygulanmamasını öneriyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Maddeyle ilgili söz talebi?

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şimdi, değerli arkadaşlar, ceza hukukuna getirilip konulmuş olan ve daha sonradan değişikliklerin olması hâlinde cezanın infazı sırasında lehe olan hükümlerin uygulanacağı vurgusu evrensel bir hükümdür. Bunun hangi suçlarda uygulanacağıyla hangi suçlarda

uygulanmayacağıyla, hele kabahatler söz konusu olduğu zaman uygulanmayacağıyla ilgili olarak sınırlamalar da zaten Anayasa'ya aykırıdır. Geçmişte af kanunlarının sınırlı çıkarılmasından sonra genele dönmesi de tamamen bundandır.

Şimdi, böyle evrensel bir hukuku... Yukarıda cezaları indirip de aşağıda da “Evrensel hukuk hükümleri uygulanmaz.” diye, zaten kendi içerisinde tutarlı olmayan bir kanuna diğer kanunların da tutarlılığını ortadan kaldıran, onlara aykırı bir düzenlemeyi niye yaparız biz burada? Yani artık maddeler de anlamlarını kaybetti, tartışılma nedenleri falan da yok. “Lehe olan hükümler uygulanmaz.” Niye lehe olan hükümler uygulanmaz? Niye uygulanmaz yani? Ya bu şeyi değiştirmezsiniz; doğru olan odur “Madem yaptık herkes aynı cezayı alsın.” dersiniz, düşürmezsiniz yukarıdaki cezaları da. Düşüyorsanız o zaman lehe olan hükümleri evrensel hukuk gereği uygulayacaksınız. Bu olmaz, böyle kanun olmaz daha doğrusu.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bu maddeyi bir geçebilir miyiz?

BAŞKAN – Peki. Yeniden müzakere edeceğiz herhâlde, çalışacağız, tamam.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Arzu ediyor musunuz? Tekrar yeniden görüşülecek nasıl olsa.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Şimdi yeni bir hüküm getirilecek ama belki çekekler; çekmeyeceklerse eğer yani ona göre... Yoksa yeniden mi müzakere edilip yeniden mi sunulacak? Ona göre...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bu maddeyle...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bu maddeyi birazdan görüşelim.

Yani şöyle: Ya önceki maddeyi getirmeyeceksiniz ya da bu maddeyi getirmeyeceksiniz. Eğer bir para varsa önceki maddeyi de çıkaralım, o zaman o paralar alınsın, tahsil edilsin, bitsin, ondan sonra getirin bu maddeyi.

Bu maddeyi beraber bir konuşalım.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Aynen.

BAŞKAN – Tamam.

O zaman...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 121’le beraber.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – O 70 küsur maddeyi beraber görüşelim tekrar.

BAŞKAN – 121’le beraber mi?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Evet, evet, doğru, hepsini beraber görüşelim.

BAŞKAN – 121’i oyladık, 122’deyiz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tekrar oylayacağız.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Oylamayalım da bir görüşelim onu. Oylandı mı, geçti mi?

BAŞKAN – 121 geçti.

MUSA ÇAM (İzmir) – Tekriri müzakere yaparız.

BAŞKAN – Bir karar versin. Sayın Bakanım, siz...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – 121’de sorun yok, 122’yi tekrar şu anda oylamayalım diyorum. Sayın Zekeriya Temizel Bakanımızın söylediği mesele.

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) – Biz bu akşam bu tasarımı bitireceğiz. Siz altıda ayrılacaksınız.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok şöyle: Birazdan bir ara veririz zaten, orada konuşuruz bunu.

BAŞKAN – Tamam, 122’yi biraz sonraya bırakıyorum.

Geçici 1’inci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu veya özel kanunlarda yer alan hükümler nedeniyle yargı harçlarından muaf olan ya da yaptıkları işlemler istisna olan kamu idareleri adına hükmedilmiş olan yargı harçları tahsil edilmez, tahsil edilmiş bulunan yargı harçları red ve iade edilmez.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, geçici 1’inci maddeyle ilgili bilgi alalım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tabii, Ayşe Hanım...

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI AYŞE DİLBAY – Sağ olun.

Sayın Başkanım, değerli vekillerim; bu maddede Harçlar Kanunu’nda ya da muhtelif kuruluş kanunlarında harçtan muaf ya da istisna olduğu düzenlenen kamu idareleri adına yargı mercilerince verilmiş yargı harçları var. Bu harçları ödememesi gereken kurumlar adına bir borç tahakkuku meydana geliyor vergi dairelerimiz nezdinde. Bayağı bir sayısal çoklukta, işlem sayısı çokluğunda da böyle bir birikinti olunca bunların tahsilinden vazgeçilmesi yönünde bir düzenleme yapıldı efendim.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi?

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Ben bir şey soracağım: Vatandaşlardan da vazgeçilecek mi yani?

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI AYŞE DİLBAY – Hayır, hayır, vatandaşlar değil Sayın Vekilim. Burada idare adına, örneğin Maliye Bakanlığı adına hükmedilmiş, harç.

MUSA ÇAM (İzmir) – Tamam. Şöyle bir şey Sayın Başkanım: Kamu idaresi benimle ilgili bir davalıyor, davalıyoruz, davayı ben kazanıyorum, karşı taraf kaybediyor. Ben kaybettiğimde benden tahakkuk ettireceksiniz ama benim aleyhimde dava açan kamu idaresi bundan muaf tutulacak şimdi.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI AYŞE DİLBAY – Sayın Vekilim, zaten muafiyet var. Genel bütçeli idareler harç ödemiyor. Yani dolayısıyla burada yargı tarafından hataen verilmiş karar bunlar, hataen verilmiş kararlar. Bunların tahsili, infazından vazgeçiyoruz, hatalı kararlar, 2 milyon.

BAŞKAN – Sayın Pekşen...

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Bu konu çok tartışılan bir konu, aslında hataen verilmiş karar değil. Gerçekten davanın türüne, bazen şekline, bazen takibin biçimine göre harçtan muaf olup olmadığı uygulamada çok tartışılan bir konu ama bence bu harç muafiyeti gerçekten bir hakkın suistimalinin en tipik örneklerinden biridir. Bir kamu bankası bir davayı derdest hâle getirirken afaki rakamlarla açabiliyor. Bir ipotek belgesini takibe konu ediyor, sonra ona ilişkin, krediye ilişkin sözleşmeyi takip konusu yapıyor, sonra kambiyo senetlerini takip konusu yapıyor, bir de kefaletleri takip konusu yapıyor. Şimdi, bir alacak için dört ayrı takip, dört ayrı dava konusu yapılıyor. Bu bir yandan avukatlarına, kendi avukatlarına bir vekâlet ücreti oluşturmak, öbür taraftan da takibe konulmuş alacaklarla ilgili, takipte olan alacaklar, ihtilaflı alacaklarından dolayı vergi hukuku açısından da bir avantaj elde etmek için kötü niyetle kullanılan bir şey. Onun için, burada masumane, ya, burada yanlışlıkla mahkeme tarafından hükmedilmiş cüzi bir rakam söz konusu değil. Bu çok daha büyük bir sorun. Bu soruna Parlamentonun mutlaka ivedilikle

el atması gerekir. Sayın Bakan, bu öyle sıradan, basit, geçirilecek bir sorun değildir. Bankaların çok sayıda davayı ikame etmeleri, icra takip sayısının tahmin edilenden çok fazla olmasının temel nedenlerinden birisi bu harç muafiyetidir. Bu harç muafiyetinin taraflar arasında da büyük bir hukuksuzluğa sebebiyet verdiğini de ayrıca altını çizerek söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Geçici 1’inci maddeyle ilgili söz talepleri bitti.

Sayın Bakanım, geçici 1’inci maddeyle ilgili ilave edecek bir şey var mı? Sorular vardı.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, gayet net. Oylayalım, sıkıntı yok, çok basit bir madde.

BAŞKAN – Peki.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

54’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 54- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 7 nci maddesinin onbirinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Çevresel etki değerlendirmesi işlemleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, diğer izinlere ilişkin işlemler de ilgili bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca çevresel etki değerlendirmesi sürecinde en geç üç ay içinde bitirilir, aksi takdirde çevresel etki değerlendirmesi ve diğer izin başvuruları ile ilgili olumlu karar verilmiş sayılır ve Genel Müdürlük tarafından buna göre işlem yapılır.”

BAŞKAN – Sayın Bakan, 54’üncü maddeyle ilgili...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Burada Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından arkadaşlarımız bir açıklama yapsınlar.

BAŞKAN – Buyurun, kendinizi tanıtır lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ ABDULKERİM YÖRÜKOĞLU – Yapılmış olan bu düzenlemeyle maden arama ve işletme faaliyetleri esnasında başta ÇED olmak üzere diğer kamu kurum, kuruluşlarından izin alınmaktadır. Bu izin süreleri çok uzaması nedeniyle yatırım faaliyetlerinde gecikmeye sebep olmaktadır. Bu anlamda, bu sürelerin belli bir zaman dilimine bağlanarak kısa zamanda bu yatırım ortamını hızlandırması ve iyileştirmesine dönük, mevcut Maden Kanunu’nda bir düzenlemedir.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bitti mi yani?

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Gerekçe tamamen bu mu?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Memleketi yakacaksınız.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Yani şunun için yapılan açıklama bu kadar mı?

MUSA ÇAM (İzmir) – Hangi yatırımlar gecikiyor? Ne oldu, ne bitti? Bunlar ne kadar etkileniyor...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İnsaf ya! İnsaf ya!

GARO PAYLAN (İstanbul) – Gerçekten utanç verici bir teklif.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gerekçeye bak ya!

GARO PAYLAN (İstanbul) – Daha dört gün önce madende 7 işçimizi kaybetmiş bir ülkede...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, bir dakika şimdi... Meseleyi maksadından çıkarıp, mecrasından çıkarıp...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, üç ay sümen altı et...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Paylan, sürekli bir siyasi popülizm içerisinde...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok değil, üç ay sümen altı et...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – ...başka yerlere götürüyorsun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Üç ay sümen altı et, çok kolay.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ya, olur mu öyle bir şey kardeşim? Olabilir mi öyle bir şey ya? Kötü niyetli birisi üç ay içerisinde üç günde olumlu görüş de verir. Böyle bir şey mi olabilir ya? Ya, böyle bir şey mi olur ya? Kötü niyetli olan birisi üç ay değil, üç günde ona olumlu görüş de verir. Ne fark eder?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nasıl verecek olumlu görüşü üç günde?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Niye veremiyor?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bilimsel süreç...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, mevzuatımızda bunun birçok örneği var. İdareler kendinden görüş istendiği hâlde, kanunda süre olduğu hâlde bu süreler içerisinde görüş vermiyorlar ve esas işten sorumlu olan idareler de iş ve işlemleri devam ettiremiyorlar.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Yargıtay bunu suç sayıyor Sayın Bakan. Yargıtay kararıyla bu suç. Bizim belediye başkanımız bu yüzden cezaevine girdi.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ya, arkadaşlar, o suç saydı, bu suç saydı diyorsunuz, işler yürümüyor. Diyoruz ki şimdi: “Ey idare, üç ay içerisinde cevap verdin, verdin, vermedin, olumlu sayılır.” Ne var bunda?

GARO PAYLAN (İstanbul) – “Olumlu sayılır.” ne demek Sayın Bakan ya?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Olumlu görüş verdin sayılır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Çevresel etki değerlendirme, doğa, insan...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – ÇED raporu değil bu, size daha önce de anlattım siz de tamam dediniz ya. “Aa, ben ÇED raporu sanıyorum.” dediniz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ne zaman dedim?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Öyle dediniz, geçen hafta konuştum ben sizinle. Dedim ki: “ÇED raporu değil.”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nedir peki?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bu, ÇED raporunun hazırlanması sırasında kurumlardan istenen idari görüş. Arkadaşlar, ÇED raporundan bahsetmiyoruz ya.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne ilgisi var ya?

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Tam da orası zaten.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Değil arkadaşlar ya.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nedir peki?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – ÇED raporu hazırlanırken bir sürü idareden idari görüş isteniyor. Konular gelecek, gelecek, bütünleşecek, ona göre de rapor hazırlanacak. Burada süre olarak “Olumlu görüş sayılır.” dediğimiz ÇED raporunun kendisi değil -değil mi arkadaşlar- onun hazırlanmasında esas oluşturacak idari hazırlık safhasındaki idari görüş.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, biz mi yanlış okuyoruz Sayın Bakan? Ne diyor ya? “Aksi takdirde çevre etki değerlendirmesi...”

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama olumlu görüş sayılırsa hazırlanması...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, ÇED raporunun değil ya. Ya, diyelim ki ben ÇED raporu hazırlarken...

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Bakan, ÇED raporu zaten hazırlık işlemlerinin bütünüyle oluşuyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tamam da arkadaşlar...

GARO PAYLAN (İstanbul) – “Olumlu görüş vermiş sayılır.” deyince ne oluyor?

BAŞKAN – Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; şimdi, hep birlikte olunca... Aynı ayrı isterseniz görüşlerinizi alalım çünkü kayıta da zorlanıyor arkadaşlar.

Sayın Bakanım, ben maddeyle ilgili söz taleplerini karşılayayım, arkadaşlar not alsınlar, gerekli açıklamayı hep birlikte yaparsınız.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, burada çıkarttığınız yasalarda çok net olarak gördüğünüz gibi, kamusal kurum ve kuruluşların görev ve sorumlulukları kanunla belirlenir. Kanunla herhangi bir kurum veya kuruluş, kamu kurumuna bir görev verdiğiniz zaman, o görevi ne şekilde yerine getireceğini, hangi sürede yerine getireceğini, yerine getirmediği takdirdeki sorumlulukları çok net bir şekilde belirlersiniz. Eğer o verilen görevler verilen sürede yerine getirilemeyecek kadar ağır ise, daha sonra ortaya çıkan olaylar sırasında bunlar çok net olarak belirleniyor ise o takdirde o verilen sürelerle ilgili olarak düzenleme yaparsınız ya da o işin bitirilmesi için katkıda bulunacak olan kuruluşlar için de zorlayıcı hükümler getirirsiniz, emredici hükümleri cezai yükümlülüklerle güçlendirirsiniz; işin mantığı budur.

Şimdi, çevresel etki düzenlemeleriyle ilgili incelemeleri yapacak kuruluşların başka yerlerden istedikleri bilgilerin geç gelmesi nedeniyle ya da hiç verilmemesi nedeniyle bu raporlar düzenlenemiyor, bu raporlar düzenlenemediği için de gelmeyen bilgilerin olumlu olarak mütalaa edileceğine ilişkin yasal düzenleme yapıyoruz. Gelmeyen bilginin olumlu mütalaa edileceğine ilişkin bilgi hukuk sisteminde yoktur. Hukuk sisteminde yoktur, varsa kesinlikle yanlış olarak konmuş bir hükümdür, hangisinde vardır bilmiyorum.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Başka kanunlarda da var.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Sayın Bakanım, bu, fiilî olarak belirli bir inceleme sonucunda geri dönüşü olmayacak, telafisi mümkün olmayacak sonuçlar doğuran bir olaydır. Telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuracak olaylar sırasında “Madem vermiyorsun, sen bilirsin kardeşim, sen hakkını kaybettin.” denilme olayı değildir bu.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Değerli Bakanım, sadece bir şey soracağım. Üç ay içerisinde olumlu görüş verilse, verilen olumlu görüş bir bakımdan yanlış olsa, olumlu görüş yazısıyla birlikte ÇED raporu verilmiş olsa aynı risk söz konusu değil mi?

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – O farklı.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Hayır, değil.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok, hayır, hayır, şunu söyleyeceğim: Ne fark eder?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Yani orada görevini yapan insanların sorunu vardır.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, hayır yani olumlu görüş verince yüzde 100 doğru oluyor.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Hayır, hayır, asla.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Asla değil.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Yanlış bile olmuş olsa...

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – İkisi arasında fark var Sayın Bakanım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bizim birçok mevzuatımızda böyle düzenlemeler var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yanlış efendim. Yanlış örnek, örnek olmaz.

BAŞKAN – Sayın Temizel, bitti mi konuşmanız?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Bitirmem mümkün olmayacak bugün konuşmalarımı, öyle gözüküyor.

BAŞKAN – Sayın Paylan, Sayın Temizel’in konuşmasına...

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) – Sayın Başkan, çok yumuşak yönetiyorsunuz.

BAŞKAN – Doğru söylüyorsunuz, evet.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Özür dilerim Sayın Bakanım.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Estağfurullah.

BAŞKAN – Sayın Temizel’in konuşmasını dinleyelim, bitirmesine müsaade edelim. Bugün çok sözünü kestik Sayın Temizel’in.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Zaten benim konuşmam yasak, üç gün konuşmamam gerekiyor daha, buna rağmen zorluyorum kendimi, kısa kısa konuşmaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Ama esas olan, özellikle de geri dönüşü olanaksız olan, çevresel etkileri nedeniyle sadece belirli bir bölgeyi değil, tüm toplumu etkileyecek olan, sosyal yaşamı etkileyecek olan olaylarda herhangi bir yanıt verilmemesi, raporun yanlış veya doğru olması o kurumların sorumluluklarını yerine getirirken sahip oldukları bilgi, beceri veya etik değerler -onların hepsini katın ya da suç işleme kastını da katın içerisine- onlarla olmuş olması ayrı bir olaydır, ayrı bir süreç gerektirir. Ama “Otomatik olarak olumlu rapor verilir, sayılır.” şeklindeki bir düzenleme gerçekten hem genel hukuka aykırıdır hem de Anayasa’ya aykırıdır. Kurum kuruyorsunuz, görev yapacak ancak ondan sonra “Bu işi yaptıracağım.” diyorsunuz, o görevini yapmıyor, yetiştiremiyor ya da, diyorsunuz ki: “Tamam, olumlu görüş vereceksin.” Bu olmaz, bunun olması mümkün değildir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Temizel.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bakın, doğanın hakkı, çevrenin hakkı bizim yaşam hakkımız demek. Börtü böceğin, kuşun, hayvanın... Beraber biz de o habitatın içinde yaşıyoruz insanlar olarak ve çevreye her kastettiğimizde hem bu doğayı talan ediyoruz, oradaki bütün yaşamı talan ediyoruz hem de sonuçlarını görüyoruz. Nihayetinde felaketlerde insan yaşamından alan, doğa intikamını bir

şekilde alıyor. Hem havamızı kirletiyoruz hem yaşamımızı kirletiyoruz hem heyelanlar söz konusu oluyor yanlış uygulamalarla. ÇED doğru düzgün incelenmeden yapıldığında, bütün insan anlamında da, yaşam anlamında da, doğa anlamında da bütün yaşamımızı talan ediyoruz, katlediyoruz.

ÇED sonuç olarak niçin gelmiş? Çevresel etki değerlendirme raporları niçin gelmiş? Doğamızı korumak için gelmiş. Ya, bu raporlar söz konusu olsun, belli kamu görevlileri bunun altına imza atsın, sorumluluklar alsınlar ve nihayetinde bununla ilgili gerekli davalar da açılabilsin. Bir yerde diyelim ki madencilik faaliyeti olacak... Değil mi, ÇED niçin var? Arkadaş, burayı kazabilirsin ya da kazamazsın, burada doğaya büyük bir zarar vereceksin ya da vermeyeceksin diye ilgili kuruluşlara yazılar yazılsın...

Ya, bu arada Sayın Başkan, burada bir çalışma, bir hareketlilik var Komisyonumuzda.

BAŞKAN – Fabrika gibi çalışıyor, değil mi?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ayakta çok sayıda insan var yani bir gürültü var, bir uğultu var. Sayın Bakan telefonla konuşuyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar, geride yapalım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yani yasalar burada çalışılıyor.

BAŞKAN – Mutfak işlerini geride yapın. Kanun fabrikası gibi çalışıyor, evet.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ya, mutfak gerekiyorsa Sayın Başkan, arkada mutfak var, mutfağa gitsin arkadaşlar, biz de burada yasa yapalım.

BAŞKAN – Evet, buyurun, devam edin lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Şimdi, çevresel etki değerlendirme raporu alırken ilgili kuruluşlara yazı yazılıyor. Niçin yazılıyor? Bu raporla ilgili o kuruluşlar görüşlerini bildirsinsinler ve sorumluluk alsınlar diye arkadaşlar. “Bu uygundur ya da değil.” desinler, böylece o raporun altında sorumlulukları olsun, biz de bunları eleştirebilelim, mücadele edelim, dava açalım diye var. Eğer ki siz şunu dersiniz: “Ya, arkadaş, şimdi bir ÇED başvurusu var.” Ee? “Bilmem neredeki orman alanının içinde.” Tamam. “Ben bununla ilgili ÇED çıkarmak istiyorum.” Bir enerji şirketi, maden şirketi, elleri de güçlü, yüz milyonlarca liralık, milyarlarca lira güçleri var, lobi güçleri var. Şimdi, burada ÇED’in çıkması da zor, ne yapacağız? “Sen ÇED için raporu çıkar.” Tamam. “İlgili kurumlara yazıları yaz, ilgili kurumlara da biz gideriz. Ya, sen bunu üç ay sümen altı et, cevap verme.” Üç ay sonra ne oldu? Hiçbir kurumdan cevap yok, olumlu cevap vermiş sayılacak. Sonra bu olumlu cevaplar... Bakın, olumlu vermiş sayılacağı için, X kurum, Y kurum, Z kurum olumlu cevap verdi sayılacağı için ÇED de olumlu çıkmış olacak. Ya, böyle bir yasa teklifi olabilir mi? Bu, ahlaksız bir tekliftir.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Hakaret ediyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, bu, ahlaksız bir tekliftir.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Öyle, öyle.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Ahlaksız teklif ne demek?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok, ahlaksız bir tekliftir.

BAŞKAN – Sayın Paylan, teklifi böyle nitelemek yanlış, bunu düzeltelim.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Nerede kullanılır mesela ahlaksız teklif?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Efendim, ahlak, ahlaksızlık anlamında söylüyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Art niyetli, kötü bir teklif diyelim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Art niyetli diyelim, peki.

BAŞKAN – Evet, düzeltilmiş olduk değil mi şimdi?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Art niyetli diye tevil etmiş olayım, tamam.

Art niyetli bir tekliftir arkadaşlar. Yani şunu demek istiyorum: Madencilik konusunda faaliyet gösteren şirketler belli, Soma AŞ’nin neler yaptığı belli, 300 işçimizi toprağın altına vermişiz, daha bir hafta önce Şırnak’ta yaşadıklarımız belli. Bütün bunlarla ilgili hem işçi sağlığı iş güvenliği anlamında hem de çevresel etki anlamında eğer ki biz bu kıstasları tutmazsak ve... Sayın Enerji Bakanının söylediği gibi, kömür madenleri konusunda davranmamız lazım, madencilğe davranmamız lazım, bunun da bir an önce olması lazım dersek iki sonucu olur. Bir: Doğamız çok daha hızlı bir şekilde katledilmeye devam edilir. İki: İş sağlığı güvenliği konusunda pek çok maraz çıkar. Sonuç olarak bütün 80 milyon yaşamı bu anlamda tarumar olur arkadaşlar. Ben bu Komisyonun, Plan ve Bütçe Komisyonunun böyle bir art niyetli yasa teklifine yol veremeyeceğini umut etmek istiyorum. Bu umudumuz eğer oluşursa, burada dur dersek, daha ilerleyen başka çevresel etkiyi etkileyecek yasa teklifleri de var, onları da geri püskürtebiliriz arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, bakanlıklar arasında mı bir problem var, kurumlar arasında mı bir problem var? Yani görüş verecek birimler keyfi olarak mı vermiyor, kasıtlı olarak mı vermiyor yani bir sıkıntı mı var? Yani böylesi bir madde getirilebiliyor. Yani “Üç ay içinde gerekli görüş verilmezse alınmış sayılır.” Yani bu kabul edilebilecek bir şey değil Sayın Bakan. Neticede, izni verecek makamlar belli, varsa bir suistimal, varsa bir art niyetli tutum onlarla ilgili gerekli tedbirleri alın, herkes görevini layıkıyla yapsın ama getirip de üç ay içerisinde görüş verilmezse bu ÇED’in olumlu sayılacağına dair hüküm getirmek gerçekten bizim de kabul edemeyeceğimiz bir madde, biz de buna muhalefet ediyoruz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Önerge var Sayın Başkanım bu konuda. Bu maddeyle ilgili bir önerge olması lazım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Var, genişletiliyor.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/884) esas numaralı Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın çerçeve 54’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Mustafa Savaş

Aydın

MADDE 54- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 7 nci maddesinin onbirinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak ilgili bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının üç ay içinde sonuçlandırılmayan diğer izin başvuruları ile ilgili olumlu karar verilmiş sayılır ve Genel Müdürlük tarafından buna göre işlem yapılır.”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Diğer izinlerle ilgili de aynı şey gelmiş.

BAŞKAN – Önergeyle ilgili bilgi alalım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ - Sayın Başkan, değerli üyeler; bu yeni önergeyle biraz önce de sayın Komisyonun tartıştığı çevresel etki değerlendirme raporunun da üç ay içerisinde olumlu gelmemesi veya bir görüş verilmemesi hâlinde onun da olumlu kabul edilmesine ilişkin ibare çıkarılmış oldu çünkü ÇED Genel Müdürlüğünün de şu tip zorlukları var, onlar da bazı kamu kurum ve kuruluşlarından aynı şekilde görüş alarak bu raporu nihayetlendiriyorlar. Dolayısıyla, sadece ÇED Genel Müdürlüğünden kaynaklı bir durum değil, onların da koordinasyondaki zorluktan kaynaklanan bir durumu vardı, o sorun bu yeni şekliyle önergenin ortadan kalkmış olacak. Sadece diğer kamu kurumlarıyla, örneğin Tarım, Orman gibi kurumlarla alakalı sınırlandırılmış oldu üç aylık süreler. ÇED dışındaki diğer görüşler ve izinler -daha doğrusu- devam ediyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Anlamadık yani, Tarım, Orman...

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çevre ve Şehircilik Bakanlığından kimse var mı, onları da dinleyelim. Onların mevzuatı bu aslında.

BAŞKAN – Çevre ve Şehircilik Bakanlığından katılan arkadaşımız var mı?

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bu çalışmayı yaparken onlarla beraber mi yaptınız Sayın Müsteşar?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, Çevre ve Şehircilik Bakanlığını dinlememiz şart.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ - Evet, ÇED Genel Müdürlüğüyle de görüşüldü, onların da teklifi bu. Bizim dışımızdan kaynaklanan birtakım gecikmeler olabilir, dolayısıyla üç ay içerisinde belki sonuçlandıramayabiliriz. Sadece bizden kaynaklı olsa biz bu süreye uymakta zorlanmayız.” demişlerdi. O açıdan, bu ibareyi ÇED dışarıda kalacak şekilde yeniden düzenlemiş olduk.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Peki, Sayın Müsteşarım, bu araştırıldı mı yani nerede gecikme var, hangi bakanlıklarda gecikiyor? Ya, bu üç, dört ay olsa hallolacak bir konu mu? Ya da gecikmenin bir nedeni var mı, onu bilip ona göre bu konuyu telafi etsek daha doğru değil mi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Şimdi, efendim, mevcut kanunda da aslında “üç ay içerisinde tamamlanır” ibaresi var fakat bir yükümlülük yoktu, sonuç alamıyor idik. Şu anda, şimdi arkadaşlardan da aldığım rapor, 7’nci madde kapsamındaki izinleri alamayan ruhsat sayısı 1.717; üç yılını doldurmuş hâlâ...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Nereden kaynaklanıyor bunlar, hangi bakanlıktan, hangi kamu kurumlarından kaynaklanıyor?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Muhtelif bakanlıklar yani Orman, Tarım...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani ne kadarı nereden kaynaklanıyor?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Arazinin geldiği, yerine göre özel idare yetki alanına giren yerler olabiliyor, buralardaki izinlerden kaynaklanıyor. Elimde tasnifi yok hangi bakanlıklardan kaynaklı olduğuna dair ama toplam bir sayı var elimizde.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tabii, onu bilebilsek, sorunun nereden kaynaklandığını bilesek tamam. Şimdi, bu üç ayı bir yıl yapsak sorunu çözebiliyor muyuz? Belki çözemeyeceğiz yani süreyle ilgisi yoktur belki, başka bir sebebi vardır; onun için ilgili bakanlıkları da dinlemek, bilmek gerekmez mi bu sorunun sebebini araştırırken?

Şimdi, burada şunu söylüyoruz: Bakın, hepimiz burada devleti ve kuralları, hukuku korumak, kollamak zorundayız. Bir devletimiz var, bu devlet bizim için, bu devlet bizim değerlerimiz için, bizim çevremiz için, bizim doğamız için, bizim değerlerimiz, varlıklarımız için var. Bunları ortaya çıkaracak, koruyacak, kollayacak. Siz madenlerimizi ortaya çıkaracaksınız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da çevreyi koruyacak, onun vazifesi de o. Şimdi, o vazifesini geciktiriyor diye Enerji Bakanlığı bir düzenleme yapıyor, diyor ki: “Üç ay içerisinde bunları yaptın yaptın, yapamadıysan olumlu görüş vermiş sayıyorum, ben gerekeni yaparım.” Bu, doğru bir mantık değil. Devlette iş böyle yürümez, devlet mantığı bu değildir. Sayın Müsteşarım siz tecrübeli oldunuz artık yani bunun doğru olmadığını, devletteki bu mantikle uyuşmadığını görüyor olmanız lazım. Bunun sebebi neyse onu gidermeye çalışalım, sebebini gidermeye çalışalım. Bu, ilgili bakanlıklarla ilgili, kamu kurumlarıyla ilgili bir bürokratik işlemden dolayı mı gecikiyor, yanlış mı yazılıyor bu yazılar, anlaşılmıyor mu bilmiyoruz, siz de bilmiyorsunuz ama “Gelmiyorsa üç ay içerisinde biz bunun gereğini yaparız, ruhsatları veririz.” Böyle bir düzenleme doğru bir düzenleme değil, mantık olarak doğru değil, hukuka aykırı bu, devlet mantığına aykırı ve sonuç olarak, uygulandığında da yanlış sonuçlar doğuracak bir iş bu. Onun için, buna olumlu bakmamız mümkün değil, hakikaten değil.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kuşoğlu.

Sayın Arslan, buyurun lütfen.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Benim, öncelikle, bu teklifin gündeme getirilmesinin doğru olduğunu ifade etmem lazım. Bu ahlaksız bir teklif değil, art niyetli de bir teklif değil; mevcut olan bir soruna çözüm arayışı içerisinde bir teklif. Bu, tartışılabilir, konuşulabilir, değiştirilebilir ama böyle bir sorun var ve bu sorunun bir şekilde çözülmesi lazım. Yatırımcı müracaatını yaptıktan sonra uzun süre beklemek zorunda kalıyor, hâlbuki kamu kurum ve kuruluşları kendilerine gelen evraka olumlu ya da olumsuz bir cevap verecekler ama bu cevap işlemi muhtelif nedenlerden dolayı uzuyor. Gelen bir evrak kayda girdikten sonra havale edilmek üzere üst amire gönderiliyor, o havale ediyor, raportöre gidiyor, raportör kendi iş sırasına göre onu sıraya alıyor, sonra araştırma yapıyor, ona bir rapor yazıyor, tekrar imzaya, tekrar postaya; dolayısıyla, normal kendi işlemi içerisinde bile bir gecikmeye neden oluyor. Kaldı ki, bu tür meselelerde bir hafta içerisinde cevap verilecek evraklar olduğu gibi, gerçekten üç ay, altı ay incelenmesi gereken evraklar da oluyor yani şayet kurumun orada kendisiyle ilgili bir konu varsa o konuyu vuzuha kavuşturması, incelemesi, araştırması gerekebilir, süre uzayabilir. Buradaki olumlu olumsuz da olabilirdi, “Olumsuz cevap verilmiş.” de denilebilirdi ama yani en son raporu yazacak kurum bu konuda kendi kararını oluşturacağı için evrakın hızlı bir şekilde neticelenmesine matuf bir düzenleme önerilmiştir. Bu da bir sorunun çözümü, yatırımcının hızlı hareket edebilmesi noktasında bir çözüm önerisi şeklinde gelmiştir. O yüzden bunun desteklenmesi lazım. “Üç ay” dört ay olabilir, belki süre isteyebilir yani kamu kurumu diyebilir ki: “Hayır, ben üç ayda değil, bunu altı ayda cevaplamak istiyorum.” Ek süre isteyebilir yani illa ki üç ay olacak diye bir şey yok ama bunun bir şekilde çözülmesi lazım. Ayrıca, üç ay içerisinde cevap verilmiyorsa hukuki işlem de yapılması lazım. Aslında böyle bir şey de vardı ama uygulanmıyor. Çünkü ben kendi ilimden biliyorum, kendi çalışmalarımдан biliyorum yani cevap yazmıyor, tenezzül etmiyorlar, bekliyor. Yatırımcı kurum kurum dolaşıyor; evrak nerede, sayısını, numarasını -niye

bekliyor, niçin bekliyor- bunları tek tek sonuçlandırmak için bazen tanıdık arıyor, bazen tanıdıklar vasıtasıyla gidiyor, bazen kendisi gidiyor, araştırıyor yani bu duruma da yatırımcıyı düşürmemek lazım. Bürokrasiyi hızlandırmak açısından, bunun bir sorunun tespit edilmesi açısından gündeme getirildiğini burada tekrar söylüyorum. Bir art niyet söz konusu olması mümkün değil. Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir bakanlığının bu şekilde hareket etmesi asla ve kata düşünülemez zaten.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Ben de teşekkür ediyorum.

Tabii, arkadaşımıza da teşekkür ediyorum. Biz de art niyet aramıyoruz yani yapılan işlemin anlamsız hâle gelmesi söz konusu. Niye? Yani “Üç ay içinde cevap gelmezse olumlu görüş vermiş sayılır.” Ya olumsuz bir şeyse, hakikaten incelense görüşü olumsuz olacak bir şeyse? O zaman, yani, böyle bir madde koyduğumuz zaman hiç kimse inceleme gayretine girmez “Nasıl olsa üç ay içinde bu olumlu sayılacak, ne gerek var çalışmaya.” gibi bir tabloya da çıkacak. Yani, sorun neyse onu çözelim. Dediğinize katılıyorum, eğer o iş üç ay içinde görüşü, izni hazırlanacak bir iş de oradaki çalışanlar onu aksatıyorsa ceza getirelim, ona varız.

Bir de somut olarak hangi kurumda sorun var, bütün kurumlarda mı sorun var yani onu da tam netleştirirsek ona göre tedbir alabiliriz ama kafadan yani “Üç ay içinde görüş gelmezse bu olumlu sayılır.” böylesi önemli bir konuda bizce uygun değil.

MİKAİLARSLAN (Kırşehir) – Uygun görüş verilmesi o kamu kurum ve kuruluşunu sorumluluktan kurtaramaz, onu ifade etmek lazım kesinlikle ama buna sahip olmaları lazım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Arkadaşlar, özellikle küçük maden sahiplerinin –ölçek itibarıyla “küçük” diyorum tabii ki yanlış anlaşılmasın- ölçek itibarıyla küçük alanlarda maden işletmesi yapacak olanların bu sıkıntıları nedeniyle ellerinde çanta, kapı kapı dolaştıkları gerçeğini hiç kimse yadsımıyor zaten, buralarda böyle bir olay var ama bu sorunu gerçek anlamıyla çözmediğiniz takdirde, işte o madencileri halkla karşı karşıya bırakıyorsunuz. Bu durumda devletin yapmadığı görev nedeniyle ortaya çıkan sorunu halk kendisi çözmeye kalkacak. Bu devlet değil, böyle devlet olmaz. Ne yapacak? Zamanında görevini yapmamış, şey vermemiş, olumlu görüş olarak kabul edilmiş, maden işletmeye başlatılmış. Ne yapacak oradaki halk? İnsanları bu şekilde karşı karşıya getirmek doğru değil. O insanlar haklı, burada görev yapmayan bir kamu kurumu zinciri var; görevini yerine getirmeyen, yasayla kendisine verilmiş görevleri yapmayan bir kamu kurumları zinciri var. Devleti çalıştırmak kimin görevi? Görevini yerine getirmeyenlerle ilgili olarak müeyyideleri uygulamak kimin görevi? Bütün bunların hepsini bir tarafa bırakıp da arkasından “Biz, tamam, olumlu görüş verdik, bitti.” diye kamu görevini yapmış mı oluyor? Böyle devlet olmaz zaten, devlet tanımı içerisinde de böyle bir olay olmaz. Biraz önce söyledim, bu kurumların hepsine bu görevler kanunla verilmiş, “Senin görevin bu kardeşim.” denmiş. O görevi hızlı bir şekilde, üç ay içerisinde yerine getirecek kadrosu yoksa, yetişmiş elemanı yoksa bütün bunların hepsini sağlaması için ona verilen süreler, yıllar yıllar geçmiş. Bunları tamamlayıp da doğru dürüst görevini yapması gereken kurumlara “Artık görevinizi yapmayabilirsiniz, otomatik olarak olumlu görüş veren kurum durumuna geldiniz.” diyor.

Sayın Kalaycı'nın söylediği şeyi bir daha tekrar etmek istemiyorum ama yani burada bulmamız gereken çözüm bu. Sorunu olduğu gibi orada bırakacaksınız, oh, herkes keyfi. Ne güzel, işinden gücünden veya sorumluluğundan kurtulmuş bir şey. Sorumluluğu devam ediyor diye bir olay yok çünkü net olarak bu sorumluluk belirlenmemiş. Şimdiye kadar bu sorumluluk uygulanmış olsa zaten bu olay ortaya çıkmazdı, çıkmaz böyle bir olay ortaya. O nedenle, bakın, devletimizin yani bırakın uluslararası saygınlığını, iç saygınlığını bırakmıyorsunuz. Herkes kendi sorununu kendi çözmeye kalkışacak. O nedenle bunu gerçekten bir defa daha düşünün. Görevini yapmayan kurumları düzenlemek, onları zorlamak, onların eksikliklerini gidererek bu işlemlerin büyük bir hızla yapılmasını sağlamak yerine yatırımcıları, madencileri halkla karşı karşıya getirme konumuna doğru gidiyorsunuz. Bu sıradan bir uyarı değil, bu hissedilen ve gelecekte gerçekten büyük sorunlar doğurabilecek olan bir uyarı. Onun için bir defa daha okuyun, bir defa daha okuyun yani bu olay o kadar sıradan bir olay değil. Birileri görevini yapmıyor, onların görüşü olumlu oluyor. Dünyada böyle bir madde yok. Bizde varmış, ben onu da bilmiyordum ama; yok böyle bir olay, olmasın.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Temizel.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, sonuç olarak maden şirketleri tabii ki üretim yaparlar. Hükümetin de bu yönde bir programı var ve üretimi artırmak istiyor özellikle belli kalemlerde ancak maden şirketlerinin, bakın, haklarını savunmak için şu anda Enerji Bakanlığımızın o konuda bir motivasyonu var yani maden şirketlerinin sonuç olarak bir an önce üretime geçmesi için onların hakkını savunan bir Bakanımız, Hükümetimiz var ancak doğanın hakkını kim savunacak, doğanın hakkını savunacak herhangi bir kimse var mı? Yok. Çevre örgütleri var, oradaki yerelde yaşayan vatandaş var, zaman zaman biliyorsunuz, sokaklara çıkıyorlar, itirazlarını sunuyorlar, bizleriz, bir de milletin, halkın temsilcileri doğanın hakkını savunacaklar.

Şimdi, eğer ki, bakın... Tamam, bürokrasi var, bu işler uzuyor, Enerji Bakanlığına baskılar var “Ya, biz bir an önce üretime geçmek istiyoruz.”, bunlar anlaşılır baskılar, bir an önce üretime geçilsin, eyvallah ama sayın vekilimiz de söyledi, bazı yerler, öyle yerler var ki üç ay gerçekten yetmesi imkânsız. Biliyorsunuz Sayın Vekilim, yani üç ayda onun daha sonradan yapması imkânsız. Yani, öyle yerler var ki bürokraside, altı aya ihtiyacı olabiliyor, dokuz aya ihtiyacı olabiliyor ve burada art niyetler devreye geçebilir Sayın Vekilim, o açıdan bunu söyledim. Yani, birilerinin aklında, eyvallah, bir an önce üretime geçmek var ancak orada telafisi mümkün olmayan hatalar yapabiliriz ve bürokrasiye şöyle bir rahatlık verebiliriz: Şimdi, diyelim ki Tarım Bakanlığında bir bürokrat veya Orman Bakanlığında bir bürokrat düşünün, sorunlu da bir dosya var ortada, büyük de bir rant olasılığı var, büyük bir kazanç olasılığı var. Şimdi, orada “Evet.” dese o bürokrat, diyelim ki “Evet.” denmeyecek bir şey, “Ya, ben risk almayayım arkadaş. Bir ay daha bekleyeyim, nasıl olsa olumlu cevap gitmiş olacak, ben de şimdi buna –oradaki şirketin baskısı da var- “Hayır” desem belki yerimden olacağım.” diye düşünebilir ve bir ay daha kulağının üzerine yatıp üç ayda olumlu geçirebilir yani böyle bir yanlışa tevessül ettirebiliriz o bürokrati. Hâlbuki yeterli süre neyse üzerinde çalışılır. Ya, üç ay yetmedi, diyelim ki ikinci bir üç ay alma hakkı verilir diyelim ki o bürokrata. Bir yazı yazar, mazeretini bildirir “İlgili yerdeki zorluktan dolayı bir üç ay daha istiyoruz.” denir, o bürokratin eli güçlendirilir ama “Altı ayda cevap vermeyenler olumsuz sayılmış olur.” denir, o zaman ilgili bakanlık da... Ya, oğlan sizin, kız sizin. Tarım Bakanlığı sizde, Orman Bakanlığı sizde, bütün bakanlıklar sizde ya, koalisyon değil ki hani bakanlıklar arasında sorun var. Ne yaparsınız? Oradaki çalışmayan bürokrati alırsınız görevden arkadaş. Niye çalışmıyor? Bir uyarılır, iki uyarılır, çalışmıyorsa, görevini yapmıyorsa yerine görevini yapan konulur, sorunlar da

burada tartışılır, ona göre süre verilir Sayın Vekilim. Yani, çözüm burada bir yerde. Bakın, diğer türlü, “Üç ayda olumlu sayılır.” dersiniz inanın bürokratların hepsi kulağının üzerine yatarlar, korkarlar çünkü, vermezler -büyük paralar çünkü Sayın Vekilim, biliyorsunuz yani- üzerine yatar ve büyük bir riskle karşı karşıya kalırız. O açıdan, Sayın Bakandan da istirham ediyorum, sizlerden de, bunu yeniden çalışalım, gerçekten, kamu vicdanını rahatlatacak bir noktada buluşalım derim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, şimdi gelen değişiklik önergesiyle Maden Kanunu’nun 7’nci maddesinin on birinci fıkrasına birinci cümleden sonra bir cümle daha ekleniyor. Nedir bu? “Çevresel etki değerlendirmesi işlemleri Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından, diğer izinlere ilişkin işlemler de ilgili bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca çevresel etki değerlendirmesi sürecinde en geç üç ay içinde bitirilir.” Şimdi, buna ek bir cümle getiriyoruz: “Ancak ilgili bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca üç ay içinde sonuçlandırılmayan diğer izin başvuruları ile ilgili olumlu karar verilmiş sayılır.”

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımız “Bu, ÇED’le ilgili değildir, ilgili kuruluşların yazacakları yazıyla ilgilidir.” dedi ama ilgili kuruluşlar niye yazı yazıyorlar? Neticede ÇED’le ilgili yazı yazıyorlar ve zaten gelen tasarıdaki cümle açıkça ÇED yani: “Aksi takdirde, çevresel etki değerlendirilmesi ve diğer izin başvuruları olumlu kabul edilir.”, çok açık, net yani niyeti bilemeyiz, “ahlaklı”, “ahlak” gibi kelimeler kullanmak istemiyorum yani ne amaçla geldi bir tarafa ama ne demek bu? Bu çok açık, net. ÇED’le ilgili tartışmalar bugün bu Komisyonunda başlamış değil ki yıllardan beri devam ediyor ve sadece Türkiye’ye özgü bir konu değil. Türkiye’de 1983’te Çevre Kanunu çıkarıldı. Amaç ne? Bütün canlıların ortak varlığı olarak kabul edilen çevrenin sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasının sağlanması. Bu amaçla, nerede bu şey? Önleyici... Ne demek yani önleyici? ÇED alınırken bir proje, bir yatırım, işte maden ya da başka bir şey, bunun çevreye vereceği zararlar, insan sağlığına, doğaya verebileceği zararlar söz konusu ve önleyici... Çünkü, zarar verdikten sonra bazen o zararlar öyle zararlar olabiliyor ki telafi edilmesi mümkün değil, geri dönmesi mümkün değil. Mümkün olsa bile büyük bedeller ödendikten sonra ve çok büyük maliyetlerle ancak geri dönebiliyor. O nedenle yasa koyucu bu endişelerle, böyle bir hareketle bunu getirmiş önümüze koymuş.

Şimdi, burada ihtiyaçlara göre değişiklikler yapılmış, yönetmelikler çıkmış ama uygulama diye bir şey var. Değerli arkadaşlarım, hiç siz ÇED’le ilgili devam eden süreçlere şahit oldunuz mu, dâhil oldunuz mu? Yani öyle şeylerle karşı karşıya kalıyor ki insanlar, sağ olsunlar yani gerçekten insanlar... Mesela ben Doğu Karadeniz, Rizeliyim, bölge insanının bu konuda ciddi bir şekilde duyarlılıkları var. Şimdi, ÇED’le ilgili, halkı bilgilendirme toplantısı oluyor –bunlar oluyor arkadaşlar, yaşıyor- salona girmeye çalışıyoruz, salon dolmuş. Kim bu insanlar? Hiçbirini tanımıyoruz. Firma, gitmiş –devletle beraber geliyor oraya, jandarmayla beraber geliyor- çalışanlar ya da başka yerden insanlar getirmiş koymuş oraya. Biz raporlarla tutturduk, bunlar emniyette, jandarmada falan mevcut. Bir güvenlik şirketiyle anlaşarak sivil giydirilmiş özel güvenlik görevlileriyle salonun işgal edildiği zamanları gördük. Bu iş öyle basit bir şey değil. Bir madenci yatırım yapacak, geciktiriliyor; kim geciktiriyor? Devlet. Devlet kurumları istenen belgeleri vermiyor, geciktiriliyor; o zaman biz üç ay geçmiş, belgeler gelmiş kabul edilecek. “Ama bu ÇED değildir.” diyor Sayın Bakan. Peki sizin ÇED raporu neye dayanacak? Bu belgelere dayanacak. Bu belgeler dediğiniz belgeler sıradan belgeler değil ki arkadaşlar. Yıllar geçtikçe o bölgeye, yer altı sularına, çevreye, havaya, toprağa nasıl bir zarar vereceğini, bunu

bir oradaki memur... Üç ay içinde diyoruz, esasen bu üç aylık sürenin, sınırlamanın ortadan kalkması lazım. Ciddi bir araştırmayla bilirkişi oluşturuyor, ekip oluşturuyor, uzmanlar oluşturuyor, literatür taraması yapıyor, ciddi bir çalışma yapıyor, ondan sonra o belgeyi gönderiyor. Bu sıradan bir iş değil ki değerli arkadaşlarım.

Dolayısıyla, bu getirilen şey yani gerçekten insafsızlık. Yani kabul, ülkenin gelişmeye ihtiyacı var... Bir de bir şey söyleyeyim yani bu maden filan diye sarıldığımız, işte çevreyi mevreyi yok saydığımız durum nedir, madenciliğin ülkeye katkısı ne biliyor musunuz arkadaşlar? Madenciliğin gayri safi yurt içi hasıla içindeki payı 2003'te yüzde 1'miş, bu pay bugün 1,3'e çıkmış. Yani o kadar büyük bir pay da değil, bu kadar verdiklerimizle yani fayda maliyet filan baktığımız zaman verdiklerimiz ile aldıklarımız arasında da çok ciddi bir şey var.

Bakın, önce zihniyeti değiştirmemiz gerekiyor. Bu neoliberal sistem filan diyoruz, kızıyor arkadaşlar "Ne demek?" filan diye üzerlerine alınmıyorlar. Neoliberal sistem –ders vermek için filan söylemiyorum, konu anlaşılсын diye- bu kapitalizm zaman zaman tıkanıyor, yeni alanlar filan arıyor; bu neoliberal dönemde de hem sosyal devleti ortadan kaldırıyor, çevreyi ortadan kaldırıyor, insanı ortadan kaldırıyor. Yani geçmiş dönemde sosyal devlet kurulurken insan adına, zayıf olan kesimler, geniş halk kesimleri adına ortaya çıkan bütün kazanımları geri istiyor. O nedenle, önünde engel tanımıyor, "ÇED med, rapor, süre falan istemiyorum." diyor. Ha bizdekiler de alaturka şeyler çıkıyor, "Biz milletin anasını belleriz." falan diyor, o da ayrı bir şey. Ama neoliberal şey bu, gelecek kuşaklar, bugün çevreymiş, sağlığı etkilemiş; bütün bunları istemiyor.

Devlet niye var değerli arkadaşlarım, sevgili arkadaşlarım, devlet niye kuruluyor, niye var yani? Birçok şey için var ama en önemli olan da adaleti tesis etmek için var. Adalet dediğimiz şey de en çok zayıf olan kesimlerde... Şimdi, işte milyarlarca liralık cirosu olan büyük firmalar lobi imkânı olan firmalardan çok, zayıf olan kesimleri yani Doğu Karadeniz'de, Fındıklı'da, Pishala Deresi'nde yaşayan, hayvancılıkla geçinen, küçük çapta fındık üreten adamın oradaki yaşam alanını korumak için devlet vardır. Ama bugüne kadar gelen, yapılan çalışmalarda devlet, sizin döneminizde, özellikle son zamanlarda bunu ortadan kaldırdık, yok. Para geliyor mu? Tamam. Öbürü de "Para geliyor mu? Tamam." diyor ve bütün bu düzenlemeleri –vergilerle ilgili de söyledim- zayıf olan toplum kesimlerinin, geniş kitlelerin aleyhine, güçlü olanların lehine çıkarıyorsunuz. Şu yaptığımız düzenleme de güçlü olanların lehinedir.

O ormanları talan etmek isteyenlerin -bundan sonraki gelen maddelerde daha tehlikeli şeyler var- lehine kanun çıkarıyorsunuz. Yaptığımız şey budur değerli arkadaşlarım ama yanlış yapıyorsunuz, bu sizi de ilgilendirir, gelecek kuşakları ilgilendirir, çocuklarınızı ilgilendiriyor, torunlarınızı ilgilendiriyor. Burada yapacağınız değişiklik bu Madencilik Kanunu'nun 7'nci maddesindeki on birinci fıkradaki "üç ay" süresini kaldırmaktır. "Üç ayda yapmak zorundadır." ibaresini kaldırmanız gerekiyor. Yoksa üç ay yapılmadıktan sonra, gelecek olan üç ayda gelmemişse olumlu kabul edilir. Böyle bir şey olur mu arkadaşlar ya? Sizin bir görevliniz, devletin görevlisi görevini yapmamış, oradaki, diyelim ki yatırım sonucunda, yer altı suları nasıl etkilenecek? Bunun kararını almamış, orada diyelim ki siyanürle altın üretilecek, yer altı sularına karışacak, aşağıda da sizin villanız var, benim villam var, neyse, çocuğum zehirlenecek, ölecek. Bunu yapmamış, ondan sonra diyeceğiz ki "Olumlu kabul edilir." Ya, akıl, mantık, vicdan değerli arkadaşlarım, böyle bir şey var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Öztürk...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; şimdi, tabii burada önergieyle değişiyor durum, gördüğümüz kadarıyla. Bürokratik işlemlerin hızlandırılması amaçlanıyor, kanunun temel esprisi bu. Tabii, kötü misal emsal olmaz diye bir Mecelle kuralı var ama bunlarla sadece madencilik alanında değil birçok yatırım alanında da karşılaşıyoruz. Yatırımcının öñü bürokrasiyle kesiliyor.

Şimdi, tabii, katkı yapan, konuşan arkadaşlarımızın hepsi bir bütünün parçalarıyla ilgili doğru şeyler söylediler. Ben bir misal vermek istiyorum: Bakın, 2007 yılıydı –hepimiz hatırlarız- İzmir Limanı’nın özelleştirilmesiyle ilgili ihale yapıldı, bir Hong Kong’lu firma ile Ege İhracatçı Birliklerinin konsorsiyumu 1 milyar 275 milyon dolara İzmir Limanı’nı sanıyorum 49 yıllığına işletmeyi hak kazandı. Danıştayın belli bir süre içinde görüş vermesi lazımdı, yanılmıyorsam altı ay gibi bir sürede, hukukçu arkadaşlar daha iyi bilir. Ama bu sürede değil tam yirmi dokuz ay sonra bu görüş geldi. O geçen zaman içinde de global kriz dediğimiz, 2008-2009’da dünyada büyük bir kriz yaşandı ve ihaleyi kazanan firma daha sonra 30 milyon dolar gibi bir teminatını yakma pahasına bu alımdan vazgeçti. Sonra Devlet Demiryollarına kaldı tekrar liman ve yaklaşık 500 milyon dolar gibi bir yatırım yaparak bu limanı işletmeye başladı, şimdi de Varlık Fonu’na devredilmiş. Bu bir misal, yani şimdi...

GARO PAYLAN (İstanbul) – İyi olmuş.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Kötü bir misal ama, 1 milyar 275 milyona alan grup, oraya 1 milyar dolara yakın da yatırım yapacaktı. Şimdi, bunun sebebi ne? Danıştay, süresi içinde vermesi gereken görüşünü olumlu ya da olumsuz vermedi, bir yaptırımı da yok bunun.

Şimdi, ben özel sektörde de çalışmış bir arkadaşınızım. Gerçekten, özel sektör, kamu sektörü, ne olursa olsun, yatırım yapılmadıkça bu ülke zenginleşemez, istihdam oluşamaz. Şimdi, Maliye Bakanımız vergi almak istiyor. Vergiyi nereden alacaksınız? Yatırımcı yatırım yapacak da elde ettiği gelirden ya da kurumun kazancından vergi verecek. Şimdi, burada hepimiz doğru söylüyoruz yani sizin söylediklerinizin birçoğuna katılıyorum ama ortada bir sorun var. Siz yatırımcısınız, başvuruyorsunuz, izin istiyorsunuz. İlgili bürokrat ya da kamu kurumu layüsel bir şekilde, süresi içinde -ama bu süre ne kadar, belli değil ki- olumlu ya da olumsuz görüş vermiyor. Bekliyorsunuz. Zaman paradır, vakit nakittir ya da “Time is money.” der İngilizler. Şimdi, bizim burada amacımız, sorunu çözmek olmalı. Yani yatırımcı ne kadar bekleyecek? Hani “Dereye su gelene kadar kurbağanın gözü patlar.” derler.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Burada sorun, yatırımcının beklemesi değil, insanın zehirlenip zehirlenmemesidir. Yatırımcının bekleme sorunu, ikinci derecede sorundur. Önemli olan, insandır. Önce birincisinin olması gerekir.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İnsandır, doğadır.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Şimdi, öncelik tabii ki insan sağlığı, insan her şeyin üstündedir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Üstünde ama nerede üstünde?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ama şimdi biz yatırım yapacak mıyız, Türkiye zenginleşecek mi, zenginleşmeyecek mi? Yani bürokrasi, yatırımcının önünde engel. Bir şekilde bunu aşmamız lazım ama şimdi, üç ay içinde görüşü rapora verilecek işler vardır, bir hafta içinde verilecek vardır.

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Arkadaşlar, Celal Bey de kendi görüşlerini paylaşıyor. Bu kadar itiraza gerek yok.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Burada makul süre üç ay mıdır, değil midir, bunu tartışmak lazım.

Evet, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Son derece makuldür.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yoksa olumlu sayılır.

BAŞKAN – Olması gerektiği gibi.

Sayın Tamaylıgil...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli hazırun, şimdi, öncelikle merak ettiğim bir konu: Biz Çevre ve Orman Bakanlığından Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ne zaman geçtik Sayın Başkan? Oldu herhâlde dört beş sene, değil mi?

BAŞKAN – Olmuştur.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Şimdi, önümüzde, kurum ve kuruluşların çalışmamasından şikâyetle gelen bir düzenleme yaparken bakıyoruz bu ilgili 7’nci maddede “Çevresel etki değerlendirmesi işlemleri Çevre ve Orman Bakanlığı...” diye yazıyormuş, önce birinci bir düzeltme o. “Orman Bakanlığı”nı çizip “Şehircilik Bakanlığı”na dönüştürüyoruz bu düzenlemede, bize gelen tasarıda, doğru mu? Demek ki biz daha önce kendi yaptığımız yasalarla ilgili ismi değişen bakanlığın bile ismini dercedecek bir düzenlemeyi senelerdir yapmamışız. Ya bu düzenlemede o var. Çevre ve Orman Bakanlığı görünüyormuş, “şehircilik”e çevrilmiş bugün. Şimdi, bakın, bu madde böyleymiş, böyle kalmış, şimdi “şehircilik” olarak bugün değiştiriliyor daha. Yani biz kamu kurum ve kuruluşları açısından yapılması gerekenleri dile getiren bir gerekçeyle düzenleme yapmaya başladığımızda bakanlıkları sorgulamak bile istemiyorum.

Şimdi, burada yeni bir önerge getirdiniz ve orada diyorsunuz ki: “İlgili bakanlıklar ve diğer kamu kurum, kuruluşlarınca üç ay içerisinde sonuçlandırılmayan diğer izin başvuruları...” Nedir bunlar? Bu bakanlıklar hangisidir? Bu izin başvuruları nelerdir? İşini yapmayan bakanlıklar olduğunu dile getiriyorsunuz. Bu bakanlıkların kendilerini savunma ve “Biz işimizi yapıyoruz.” deme hakkı vardır veya kurum ve kuruluşlara direkt olarak... 1.700 mü dediniz bekleyen ruhsat talebi var diye?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI İSMAİL YÜCEL – Evet.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – O zaman bütün bu 1.700 ruhsatla ilgili izni geciktirme işi burada üç ayı geçen süreyle vermeyen ve ilgili bakanlık ile diğer kurum ve kuruluşların sonuçlandırması gereken izin... Ben de bu bakanlıklar kimdir, vermeleri gereken izin ve başvurularla ilgili izin süreçleri nedir, bunları öğrenmek istiyorum ve özellikle öğrenmek istiyorum. Çünkü temelde, oradaki gecikmeyi gösteriyorsunuz.

Şimdi, bizim Anayasa’mızda insanların yaşam hakkı düzenlenirken özellikle çevre de bu konuda altı çizilerek belirlenmiş olan temel haklardan bir tanesi. Benim gördüğüm, bu hakla ilgili ve buna bağlı uygulamalarda eğer ilgili bakanlıklar arasında anlaşmazlığın derecesi varsa ve bunda da çevre, o çevrede yaşayanlar, o kurgulanan veya kurulan işlerde çalışanlar ve onların çalışma şartlarından veya yaşamda çevre şartlarından ortaya çıkan mağduriyetler varsa bunları çözmek gerek.

Şimdi, dün iş güvenliğiyle ilgili bir düzenleme yaptık, bu endüstriyel işletmelerle ilgili, dedik ki: Burada bir güvenlik, oluşan riskler varsa bunun daha da ileriye gittiğinde çevreyi de etkileyen sonuçları vardır. Bunu da dikkate alarak düzenleme yapılmalı. Buna uygun uluslararası, Avrupa Konseyi kriterlerinde değerlendirme yapılmalı. Şimdi, bu neye benziyor. Hadi bir ruhsatı hızlandıralım ama çevreye, yaşayana, oradaki endemik yapıya, oradaki su kaynaklarına ne olursa olsun, yeter ki iş yürüsün. Olmaz böyle bir şey. Ha, biz maden kaynaklarıyla bu kaynakları zenginleştirip katma değeri artırarak bir süreç yöneteceksek bu süreçleri de birini yok ederek gerçekleştirmek son derece hatalı ve olaya tek taraflı bakarak, herkes kendini bir tarafa çekerek kanunla birilerine suç yükleyip hesabını da

sormayan bir yaklaşımla kanun yapmak son derece yanlış ve bunun da bu kanunun, bu tasarının içinde olması, gerçekten, yasamayı yerine getiren veya bir millet vekâletini yerine getiren bizler için de bence çok üzücü.

Şimdi, bu düzenlemeyle ilgili olarak daha önce bir yönetmelik çalışması yapıldı. Bu yönetmelik çalışmasını Danıştay iptal etti. Danıştayın iptali yeterli olmadı. Hadi gelin, bunu bir daha bir kanun maddesi... Torba nasılsa çorbaya döndü. O çorbaya bir baharat da biz atalım ve bu baharatı atarken de olumlu... Yani bu neye benziyor? Birine bir soru soruyorsunuz. “Biraz düşüneyim, zaman istiyorum.” diyor. Muhakeme yapıyor, mantığını çalıştırıyor. “Ya tamam, çok düşündün. Senin zaten kafan çalışmıyor.” deyip “Benim dediğim doğrudur.”a gelen bir yaklaşım.

Yani bence burada muhatap olan ilgili bakanlıklar kimse onların burada gelip kendini savunması lazım. Çünkü “Siz işinizi yapamıyorsunuz, tanımlanan görevinizi yerine getirmiyorsunuz. Getirmedığınız için de biz bunun kanunla altını çiziyoruz ve yetkiyi alıp kararını biz veriyoruz. Sizin yerinize kararı veren, bunun da olumlu olduğuna karar veren biziz.” diyen bir yasal düzenleme.

Bence vazgeçin bu işten, böyle yasa yapmaktan da vazgeçin. Bakanlar Kurulusunuz. Burada Sayın Bakan “Bakanlar Kurulunu temsilen konuşuyorum.” diyor ama Sayın Bakan, iki bakanlığın birbiri içindeki uygulamalarda böylesine kanuni düzenlemeyle birbirinin uygulama alanlarını değerlendiren ve sonuçlandıran bir yaklaşımla kanun yapma, bence Hükümet veyahut yönetim iradesi ve erkinin de sorgulanacağı veya kendi içindeki uyumunu sorgulatacak bir tercihtir.

Teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çevre ve Şehircilikten kimse çağırılmadı mı?

BAŞKAN – Çağırıldılar hepsi arkadaşlar.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bir de çevre örgütleri var mı burada?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Gerçekten çağırdınız mı, buradalar mı?

BAŞKAN – Her gün 24 saat buradalardı. Orman Bakan Yardımcımız az önce buradaydı.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Nerede şimdi?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Çevre Bakanlığından?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çevre ve Şehircilikten kimse var mı?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ya, onunla ilgili madde görüşülüyor.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Zaten Bakanın bunun arkasında duracağını zannetmiyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Tasarıyla geldi.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, bunu çağıralım da ondan sonra tartışalım. İlgili bakanlık da orası.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Kendileri kabul etmiş.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Biz esas onları yargılıyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkanım, 54, 55, 56, 57, 58... Pazartesi günü ilgililer gelsin.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bugün bu tasarıyı bitireceğiz. Görüşmelerine devam ediyoruz.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Çağırın, gelsin Sayın Başkan. Biz buradaysak kaçta gelirse gelsin.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çağırıyor musunuz Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Zaten çağırdım efendim, zorla getirecek hâlim yok ya.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ya, bu, onlarla ilgili olan bir düzenleme.

BAŞKAN – Yani şey mi yapacağım, zorla mevcutlu mu getireceğim buraya? Yani böyle bir şey olur mu?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Onlarla ilgili bir düzenleme, tabii ki...

MUSA ÇAM (İzmir) – Bizi getiriyorsunuz mevcutlu ama. “Sabah on buçuk.” diyorsunuz, on buçukta geliyoruz. Kocaman milletvekilleri olarak bizler geliyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, ara verelim.

BAŞKAN – Demin tekrar çağırtırdık ya olmadıkları için, maddeler görüşülüyor diye.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ara verelim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakanım, ben size bir şey sorayım. Şimdi, şöyle bir şey olsa... Siz Maliye Bakanlığı olarak vergiyle ilgili bütün kamu kuruluşlarından ve bankalardan vesaire, özel sektörden istediğiniz bilgiyi alabiliyorsunuz, böyle bir hakkınız var. Bir düzenleme yapılsa, üç ay içerisinde bilgi verdiniz verdiniz ya da bir ay içerisinde, on beş gün içerisinde yani sürenin çok önemi yok, bu süre içerisinde bilgi verdiniz verdiniz, vermediniz olumlu sayılacaktır ya da olumsuz sayılacaktır. Böyle bir yasa olur mu? Böyle bir düzenleme doğru olur mu?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bu soruya ne cevap vermemi bekliyorsunuz? “Hayır.” desem başka bir şey diyeceksiniz, “Evet.” desem başka bir şey diyeceksiniz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bu, o işte. Bu, o Sayın Bakan; bu, o.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bunu kaldırın Sayın Bakan.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir adam idama mahkûm edilmiş, diyor ki: “Ben değilim, benim parmak izlerime bakılsın, benim yok, bunun parmak izleridir -bir başkasını işaret ediyor- onun parmak izlerinin olduğunu göreceksiniz tetikte.” Üç ay içerisinde Adli Tıptan şey gelmiyor, bunu idam edelim o zaman. Bunun gibi bir kanun bu ya. Yani bunun bir mantığı yok ki.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Aynen, telafisi yok bunun Sayın Bakan.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Biraz önce söylediğim gibi, bakın, Enerji Bakanlığına bir şey demiyorum, kendileri için bir çözüm bulmuşlar, ya, bıkılmışlar, “1.500 şeye cevap gelmiyor, ben de bununla ilgili böyle bir çözüm buluyorum.” demiş. Anlıyorum ama karşıda bir kamu kuruluşu var, bir bakanlık var, onların da bir cevabı olması gerekir. Onları da bir dinleyelim. Böyle tek taraflı bir kanun düzenlemesi olur mu Allah aşkına ya? Bunu burada herkese anlatmakta zorluk çekerim herhâlde ama sizin anlamamanız lazım en başta. Bunu nasıl anlamamak için direniyorsunuz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Demin Sayın Tamaylılık’ın de ifade ettiği üzere bütün bakanlıklar adına ve Hükümet adına burada ben oturuyorum. Dolayısıyla bakanlık bürokratlarının söyleyeceğinden öte bir siyasetçi olarak ve Bakan olarak getirdiğimiz düzenlemenin ihtiyaca uygun olduğunu ve işlerin yürümesi için de mutlak surette gerekli olduğunu düşünüyorum. Buna katılmazsanız saygı duyarım ama şunu söyleyeyim, Maliye Bakanlığı bakımından, bürokrasiden de gelen bir insan olarak söyleyeyim, Maliye Bakanlığında böyle bir maddenin karşılığı şudur: Bürokrasi ne yapar eder o görüşü üç ay içerisinde verir. Çünkü eğer vermez ise o görüşü ve olumlu sayılırsa ileride de yapılacak

bir tahkikatta aslında olumsuz verilmesi gerektiği ortaya çıkarsa Türk Ceza Kanunu’nun amir hükümleri belli, bir devlet memuru kendisine verilen görevi kanunda tanımlanmış süre ve şartları dâhilinde yerine getirmezse ve bundan da bir zarar doğarsa...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – O zaman öyle yazalım, “Üç ay içerisinde bunların sorumluları hakkında idari işleme ya da cezai işleme başvurulur.” diyelim.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bir dakika, bir tamamlayayım. Bir dakika, arkadaşlar, niye itiraz ediyorsunuz? Sayın Kuşoğlu, bir dakika, bir tamamlayayım.

Yani bu böyle “Arkadaş, bu madde çıktı, yan gelip yatalım, bundan sonra görüş göndermeye gerek yok. En güzeli bu, görüş gönderip de başını belaya mı sokacaksın? Görüş gönderme, bir güzel yat.” mı maddesi bu?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tam tersine...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tabii, öyle olur.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, olur mu öyle bir şey?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kimse bundan sonra cevap vermez.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, ya, siz kendi izahlarınızı yapıyorsunuz. Bakanlıkların bürokratlarının gelmesine gerek yok, Hükûmet adına söylüyorum ben: Bu maddenin gelmiş olması hiçbir bürokrasinin, hiçbir bürokratin olumsuz görüş verilmesi gerektiği hâlde görüş vermediği bir durumda sorumsuz olması anlamına gelmez. Bundan zarar gören herkes buna karşı dava açabilir, bundan zarar görmüşse de zararını talep edebilir.

Şunu söyleyeyim, şuna katılıyorum: Şimdi, ben geçsem bütün mevzuatı tarasam sizlerin partilerinin de hükûmet olduğu dönemlerde bu tür maddeleri bulurum. Burada bütün mesele kendi bürokratik kültürümüzün, bu, o parti, bu parti, şu parti değil, hepimizin, bir topyekûn olarak maalesef, devlet işlerini yaparken özellikle yatırımcı cenahına dair bir mesele olduğunda gerçekten son derece böyle yatırımcı düşmanı bir tavır içerisinde meseleleri yapmamamız, meseleleri sürüklemememiz.

Böyle bir maddenin gelmesi normalde bir hukuk sistemi için olmaması gereken bir madde ama bu maddeyi de biz eğer getiriyorsak doğru, arkadaşların söylediği gibi bu kadar sayıda dosya bekliyorsak...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yönetemiyoruz demektir bu, yönetemediğinizin kabul etmek demektir.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, siz de yönetemiyordunuz. Yani şimdi, o yönetemiyor, bu yönetemiyor değil ki. Çözüm makamıyız biz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - On beş yıldır siz yönetiyorsunuz Sayın Bakan.

BAŞKAN – Sayın Bakan, bu maddenin genişletilmesi lazım, bütün enerji projelerini falan kapsayacak şekilde genişletilmesi lazım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Biz çözüm makamıyız, çözüm üretmek zorundayız arkadaşlar; siz muhalefetsiniz, eleştireceksiniz ama biz bu maden ruhsatlarını bekletemeyiz ki, işi olacak.

Şuna katılıyorum...

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Bakan, bunun bürokrasiyle hiçbir ilgisi yok, yanıldığınız yer orası.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar...

HALUK PEKŞEN (Trabzon) - Bürokratlara kabahat bulmak başka bir şey, bunun bürokrasiyle hiç ilgisi yok.

BAŞKAN – Sayın Pekşen, korsan konuşma yapıyorsunuz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kaç yıl bürokraside görev yaptınız, kaç yıl?

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Yirmi yıldır ben de...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ben otuz yıldır bürokraside görev yapıyorum, tecrübem sizden daha fazla.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Burada bir laboratuvar hizmeti yapılması zorunlu.

BAŞKAN – Sayın Pekşen, bizim Plan ve Bütçe Komisyonunda böyle bir usul yok.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Değerli Başkanım, ben bu meselenin gerçekten bir zarureten kaynaklandığını düşünüyorum ve Komisyonun takdirlerine bırakıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Temizel...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Değerli arkadaşlar, çözüm bulma konusunda burada hazır olduğumuzu belirterek... Anayasa'nın 56'ncı maddesi diyor ki: "Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." Şimdi, devletin bu konuda görev üstlenmiş olan veya görev verilmiş olan kurumları görevlerini üç ay içerisinde yapmazlarsa yapmış sayılıyorlar, olumlu anlamda yapmış sayılıyorlar. Bu durum karşısında bunun kararını verecek olan kurum da "ÇED'de şu kurum, şu kurum, şu kurum üç ay içerisinde cevap vermeyerek olumlu görüş bildirdiğinden raporumuz olumludur." diye cevap veriyor. Bu, Anayasa uygun bir düzenleme mi oluyor? Yani oradaki kurumun yapacağı bir şey yok ki, cevaplar gelmemiş, hepsi olumlu gelmiş olmuş böylece ve arkasından da buradan bu sonuç çıkmış. Bu, Anayasa'ya aykırıdır. Bu tasarı sırasında, bu torba sırasında bu kadar netlikte Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunmadık. Bu koşullar altında her hâlükârda Anayasa Mahkemesine taşınacak bir madde niteliği kazanır bu. O nedenle de eğer bu sorunu çözmek istiyorsanız böyle bir maddeyle çözmezsiniz, çözemezsiniz zaten, çözemezsiniz. Bu, devletin görevi. Ondan sonra da "Devlet bu görevini yapmazsa vatandaşların görevi." diye yazmış, işte, sorun buradan kaynaklanıyor. Etmeyin, bu gerçekten sıkıntılı bir olaydır, çok sıkıntılı bir olaydır bu. O nedenle bu kurumların hepsi görevini yapacak, yapmak zorunda, başka çaresi yok. Devleti yönetenler, bu insanların bu görevlerini verdikleri süre içerisinde yapmalarını mutlaka sağlayacaklar, sağlamak zorundayız çünkü devletin görevi bu. O nedenle bu Anayasa'ya aykırılık iddialarıyla vesairelerle bu kanunun üzerinde uğraşmayalım, zaten herkesin vicdanen tam anlamıyla çözüm olduğunu düşündüğünü de sanmıyorum. Dolayısıyla bu görevlerini yapacak olan insanlarla ilgili müeyyide mi uygularsınız, teşvik mi uygularsınız, kadro mu verirsiniz, ne verirsiniz verelim bunun içerisinde, bir sorun yok. Bir sorun yok çünkü ortaya mantığın kabul etmediği bir çözüm çıkıyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Gerek iktidar grubundan milletvekili arkadaşlarımızın gerekse Sayın Bakanın açıklamalarından sanki bizlerin bu maddeye karşı çıkmakla bir yatırımcı düşmanı, yatırımların önünü tıkayan bir görüşte olduğumuz gibi bir algı oluştu. Gerçekten üzüldüm yani burada iyi niyetli olarak çok da önemli bir konuda yapılan düzenlemeyle ilgili "Sorun neyse çözüm getirelim." diyoruz ama sorunun kaynağına

inilmiyor, böylesi çözümler getiriliyor. O zaman, madem yatırımcının önünü açıyor “Üç ay görüş vermeyene iki maaş da ikramiye.” diye yazın yani üç ay içinde görüş vermesin, o yatırımın önü açılsın. Yani bizim kastettiğimiz konuyu yatırımları engelleyen bir görüş savunuyor gibi söylemenin de hiç anlamı yok, doğru bulmuyorum. Bu madde yanlış yani Hükümetten böyle bir maddenin gelmesi “Ben bürokratıma söz geçiremiyorum, üç ay içinde bürokratım görüş vermezse bu kabul edilmiş sayılsın.” diye Hükümet tasarısı getirir mi? Yani bu, ona benziyor. Eğer işini savsaklayan varsa, görevini kötüye kullanan varsa en ağır ceza neyse o cezayı öngörelim ama bu şekil bir tavır doğru değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çaturoğlu...

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Sayın Bakanım, değerli hazırun; bu görüşmekte olduğumuz maddeyle 3213 sayılı Maden Kanunu’nun 7’nci maddesinde değişiklik yapmak suretiyle maden arama faaliyetlerinin daha hızlı yapılması ve neticede de bulunan madenlerin işletmesinin çabuklaştırılması amaçlanıyor. Bu doğru bir yol çünkü bizim geçen yılki maden ithalatımıza baktığımız zaman sadece 5 maddede 15 milyar dolarlık bir ithalatımız var. Genelini ele aldığımız zaman yani enerji ve tabii kaynaklar ithalatına baktığımız zaman da bu, 55 milyar doları buluyor. Bizim geçen yılki cari açığımız da 34 milyar dolar. Yani bizim maden ve enerji ithalatımız cari açığımızdan daha fazla.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İnsan diyoruz, insan.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Bu noktada madencilik faaliyetlerinden yeteri şekilde ülkemizin istifade edemediği de ortada. Tabii, insani faktörleri de göz önünde bulundurmak suretiyle bunun değerlendirilmesi lazım. Yerin üstüne azami dikkat sarf edilmek suretiyle altında ne varsa onu da çıkarmamız lazım, bu konuda dışarıya bağımlılıktan da kurtulmamız lazım. Burada süre üç ay yeterli midir, değil midir ya da “Üç ay içerisinde cevap verilmezse resen olumlu görüş belirtilir.” yerine mesela denir ki: “Üç ay içerisinde bu işlemler neticelendirilir.” Ya da “Altı ay içerisinde bu işler bitirilir, bitirilmediği takdirde de oradaki bunu bitirmeyen bürokratlara kanuni yaptırımlar uygulanır.” denir ama bu madde ruhu olarak önemli bir maddedir ve getirilmesi de doğru olmuştur; bunu destekliyoruz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bizim dediğimizi savundun ama gene “doğru” dedin.

BAŞKAN – Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu, torba kanunun en tehlikeli, en sıkıntılı ve yağma demeyeceğim, talana dönük, doğanın, meraların, kırsakların, yaylaların, tabiatın tamamen talanına dönük bir düzenleme. Özellikle bu 54’üncü madde, 3213 sayılı Maden Kanunu’nun “Madencilik faaliyetlerinde izinler” başlıklı 7’nci maddesinin on birinci fıkrasının birinci cümlesi değiştirilmek suretiyle, madencilik faaliyetleri için önceden alınması gereken çevresel etki değerlendirme raporu yani ÇED ile diğer kurumları ilgilendiren izinler, özellikle başta 6831 sayılı Orman Kanunu olmak üzere tüm izinlerin üç ay içinde sonuçlandırılmaması hâlinde olumlu karar verilmiş sayılacağı ve Maden işleri Genel Müdürlüğüince işlemlerin yapılacağı düzenlenmektedir.

Bu yasal düzenleme kökten, tümünden sakattır ve tehlikelidir arkadaşlar. Zira hangi kurumları ilgilendiren hangi kanunların hangi maddelerine göre verilecek izinlerin kaldırılması gerektiği hususu tek tek sayılarak maddede düzenlenmesi gerekirken bu hususa uyulmayıp kanun yapma tekniğine aykırı ve kaptıkaçtı mantığıyla ve “Ben yaptım oldu.” düşüncesiyle torba kanun tasarısıyla yasalaştırılmaya çalışılması hukuki açıdan da son derece tehlikeli ve yanlıştır arkadaşlarım.

Bu tasarıyla 6831 sayılı Orman Kanunu'yla korumaya alınan kıymetli gen kaynakları, tohum meşcereleri, endemik türlerin yer aldığı orman alanları, şayet üç ay içinde CED raporunun verilmemesi gerekçesiyle olumlu yönde karar verilmiş sayılmak suretiyle tehdit altına sokulmaktadır. Açık ve net. Geçmişte Orman Bakanlığı bölge müdürlüğü yapan Antalya milletvekilimiz burada yok herhâlde, burada olsaydı onun dikkatine de sunacaktım özel olarak.

Bilindiği üzere, CED raporunun hazırlanması süreci çeşitli nedenler ve mahallî sorunlar nedeniyle zorunlu olarak uzamaktadır. Türkiye’de bu hususlar hiç yokmuş gibi, her şey güllük gülistanlık gibi, CED raporunun üç ay içinde bitirilmediği takdirde olumlu karar verilmiş olarak değerlendirileceği hususu, kanun yoluyla Anayasa güvencesi altındaki ormanların ve doğanın tahribatını sağlayacaktır arkadaşlar bu düzenlemeyle. Henüz yankıları ve toplumsal travmaları devam eden Artvin Cerattepe ormanlarının başına gelen benzer doğa tahribatlarının daha çok yaşanmasına neden olunacaktır bu düzenlemeyle. Tabii ki bu düzenlemeler yine ülkenin yer altı kaynakları üzerinde rant hesabı olan kişilerin ekmeğine yağ sürmekten başka bir şey olmayacaktır.

Diğer taraftan, tasarıyla 3213 sayılı Maden Kanunu’nun 7’nci maddesinde “Bakanlık ve diğer bakanlıkların mevzuatının gerektirdiği maddi yükümlülükler ruhsat sahibi tarafından karşılanır.” hükmü de kaldırılarak bunun yerine “...aksi takdirde çevresel etki değerlendirmesi ve diğer izin başvuruları ile ilgili olumlu karar verilmiş sayılır ve Genel Müdürlük tarafından buna göre işlem yapılır.” hükmü getirilmek suretiyle, bir taraftan mevzuatın gerektirdiği tüm maddi yükümlülükler devletin sırtına yüklenirken, aynı zamanda madencilik faaliyeti için izin verecek tüm devlet kurumlarına da aba altından sopa gösterilmektedir.

Ankara Gazi yerleşkesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi ormanının tahrip edildiği, İstanbul’daki tüm yeşil sahalar, park ve bahçelerin ranta açıldığı gibi bu yasa düzenlemesiyle rantiyecilere daha çok özel imkânlar sağlanmış olmaktadır. Kesinlikle tarafsız ve tekniğine uygun düzenlenmiş CED raporu alınmadan, ilgili kurumlarca verilmesi gereken izinler verilmeden madencilik faaliyetine başlanılmamalıdır.

Tasarı, “Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.” hükmünü içeren Anayasanın 56’ncı maddesi ile “Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; -verilmemelidir- proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.” kuralını getiren Çevre Kanunu’nun 10’uncu maddesi ile Türkiye’nin taraf olduğu çevre koruma sözleşmeleri madencilik faaliyetleri için yürürlükten kaldırılmaktadır bu düzenlemeyle. Kanun değişikliğiyle Anayasa ve uluslararası sözleşmeler ilga edilemez, edilmemelidir.

Bu tasarı yasalârsa madencilik faaliyetleri için alınması zorunlu çevresel etki değerlendirmesi (CED) kararı, çevre izin ve lisansları, orman tahsisi, iş yeri açma ve çalışma, gayrisihhi müessese ruhsatları, imar izinleri, kamu hizmetine ya da umumun yararına ayrılmış yerlere 60 metre, özel mülklere 20 metre dâhilinde madencilığe izin ile diğer izin ve ruhsatlar için yapılan başvurular üç ay içinde sonuçlandırılmazsa izin verilmiş sayılacaktır arkadaşlar. Düşünün, oturduğunuz konuta 20, 60 metre yakın mesafelere ruhsat verilecek bu düzenlemeyle arkadaşlar. Böylelikle, madencilik faaliyetleri her türlü denetimden muaf, dokunulmaz faaliyetlere dönüştürülmek istenmektedir. Oysa madencilik çevreye en fazla zarar veren, iş güvenliği açısından en tehlikeli faaliyetlerin başında gelmektedir. Henüz daha Soma’daki 301 madencinin annelerinin, eşlerinin, çocuklarının gözyaşları kurumuş değil. Hemen arkasından Ermenek’teki 18 maden işçisinin ailelerinin hâlâ daha gözyaşları ve acıları ortada. Yetmedi, birkaç gün önce Şırnak’ta bir madende yaşanan facialar aklımızda arkadaşlar. Oysa madencilik çevreye

en fazla zarar veren, iş güvenliği açısından en tehlikeli faaliyetlerin başında gelmekte. Tasarının gerekçesinde yer alan “çevreye duyarlı madencilik...” Peh peh peh! “Çevreye duyarlı madencilik...” Nasıl olacak bu? Varsa bir arkadaşımız bunu bize anlatsın. Tasarının kendisiyle de zaten baştan sona kadar tezettir. Tasarının yasalaşması, maden işletmesi yapılan alanları yaşanmaz hâle getirecek, yeni Soma, Ermenek, Şırnak, Maraş, Kütahya dâhil olmak üzere, Zonguldak dâhil olmak üzere yeni maden kazalarına davetiye çıkarmaktan başka hiçbir şey değildir arkadaşlar.

İzmir’de de olağanüstü şekilde Ankara’dan lisans verilmektedir. Bergama’nın Kozak Yaylası’na, çam fıstıklarının olduğu yerlere, Karaburun Yarımadası’na, Selçuk’un Gökçealan köyüne, Kemalpaşa’nın köylerine ÇED olumsuz olmasına rağmen yeni başvurulara Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yeni ruhsatlar vererek doğayı katletmektedir arkadaşlar.

Birkaç gün önce söylemiştim, Kızılderili atasözünü bir kez daha söylüyorum arkadaşlar: “Son nehir kurduğunda, son balık öldüğünde, son ağaç yok olduğunda beyaz adam paranın yenmeyecek bir şey olduğunu anlayacaktır.” Ama bu kadar doğa katliamı, bu felaketler arkadaşlar... Doğa asla affetmez, doğa asla affetmez ama onun bedelini hep fakir fukara ailelerin çocukları madenlerin altında hayatlarıyla ödemektedir arkadaşlar.

O nedenle, Orman Bakanlığının temsilcisi yok, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının temsilcisi yok, sadece Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının değerli yöneticisi burada var; o da istiyor ki bir an önce yatırımlar açısından... Biz yatırımlara karşı değiliz arkadaşlar, yatırımlar yapılsın, maden ruhsatları da verilsin, taş ocağı, mıcır ocakları ruhsatları da verilsin, hiç itirazımız yok ama bunların doğru yerlerde ve doğru projelerle usulüne, adabına uygun bir şekilde verilmesi gerekir. Yoksa “Üç ay içerisinde verilmedi, otomatikman ben bu ruhsatları veriyorum...” Gelecek nesillerin hava alabilecekleri, yaşayabilecekleri alanları böylelikle katlediyoruz, yok ediyoruz. Böyle bir vebalin altına kimse girmesin, hele hele hayırlı bir cuma günü için bu parmakların kalkmaması gerekir arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiç geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çam.

Sözünüz tutanaklara geçti; bugün Kızılderili atasözü olarak geçti, geçen gün de Afrika atasözü olarak geçti.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kızılderili, Afrika... Kızılderili.

BAŞKAN – Kızılderili değil mi? Düzgün olsun.

MUSA ÇAM (İzmir) – O bölgenin, evet.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanımızın söylediği cümle beni dehşete düşürdü. “Bu şekilde bürokratlar yani üç ay içinde raporu göndermeyen, yazıya cevap vermeyen bürokratlar kurtulmuyorlar ki. Eğer bunun sonucunda bir olay, bir sıkıntı olursa, işte, sorumlu olarak onlar yargılanırlar, hesabını verirler.” gibi bir laf etti. Gerçekten dehşete düştüm. Burada 3 kuruş, 5 kuruş kayıyla ilgili bir şey değil ki yani burada insan sağlığıyla ilgili, insanla ilgili bir şey. Yani, Enerji Bakanlığı, Şırnak’ta ruhsatlıydı, değildi, şöyleydi, böyleydi, şu anda bu tartışılıyor; 7 insan öldü, işte, madenin sahibi ile 2 görevli gözaltına alındı, bugün de tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldılar. Onlar üç ay ceza aldılar falan; 7 insan ne olacak, bunun hesabını kim verecek, böyle bir şey olabilir mi?

Değerli arkadaşlarım, bu maden aramada öyle işler var ki üç ay zaten cevap vermesi mümkün değil. Daha uzman arkadaşlarımız var, Sayın Pekşen de konuşacak, ifade edecek yani buradaki analizler, yapılacak çalışmalar... Öyle çalışmalar var ki bir senede bitmiyor, iki senede bitmiyor. Dolayısıyla, sizin buraya “üç ay” koymanızla zaten hallolmuyor, bu “üç ay” şeyini kaldırmanız gerekiyor. İnsan öldü ya da kitlesel olarak zehirlenmeler oldu, beş sene sonra, yedi sene sonra geri dönecekler de o bürokrat hesap verecek. Var mı böyle bir uygulama Sayın Bakanım, böyle bir şey var mı? Çevre Kanunu’nun amacı önleyici yani olay ortaya çıktıktan sonra kim ceza alacak, kim ceza almayacak, ne olacak ya da işte bu çevredeki bu tahribat nasıl tamir edilir, bunlara cevap vermiyor. Çevre önleyicidir, ortaya çıkmadan evvel ne yapılabilecek, amaç budur, bu kanunun amacı budur. Bu kanunun da Anayasa’nın da bu maddelerine, amacına aykırı bir şey yapıyorsunuz siz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, üç ay geçti, cevap vermedi, olumlu sayıldı. Velew ki beş ay sonra ilgili bürokrat, ilgili bakanlık bir yazı yazdı “Yok arkadaş, bizim görüşümüz olumsuz aslında.” dedi yani böyle senaryoları düşünelim. Siz de o arada ÇED raporunu vermiş oldunuz, üretime başladı. Hangisi geçerli olacak? Yani, bu tip örnekler de olabilir; ilk yazı olumlu gelir, siz işlemi yürütürsünüz, bürokrat da arkadan -istim arkadan gelir- “Olumsuz benim görüşüm.” diye yazı yazdı. Bunun hukuki sonuçları ne olabilir mesela, bir düşünüyor musunuz bu senaryoları?

Bakın, değerli arkadaşlar, birkaç örnek vermek istiyorum, Sayın Temizel de Anayasa’ya aykırılığından bahsetti. AKP hükümetleri bununla ilgili iki girişimde bulundu. Ben çok iyi hatırlıyorum, 2005 yılında da AKP -2004-2005’t- “Ya, burada çok bürokrasi var, bir an önce bir adım atmamız lazım.” diye 26 Nisan 2006’da 5491 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yasası’nda “Petrol, jeotermal kaynak ve maden arama faaliyetleri ÇED kapsamı dışındadır.” diye bir yasa çıkardı. Daha sonra Anayasa Mahkemesine gidildi. Anayasa Mahkemesi, herkesin sağlıklı çevrede yaşama hakkına aykırı olduğu için iptal etti bunu 2006 tarihinde. Daha sonra başka bir girişimde bulundu AKP iktidarları. Sanıyorum 2011 yılında bir yönetmelik değişikliği yaptı, yönetmelikle bu sefer getirdi. Bu sefer de Danıştayda açılan bir davada Danıştay 14. Dairesi 9 Ocak 2013 tarihinde yine bu yönetmeliği Anayasa’ya aykırı bularak iptal etti. Yani, düşünebiliyor musunuz, AKP yaklaşık on beş yıldır iktidarda, on beş yıldır bürokraside sorunlar yaşıyor bununla ilgili. Yani, bir sorun var ortada, evet, hızlı olmasını istiyor, bu sonuçların gelmesini istiyor ama ne hikmetse on beş yıldır da çözüm üretmiyor; arkasından dolaşmaya çalışıyor, yasa çıkarıyor, Anayasa Mahkemesi iptal ediyor; yönetmelik çıkarıyor, Danıştay iptal ediyor. Şimdi diyor ki: “Biz bu işi beceremedik, biz bu bürokrasiyi bir türlü hızlı çalışır duruma getiremedik. Şimdi, ben cevap vermezsen olumlu sayacağım.”

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; demek ki bu “üç ay” maddesinde bir sıkıntı var, o açıdan diğer bakanlıkları dinleyelim diyoruz. Ya da şöyle bir sıkıntı var: Size gelen o 1.700 dosyaydı değil mi değerli bürokratım? 1.700 dosyaydı. Demek ki bu dosyalarda “evet” verilemeyecek sıkıntılar var. Yani, meskûn mahale yakınlık olabilir veya orada hayvancılık yapılyordur, tarıma zararları vardır, yer altı sularına zarar verebilecektir, havayı kirletmesiyle belli meskûn mahallere zarar verebilecek sorunlar vardır. Belki bu 1.700 dosyanın -bilmiyoruz- 1.000 tanesi gerçekten sorunlu ve doğaya, çevreye, yaşam alanlarına, insan yaşamına her anlamda zararlı olabilecek projeler; belki 700’ünde de bürokratik sorunlar olabilir ama bunun biz çizelgesini dahi bilmiyoruz yani kaç, hangi durumda, nerede. Ama siz bunu geçirirseniz emin olun değerli arkadaşlar bunlar sümen altı edilecek, bir formül bulunacak

yani üç aylık bir sınır koyduğunuz anda meskûn mahallerin yakınında madenler açılmaya başlanacak, burada sizin seçmenleriniz de var, sizin seçmenleriniz sokağa dökülecek “Benim havam kirleniyor, şu oluyor, bu oluyor.” diye ve toplumsal anlamda yeni bir kaos alanı daha yaratmış olacaksınız çünkü enerji şirketleri güçlü arkadaşlar. Bütün dünyada, bakın, bununla ilgili mücadeleler, çevre mücadelesi, ekoloji mücadelesi bu enerji şirketlerine karşı devam ediyor. Burada ifrat-tefrit meselesinde dengeyi bulmak önemli. Burada bir denge yok Sayın Bakan. Benim önerim -saatlerdir tartışıyoruz- gerçekten yeni bir çözüm önerisi lütfen geliştirelim beraberce, gerekiyorsa mutfakta bir çözüm önerisi geliştirip tekrar Komisyonunda tartışalım yani bürokrasi nasıl daha hızlı çalışabilir? Çalışmazsa, diyelim ki üç aylık süreye uymadı, ikinci bir üç aylık süre ancak mazeretini bildirirse verilir, ne bileyim yani bir şey çalışabiliriz. Ancak niçin yetiştiremediğine dair, gerekçeleriyle beraber bir üç ay, altı ay, neyse, bir süre daha alması sağlanabilir. Olmazsa ilgili kuruma veya bürokrata cezai müeyyide şartı getirilebilir, hızlanmasını istiyorsanız bu çerçevede bir müeyyide... Ve diğer konuda da arkadaşlar ÇED’i devre dışı bırakmayacak yani toplumsal tepkilerin, doğanın, insanın haklarının berhava edilmeyeceği bir denge maddesi getirebiliriz, bunu yapacak kapasitesi var bu Komisyonun arkadaşlar.

Bakın, burada hepimizin rahatsızlıkları var ve ben bu Komisyonun bunun çok daha iyisini, hem yatırımcının haklarını koruyacak, bürokrasinin gecikmelerini engelleyecek hem de doğanın, insanın, çevrenin haklarını koruyacak bir dengeyi, çok daha iyi bir dengeyi yakalayabileceğini düşünüyorum çalışırsak.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Paylan.

Sayın Pekşen...

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; burada tartışmanın bürokrasinin tembelliğiyle, bürokrasinin işlem hızıyla örtüşerek izah edilmesi doğru bir yöntem değildir. En önce, çevresel etkinin, kurumsal görüşlerin oluşabilmesi için teknik altyapının ne olduğunu bilmek gerekiyor. Şimdi, bir kurumdan görüş istiyorsunuz, o kurum buna ilişkin bir görüş verecek, önce görüşü verebilmesi için o konudaki teknik altyapının, teknik konunun mutlaka usule uygun olarak prosedürün tamamlanması gerekiyor.

Bir örnek anlatayım size: Şimdi, bir madenci belli bir sahada ruhsat talep ediyor. O bölgede hangi kimyasalları kullanacak, kullandığı kimyasalın o bölgedeki -örnek, atıyorum- fındık üretiminde zararlı olup olamayacağını nasıl ölçümleyecek kurum, buna ilişkin nasıl görüş söyleyecek? Fındık üretimi bir kere hangi kimyasalların kullanılacağını verecek ona, o yıl içerisinde fındık hasadı elde edilecek, o kimyasal o bölgede test edilecek, onun sonucunda bir zararı var mı yok mu ortaya çıkacak. Veya göçmen kuşların göç yolları üzerinde bir ruhsat söz konusu. E, kuş o mevsimde geçmiyor. Ne yapacağız şimdi, ithal kuş mu getirtireceğiz? Getirin kuşu buraya koyun, bu dönem içerisinde bir bakalım buna. Balık yavrusu... Acaba bu balıkların üzerinde bir etkisi var mı, yok mu? Bu madende, madenin açılmasının, madende kullanılacak kimyasalların buradaki balık üretimine bir etkisi var mı, denizdeki canlılara bir etkisi var mı nereden bileceğiz? Bunu bir laboratuvar sürecinin sonucunda takip edeceğiz ki bilebilelim. Şimdi, bu sürenin ne kadar olduğuna bilim insanları karar vermeyecek, yasa karar verecek. Bu, akla uygun değil.

Bir, basit özet. Bakın, Ordu’da, Fatsa’da şehre 8 kilometre mesafede altın madeni ruhsatı verilmiş. Bu altın madeninde siyanür kullanılıyor. Siyanür çevreye, doğaya, havaya, toprağa, bitkiye karışan bir kimyasal ve kanserojen bir kimyasal.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ölümcül.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Şimdi hangi mevsimde nasıl sonuç vereceğini nasıl göreceğiz? Kışın mı, yazın mı, sonbaharda mı, ilkbaharda mı? Çiçekler üzerinde bir etkisi var mı, böcekler içerisinde bir etkisi var mı? Kışın müracaat etti, böcek yok ortada, kurum nasıl buna görüş verecek, ne desin şimdi kurum? Yani bürokrasinin tembelliği. “Efendim, bürokratlar bu işi uzatıyorlar, geciktiriyorlar.” Bununla ilgisi yok konunun. Konu tamamen teknik ve bilimsel bir altyapının zorunlu kıldığı bir süreçtir. Bunu süreyle ortadan kaldırırsanız Türkiye’nin bütün uluslararası çevreye ilişkin taahhütlerinin tamamını ortadan kaldırmışsınız demektir. İdarenin işlemlerini belli bir sürede olumluya çevirmek de hukuk tarihimizde ilk defa oldu. İdareye başvurularda altmış gün içerisinde cevap verilmemesi durumunda idare hukukunun en temel kuralıdır bu. Sokaktaki herkes bilir ki bu ret anlamındadır. Şimdi, bunu üç ayla olumlu anlamına çeviriyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hangi akıllı bunu yapıyor? Ne kadar zeki bir adammış.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Peki, idare ne yapıyor? İşlem yapıyor. İdare ne yapıyor? Eylem yapıyor. Yani idare iki şekilde faaliyette bulunuyor: İdari işlemler, idari eylemler. İdari işlemleri geciktirebilir bürokrat. O zaman buna karşı tedbir alabilirsiniz, bunda hiçbir mahzur yok, hızlandırabilirsiniz. Bu sizin hükümet etme biçiminizle ilgili ama idari bir eylem, bir hizmetten kaynaklanacak eylemse o zaman hizmetin geç işlemesi, eğer bürokrat bunu geciktiriyorsa hizmet kusurudur. Bu bir suç, hizmetin kötü işlemesi bir hizmet kusurudur. Bu da bir suç. Hizmetin hiç işlememesi, o da bir hizmet kusurudur, o da bir suçtur. Yani burada bu değişiklikte önümüze iki büyük sorun geliyor. Birisi idarenin işlem ve eylemlerine ilişkin bugüne kadar yerleşik kamu düzenindeki hem soruşturma usulü hem hiyerarşik yöntemler hem buna ilişkin takip usullerinin tamamını çöktürüyoruz, bütün sorumluluğu bürokratin omzuna yüklüyoruz. Ben sonucu söyleyeyim size. Birçok bürokrat bu başvurularda “Üç ay içerisinde zaten tahlil sonuçları gelmez, biz bunu iptal edelim gidelim.” Çok basit. Bir başka örnek söyleyeyim o zaman size hayatınızla ilgili. Madem öyle üç ay içerisinde antibiyotik kullanan hastanın iyileşmemesi durumunda antibiyotik demek ki faydalı değildi, tedaviyi keselim. Niye masraf ediyoruz ki? Yani bunun akli ve mantığı yok. İdari işlemlerin en önemli unsuru sebep ve konu unsurudur.

Sayın Bakan, buradaki bu değişiklikte hukuka uygun bir sebep, teknik ve bilimsel verilere uygun bir sebep ve bu sebeplerle uyarlı bir sonucun olması gerekiyor. İşte biz buna idari işlemlerdeki veya idari eylemlerdeki sebep sonuç ilişkisi diyoruz. Şimdi niçin üç ay? Niye beş ay değil, niye iki ay değil? Bunun izah edilebilir bir sebebi var mı? Yok. O hâlde idarenin burada bir takdir yetkisi var mı? O da yok. Onu da emredici bir şekilde düzenlemişiz. Üç ay sonra yazmadıysan “olumlu” demektir. Peki, üç ay içerisinde bürokrat şöyle yazacak, diyecek ki: Efendim, bu kullanılacak olan kimyasalın ben burada yaşayan insanların hayatına veya sağılan, süt veren ineklerin sütlerine bir kimyasal zehir dercedip etmediğini bilemem çünkü bu mevsimde burada yayla yok, yayla yaz mevsiminde oluyor, kışın ortasında ben bunu ölçemem. Bu sebeple kusura bakmayın, ben bu konuda görüş bildiremeyeceğim.” Bunu olumlu mu sayacağız, olumsuz mu sayacağız? Bu bürokrat yanlış mı yapmış olacak, doğruyu mu yapmış olacak? Onun için buradaki tartışmayı bürokrasinin geciktirmesi mantığının üzerine kurduğumuz sürece hiçbir sonucu çözemeyiz. Binlerce dava çıkar, çok sayıda bürokrat hakkında görev suçu ortaya çıkar. Kimisine görevin ihmali, kimisine görevin suistimali, suç duyurusu ortaya çıkar. Doğrusu bu bilimsel tekniklere uygun, dünyadaki emsalleriyle uyarlı süreçlere, bilim insanlarına bırakmaktır bunu. Eğer bir laboratuvar sonucu gerekiyorsa patolojik bulgu istiyorsunuz, gidiyorsunuz tahlil yaptırıyorsunuz, on dakika içerisinde tahlilin sonuçlarını size vermiyorlar. Niçin? Diyorlar ki: “Bekleyeceğiz, bu aldığımız numune patolojik olarak belli bir ortam içerisinde bekletilecek, o beklemenin sonucunda ortaya çıkacak olan sonuçlara göre biz size patoloji sonuçlarını vereceğiz.” Hemen on dakikada ver demiyorsunuz, niye? Çünkü bunun akla, bilime uygun bir süreç olduğunu görüyorsunuz. E çevrede de aynısı, çevrede

de öyle. “Madencilik yapacağım, maden işletmesi kuracağım.” diyor. Peki, sizin maden işletmesi kuracağınız bölge yaz, kış, ilkbahar, sonbahar aldığı rüzgârlara göre, aldığı güneşe göre, o bölgede yetişen bitkilere göre, endemik bitkilerin sonuçlarına göre etki etmeyecek mi? Edecek. O zaman nasıl bunu bürokrata üç ayda yazmadın, görevini suistimal ettin? Efendim, sen bürokrasiyi biliyor musun, kaç yıl çalıştın bu işin içerisinde? Hiç çalışmadın. Ama yasalar böyle, hukuk böyle, bu dünyadaki bilim böyle, bilimsellik böyle.

Sayın Bakanım, burada tartıştığımız, kamuya gelir elde edilecek yöntemlerin hızlandırılması değil. Elbette kamunun buradan ne kadar hızlı, ne kadar efektif gelir elde etmesinden bizler de memnun oluruz ama bu tartışma çok daha başka. Bu çok daha büyük kaosa sürükleyecektir. Yargıya çok daha iş gücü yükleyecektir, bürokratları çok daha tartışılır hâle getirecektir, hizmet kusurunu doğrudan işlem boyutuna da taşıyacaktır. Hizmet kusuru eylemden kaynaklanır. Bürokrat nasıl işlem yapsın? Gelmemiş bir tahlil... Şimdi, bürokrata diyorsunuz ki: “Bunun toprakta bir kimyasal sonuçları var mıdır?” Bürokrat diyor ki: “Efendim, burada kar kalınlığı 2 metre, ben buna nasıl cevap vereyim? Kar eriyecek, ondan sonra toprak canlanacak, toprağın içerisindeki buzullanma geçecek, ben ondan sonra o toprağa tahlil yaptıracağım, bu kullanacağı kimyasallarla ona göre bir görüş verebilirim.” Diyorsunuz ki: “Efendim, ne gereği var ya, vermiş sayıyorum ben sizi.” Akla uygun değil. Saygıdeğer milletvekilleri, akla uygun değil. Yani Garo Bey’in söylediğini yanlış cümle olarak değerlendirseniz ben şunu söylüyorum: Medeni Kanun’un en temel ilkesi dürüstlük ilkesidir. Bu, bir kere dürüstlük ilkesiyle izah edilebilecek, kamu yararıyla izah edilebilecek bir düzenleme değildir. Bunun içerisinde dürüst bir iyi niyet yoktur. İki, burada kamu yararı yoktur. Bu, tamamen bir hukuki sonuca yönelik, yani madenci başvurmuş, oh ne güzel, onun talebini hızlandıralım. Onun talebini hızlandırıyorsunuz ama insan, flora, fauna, su, rüzgârlar, hangisini alırsanız alın, o konuda bir sonuç var mı? Yok.

Bir basit örnek ile tamamlayayım isterseniz. Burada FİSKOBİRLİK eski genel müdürü var, ben de Trabzon milletvekiliyim. Bakın, geçen sene de oldu, bu sene de oldu. Özellikle Trabzon, Giresun, Ordu illerinde üretilen fındıkta müthiş bir kalite zafiyeti yaşıyoruz. Bunu burada kendisi kabul edecektir. Trabzon’da en yüksek kaliteli fındık 42 randıman. Bunu teknik olarak çok uzatmadan anlatayım size. Yani fındığın kalitesinde ortalama yaklaşık yüzde 16’lık bir değer kaybı var. Müthiş bir kaybı var. Niçin? Çünkü bölgenin HES’lerle bütün iklimi bozuldu ve ben inanıyorum ki birkaç sene içerisinde Trabzon artık Türkiye’ye fındık üretemeyecek. Bize geldi. Yakında Giresun’da da aynı şey olacaktır. Bu HES’ler Giresun’a gittiğinde, Ordu’ya da yerleştiğinde bu bölgede aynı büyük kayıp olacaktır. Yalnızca Trabzon’da bu sene o HES’lerin çevreye vermiş olduğu zarardan dolayı köylünün fındıktaki değer kaybı 90 milyon lira. Bugünkü değerler üzerinden 90 milyon lira kaybetti.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bunu HES’lere niye bağlıyorsunuz?

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Başka bir şeye bağlayın, ama o bölgenin iklim yapısının değişmesine...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Siz nereye bağlarsanız bağlayın Cemal Bey, yani belli ki o bölgedeki elli yıldır standart, o alışılmış bilimsel değerlerle uyumlu üretim kalitesinde büyük bir çökme var. Bunu HES’lere bağlayın, madenlere bağlayın ama başka bir şeye bağlayın ama demek ki orada bu iklimin değişmesiyle ağır bir sonuç var. Bunu her alanda görüyoruz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Evet, iklimin değişmesi var ama bu HES’lerden mi kaynaklanıyor?

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Tamam Cemal Bey, ben de işin uzmanı değilim. Bunu bilim insanları araştırınsınlar. Benim görüşüm o, ben bunu söylüyorum. Bugün buradaki konu da bu kadar önemli. Bunu, lütfen bürokrasinin hızlandırması olarak algılamayın. Bürokrasi bu işi hızlandırmaz. Ben

bürokratların yapacaklarını size söyleyeyim. Bürokrasiye gittiği zaman bürokrat “Buradaki kullanılan malzeme, kimyasallar bu süreç içerisinde görüş vermemiz için uyarlı değildir. Bu sebeple görüşümüz olumsuzdur.” diyecektir.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Pekşen.

Sayın Akın, buyurun.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Bakanım, Değerli Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok değerli bürokratlar ve medyamızın temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi elbette yatırımcıların işlerinin bir an evvel hızlanması hepimizin ortak dileği. Bir an evvel başlayıp bir an evvel aksiyona geçip kazanç elde etmeleri hepimizin isteği ve arzusu fakat şöyle bir durum var: Keşke mantık içerisinde olsa da bu sonuçlar üç ay içinde alınsa.

Şimdi, değerli arkadaşlar -konuşmalarla da aynı şeyleri tekrar etmemeye gayret göstereceğim ama- burada yapılmak istenen, halkımızdan gelecek olan tepkilerin direkt olarak önüne geçmek. Şimdi, ÇED dünyanın birçok ülkesinde, gelişmiş ülkelerinde de özellikle çevrenin korunması, kollanması, geliştirilmesi, daha yeşil olması, onun için kullanılan bir kontrol mekanizması. Şimdi, kamu kurum ve kuruluşları, proje sahibi ve halkın da ÇED süresine katılımıyla büyük önem arz ediyor ve böyle olunca ne oluyor? Herkesin ortak bir fikri ortaya çıkmış oluyor, hemfikirlik oluyor. Şimdi, bu düzenlemeyle AKP’nin maalesef, üzülerken söylüyorum bunu, her zaman yaptığı “Ben yaptım oldu, ben ne dersem o olur, benim dediğim olacak.” direkt örneğidir. Neden? Burada diyecekler ki –yalnız buradaki değerli bürokrat arkadaşlar da çok değerlidir çünkü ben bu arada ÇED’le alakalı olan süreçleri çok yakından takip ediyorum. Çalışan bürokrat arkadaşlarımızın da değerini biliyorum. Onun için üzerlerine alınmamalarını da rica ediyorum- oradan haber gelecek, diyecekler ki: “Kardeşim, bunu beklet çünkü burada halk karşı. Biz bunu nasıl çözeriz? Ancak bunu üç ay bekletirsek.”

Şimdi, bakın, hangi kuruma giderseniz gidin, hangi ülkeye giderseniz gidin burada bir sürü milletvekili arkadaşlarım defalarca söylediler, herkes buna güler. Sayın Bakanım, siz de kendiniz de bürokrasiden geldiğiniz için her şeyiyle hassasiyetle davrandığınızı ben şahsen biliyorum. Onun için sizden de rica ediyorum. Hükümet adına buradasınız, bu konuyu lütfen ama lütfen bir daha değerlendirin.

Bakın, burada, madenin halka vereceği zarar, madenin çevreye vereceği zarar ve kısmen itiraz edilebilecek olan ÇED raporu halkın görüşü olmadan kabul edilecek. Bir kere bunun kabulünün nasıl olacağını hangi mantık alıyor veya hangi ülkede bu uygulama var, lütfen bunu söyleyin. Hangi ülkelerde buna benzer uygulamalar olduğunu biliyorum ben, sorunuz olursa cevaplarım.

Her fırsatta Sayın Bakanım, Hükümet olarak hep millî iradede bahsediliyor, devamlı “Millî irade, millî irade” diyoruz ama inanın bu uygulamada, bu 54’üncü maddede millî irade tamamen ama tamamen ortadan kaldırılmaya çalışılıyor.

Şimdi, bakın, 1993 ila 2016 yılları arasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gelen projelerin 4.457 tanesine olumlu kararı verildi. Fakat tabii bu kararlar verilirken bir sürü mücadeleler oldu. Şimdi, ben buradan sormak istiyorum: Üç ay diyorsunuz ya, acaba bu 4.457 tane olan ÇED raporunun verilme ortalaması nedir? Ben biliyorum ki iki sene süren, çok uzun süren ÇED görüşmeleri var çünkü orada bir mücadele var. Bu mücadele birileri için rant mücadelesi olsa da birileri için de gelecek mücadelesi, çocuklara temiz bir dünya bırakma mücadelesi. Maden de elbette yerli kaynaklarımızdır, elbette değerlendirilmeli ve kazanım olmalı. Nasıl olur madenler? Madenler tüketim ve sanayiyle doğru orantılı olarak ortaya çıkarılır çünkü zaten madenler yerde. Yani ihtiyaç oldukça, bu tepkiler geldikçe bunlar teker teker çıkartılıp sanayiye devredilir.

Şimdi, burada Sayın Bakanım, özellikle size sesleniyorum çünkü sizin samimiyetinizi biliyorum. Onun için, üstüne basa basa size devamlı “Sayın Bakanım” diyorum. Yeşil Yol Projesinde Havva Ana’nın, hatırlarsanız orada sembol olmuş Havva Ana’mız vardı. “Ben, ben, halk benim.” deyip duruyordu. Cerattepe’de verilen mücadeleyi biliyorsunuz. Artvin halkının onurlu mücadelesini, hep beraber direnişine şahit olduk. Ben burada şunu düşünüyorum, bir milletvekili olarak değil, şu anda Türkiye Cumhuriyeti’nin bir vatandaşı olarak: Bu tür mücadeleler ve halkın kendini koruması, geleceğini korumasının karşısına kalkan olmak için ve bunlardan korktuğunuzu hissediyorum ki bunları durdurmak için böyle bir yasa tasarısını getirdiniz çünkü bu tasarının akla, mantığa uygun hiçbir tarafı yok, aynı şeyleri tekrar etmeyeceğim.

Bakın, ülkemizde madencilik faaliyetlerinden kaynaklanan çevresel sorunlarla sık sık karşı karşıya kaldığımız bir gerçeği dikkate alındığında gerçekten bunun sunacağı katkı hiç yoktur arkadaşlar. Bir kere üç ayda bunu yapmaları mümkün değil. Bu arada değerli bürokratları da sıkıştırmanıza gerek yok çünkü onlara da büyük bir yük yüklüyorsunuz. Onların da altından kolaylıkla kalkacağı bir olay değil çünkü 4.457 tane verilen ÇED’in ortalamasına baktığınız zaman tarihlerin, zaten bunun olmayacağı açık ve net ortada. Madenlerin ekonomiye kazandırılması, enerji ve sanayi ham madde talebinin karşılanarak ülke ekonomisinin güçlendirilmesi açısından çok çok büyük önem arz ettiğini, bunu devamlı hem Genel Kurulda söyledim hem de burada bir kez daha söylemek istiyorum. Fakat madencilik projelerinde ÇED uygulamalarının ülke çıkarları doğrultusunda daha geniş bir perspektifle ve daha özenli çalışılması ve daha profesyonelle ortaya konması gerekiyor. ÇED de bu bütünlüğü sağlamak adına çok büyük bir araç.

Bakın, ÇED’le alakalı gerçekten şu anda Türkiye’de büyük büyük kafa karışıklıkları var. Yani Sayın ÇED Başkanımız “Oraya gidiyoruz, geliyoruz, ilgileniyoruz, gelen müracaatları takip ediyoruz, haklı veya haksız olan yerlere de gidiyoruz, haksız olan yere de diyoruz ki: ‘Kardeşim, burada bu maden çıkarılmalı.’ veya ‘Buraya bu enerji santrali kurulmalı.’” Ama sadece rant uğruna ÇED’i kullanarak şimdi, hatta bürokratlar üzerinden, onların üzerine bu suçu atarak yani “Siz yapamadınız, ben yaptım oldu.” diyerek tekrar halka karşı bir mücadeleniz olduğunu görüyor ve çok üzülüyoruz. Onun için, buradan tekrar tekrar uyarıyorum: Hepinizi, lütfen ama lütfen, kendiniz için değil artık bu millet için çalışın çünkü bu 54’üncü maddenin tasarıda kalması millet için değil sadece ve sadece rant için çalıştığının en büyük göstergesidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Akın.

Sayın Arslan...

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, tabii, kanunlar hazırlanırken bir ihtiyaca binaen hazırlanıyor ama uygulamada çıkan sorunların revize edilmesi gerekiyor. Uygulamada gerçekten ciddi sorunlar var. Bu güncellenirken yeni sorunlar oluşturmamak lazım.

Şimdi, ruhsatlar veriliyor, yanında meskün mahal var, TOKİ alanları var, dinamitler patlatılıyor ve vatandaşlar rahatsız oluyor ve hiçbir şey yapamıyorsunuz. İki, su kaynakları var. Bunlarla ilgili kimin görüş vereceği belli olmuyor. Yine uygulamada Orman Bakanlığının mesela görüşü alınmadan verilen ruhsatlar oluyor yani kurum eksiklikleri var. Şimdi, bu tür uygulamalar bu tür hataları artırabilir, böyle bir sıkıntı var. Belki yönetmelikle çözülmesi lazım ama yönetmelik düzenlemesi de kanundan alacağı güçle belki bunu yapabilecek. Bir kere bu sürenin az olduğunu burada ifade etmemiz lazım. Üç ay süre gerçekten yeterli değil çünkü jeoloji, jeofizik ve sismik araştırmalar, jeoradar araştırmalar yapmak gerekebilir. Bazen mülkiyetten kaynaklanan sorunlar oluyor. Mesela, meradan ormana alınıyor,

ormandan meraya tekrar dönüştürülüyor, ilk mülk sahibine dönüyor veyahut da hazine adına tekrar dönüşüm yapabiliyor. Bununla ilgili karışıklıklar olabilir. Dolayısıyla bu sürenin dört buçuk ay gibi bir süreye çıkarılmasının daha mantıklı olacağını şahsen ifade edebiliriz ve ayrıca MİGEM bu yazışmaları yaparken, bakanlık bu yazışmaları yaparken bunu belirtmesi lazım ve tekit etmesi lazım. Yani bir buçuk, iki ay sonra cevap gelmediği zaman görüşün olumlu olacağını görüş verilmediği takdirde, bundan dolayı sorumluluğun da kuruma ait olacağını yani görüş vermeyen kuruma ait olacağını, müteselsilen kurum amiri ve raportörün de sorumlu olacağını ifade etmesi lazım, hatırlatması lazım. Buna rağmen, görüş gelmezse olumlu olarak mütalaa edilir ama bu yazışmaların muhakkak yapılması gerekiyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Olumsuz olan şey nasıl olumlu mütalaa edilir bilmiyorsun ki.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Hayır, hayır, şunu söylemeye çalışıyorum:

BAŞKAN – Müdahale etmeyelim Sayın Bekaroğlu. Konuşmasını bitirsin karşılıklı...

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Yani şimdi, bakın, süre verilmezse bu konuda bir ilerleme sağlanamaz, sürenin olması lazım. Ama sürenin makul ve mantıklı olması lazım. Şimdi, kurum bunun cevabını verecek. Eğer makul ve mantıklı bir gerekçesi varsa ek süre isteyebilir ama evrakı attığı zaman, kanuni bir sınırlama olmazsa bununla ilgili yaptırım gücünüz olmazsa buna benzer sorunlar oluşabilir. Aslında, bu sorun sadece bu kanunda yok, birçok uygulamada var, birçok bürokrasi işleminde bunlar maalesef yürümüyor. Biz bunlara şahit oluyoruz, görüyoruz. Bunu bir genel çerçeve içerisinde ele almak lazım yani bu sorunun çözümüyle ilgili genel çalışmalar da yapılması lazım. Yani bununla ilgili sorumluluk nedir, görevini yapmayanlar hakkında hangi işlemler yapılması gerekiyor, bunları da bu vesileyle çözüme kavuşturmak gerekebilir, bununla ilgili çalışmalar yapılabilir.

Yani bu sürenin artırılması daha mantıklı olur diye düşünüyoruz. Yani dört buçuk ay gibi bir süre daha mantıklıdır diye düşünüyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Anayasa'nın 56'ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir." hükmü yer alır. Gerekçesinde ise yurttaşların korunmuş çevre şartlarında beden ve ruh sağlığı içinde yaşamını sürdürmesini sağlamanın devletin ödevi olduğu, devletin hem kirlenmenin önlenmesi hem de çevrenin korunması ve geliştirilmesi için gerekli tedbirleri alması gerektiği belirtilmiştir. Bu yüzden, görüşmekte olduğumuz yani bu maddeyle başlayan bu ÇED raporuyla ilgili maddeler öncelikle Anayasa'ya aykırı düzenlemelerdir.

Ayrıca, Çevre Kanunu'nun 10'uncu maddesi de der ki: "Çevresel etki değerlendirmesi olumlu kararı veya ÇED gerekli değildir kararı alınmadıkça projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez." Buna da aykırıdır.

Tabii, ayrıca, Türkiye'nin taraf olduğu çevre düzenlemelerine, çevre sözleşmelerine de aykırıdır. Bu üç mevzuat maalesef madencilik faaliyetleri için yürürlükten kaldırılmaktadır. Temel hukuk kuralıdır, kanun değişikliğiyle uluslararası sözleşmeler ilga edilemez ama burada da yine tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere aykırı bir düzenleme gelmektedir.

Bu tasarı madencilikte Türkiye'nin tüm çevre mevzuatını rafa kaldırmaktadır. Yasalaşırsa madencilik için alınması zorunlu ÇED kararı, çevre izin ve lisansları konusunda neredeyse hiçbir çalışma yapılmayacaktır, ÇED formalite gereği bir rapor veya sıradan bir belge hâline dönüşecektir. Aslında böyle değildir, olmamalıdır. Bir planlama, çevreye verilecek olumlu-olumsuz etkileri görebilme riskleri hesaplama sürecidir ÇED ama burada, bu düzenlemeler geçerse hiç de böyle olmayacaktır.

Burada, tabii, ifade edildi benden önce de. Bu düzenlemeyle ÇED süreci üç ay içerisinde tamamlanmayan projelerin ÇED kararlarının olumlu kabul edileceği belirtilmektedir. Bu durum madencilik faaliyetlerine açıkça muafiyet sağlamaktadır. Gecikme gerekçesinden bağımsız olarak belirtilen bu maddeyle yeni maden sahaları ve mevcut madenlerin kapasite artışları ÇED sürecinden muaf tutulabilecektir.

Çevresel etki değerlendirme sürecinde çeşitli ekolojik, jeolojik, hidrojeolojik araştırmalar yapılabilmektedir, hava kirliliği modellerine dair ölçümler yapılabilmektedir. Bütün bu çalışmaların üç ay içerisinde tamamlanması, halkın görüşüne açılması, diğer kamu kurumlarının konuya dair fikir oluşturarak görüş vermesi ve bakanlığın “ÇED olumlu” veya “olumsuz” kararı vermesi gerçekçi, bilimsel ve doğayı, insanı koruyan bir sonuç yaratmayacaktır. Öte yandan, belki ÇED olumlu kararı çıkması gereken madencilik faaliyetlerine dair de acil kararlarla ÇED olumsuz kararı da verilebilecektir. Bilimin ve bürokrasinin üzerinden doğayı ve halkı ilgilendiren konularda süre baskısı yaratmak çevre sorunlarının engellenmesi hedefine bir katkı sağlamayacak, aksine sorun yaratacaktır.

Söz konusu bu madde gündemden kalkmalıdır. Torba yasayla getirilmeye çalışılan düzenleme Anayasa, Çevre Kanunu ve ÇED Yönetmeliği'ne az önce de söylediğimiz gibi açıkça aykırıdır.

Bizim yapmamız gereken -daha önce geneli üzerindeki görüşmelerde de söylemiştim- üzerinde bir tartışma olan, bir fikre varılamayan bir konunun yeterli süre içinde süratle olumlu olarak kabul edilmesi yerine, eğer üzerinde daha fazla tartışılması gerekiyorsa, daha fazla kurumların görüş oluşturmaları gerekiyorsa bence buna imkân tanınmalıdır, otomatik olumlu yapmamın çevreye vereceği zararlar, çevre katline yol açacaktır, geri dönüşü imkânsız olacaktır. Bu yüzden, bu maddenin çıkarılmasını talep etmekteyiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çakırözer.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, önergemiz var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, önerge...

BAŞKAN – Sizin önergenizi daha işleme almadım.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.34

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.35

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdinç tarafından açıldı)

BAŞKAN – Komisyonumuzun 10’uncu Birleşiminin Üçüncü oturumunu açıyorum.

Birleşime 17.15’e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.36

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.14

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 10’uncu Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Görüşmelerimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

54’üncü madde üzerindeki görüşmelerde kalmıştık, 54’üncü maddenin görüşmelerini öteliyorum, daha sonra tekrar 54’üncü maddeyi işleme alacağız.

Şimdi, 93’üncü madde üzerindeki önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/884) sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın çerçeve 93’üncü maddesiyle 5520 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinin (1)’inci fıkrasının (k) bendinin sonuna eklenen parantez içi hükümde yer alan son cümlemin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şirin Ünal

İstanbul

“Kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme oluşmuş kabul edilir. Kooperatiflerin, iktisadi işletmelerinden ve tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından kazanç elde etmelerinin ve bu kazançların daha sonra ortaklara dağıtılmasının muafiyete etkisi yoktur. Ortak dışı işlemlerden elde edilen kazançların vergilendirilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.”

BAŞKAN – Sayın Bakan, önergeye katılıyor musunuz?

MALİYE BAKANI NACI AĞBAL (Bayburt) – Katılıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Bakanın katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

55’inci maddeye geçiyorum.

MADDE 55- 3213 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında ihale edilecek maden sahaları, 47 nci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında ihtisaslaşmış Devlet kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına devredilen maden sahaları, bu kuruluşlar ve bunların bağlı ortaklıkları ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından ihale edilecek maden sahaları için işletme ruhsatı düzenlendiği tarihten başlamak üzere ilk on yıl süreyle 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamında herhangi bir bedel alınmaz.”

BAŞKAN - 55’inci maddenin önergesini okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/884) esas numaralı Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın Çerçeve 55'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Savaş

Aydın

Madde 55 - 3213 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“ “Bu Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında ihale edilecek II. Grup (c) bendi ve IV. Grup maden sahaları, 47 nci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında ihtisaslaşmış Devlet kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına devredilen maden sahaları, bu kuruluşlar ve bunların bağlı ortaklıkları ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından ihale edilecek maden sahaları için işletme izni düzenlendiği tarihten başlamak üzere, ilk on yıl süreyle 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamında ağaçlandırma bedeli hariç herhangi bir bedel alınmaz.

“IV. grup işletme izinli maden ruhsat sahalarının cinsi, rezervi, bulunduğu bölge, tenörü, istihdamı, yatırım ve ülke ihtiyaçları dikkate alınarak ara ve uç ürün üretmek şartıyla, bu ruhsatlardan işletme izni düzenlendiği tarihten başlamak üzere, 10 yıl süreyle 6831 sayılı Kanun kapsamında ağaçlandırma bedeli hariç diğer bedellerin alınıp alınmayacağını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

Yukarıdaki fıkra kapsamı dışındaki sahalardan işletme izni düzenlendiği tarihten başlamak üzere ilk 10 yıl süreyle 6831 sayılı kanuna göre alınan arazi izin bedelinin % 50 si alınır. Alınan arazi izin bedeli her yıl 213 sayılı vergi usul kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranı nispeti artışı dışında başkaca bir artış yapılmaz.”

BAŞKAN – Sayın Bakan, önergeye katılıyor musunuz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hem madde hem de önerge üzerinde bir açıklama alabilir miyiz Sayın Müsteşarım?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Enerji Bakanlığımızdan bir açıklama alalım.

BAŞKAN – Sayın Müsteşar buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ - Şimdi, efendim, Maden Kanunu'nun 30'uncu maddesinin (3)'üncü fıkrasıyla aslında uç ürünlere dayalı bir sahanın ihalesiyle alakalı bir düzenleme getiriyoruz. Uç ürün şöyle: Diyelim ki bir bakır cevheri çıkartılacak, cevherin bu hâliyle ekonomiye kazandırılması yerine uç ürüne dönük, nihai ürüne dönük bir entegre tesis kurulması hâlinde ki orada o zaman üretim ve istihdam artışı olacak ve katma değer açısından daha olumlu bir yaklaşım düzenlemiş oluyoruz. Bu kapsamda da ilk on yıl boyunca eğer orman alanına denk gelmişse ağaçlandırma bedeli dışında orman izin bedelleri var, “kira bedeli” diye adlandırılıyor. Bunların ilk on yıl boyunca alınmamasını düzenliyor bu madde. Özellikle ilk on yılda yatırımcı yatırım maliyetlerini gerekçe göstererek ilave gereksiz birtakım maliyetlerin gelmesi işletmenin finansal ve ekonomik açıdan sürdürülebilirliğini zora soktuğu için bu yönde birtakım talepler vardı sektörde. Bu amaç doğrultusunda bir düzenleme yapılmıştır.

Yine, (2)'nci fıkrasında mevcut işletmelere ilişkin olarak da bu tip bir uç ürün üretme taahhüdüyle gelen firmalar varsa onlarla ilgili olarak da Bakanlar Kuruluna bir yetki devri söz konusu.

Son fıkrada da tüm maden sektörüyle alakalı olarak uç ürün üretmese dahi madencilik faaliyeti yine bir orman sahasına denk gelmişse burada bir yüzde 50 indirimle teşvik edilmesi madencilik faaliyetlerinin amaçlanmıştır.

Vergi Usul Kanunu kapsamında da yeniden güncelleme değerleri dikkate alınarak her yıl güncellenmesi amaçlanmıştır.

Bu düzenlemelerle madencilik sektörünün sadece ilk ürün değil, ara ve nihai ürüne dönük bir örgütlenme içerisinde yapılması amaçlanmaktadır. Biliyorsunuz, madencilik sektörü Türkiye’de özellikle son dönemde birtakım zorluklar içerisinde. Ciddi manada bir ham madde ithalatımız var. Biz bu uygulamalarla ham madde ithalatını da azaltacağımız kanaatindeyiz. Bu kapsamda, bu değişikliğin faydalı olacağını düşünüyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Bu 55’inci maddeyle 3213 sayılı Maden Kanunu’nun “teşvik tedbirleri” başlıklı 9’uncu maddesine eklenen bu ek fıkra ile özel sektöre ihale edilecek maden sahalarından 6831 sayılı Orman Kanunu gereğince alınmakta olan tüm izin bedelleri, işletme ruhsatının verilmesinden itibaren on yıl süreyle alınmayacağı düzenleniyor. Orman sahaları üzerinde yapılacak olan kara yolu, baraj, demir yolu yapımı gibi devletin yapacağı hizmetlerden prensip olarak bedel alınmaması hâlinde orman izinlerinde de bedel alınmamaktadır, bugüne kadar görebildiğimiz kadarıyla böyle. Nitekim buna ilişkin olarak Orman Kanunu’yla ilgili kanunlarda hükümler yer almaktadır. Zira, bu tesisler toplumun tamamının yararlandığı kamu hizmetleri kapsamında değerlendiriliyor. Ancak maden gibi doğrudan kişileri ilgilendiren işler için orman alanlarında verilecek izinlerde bugüne kadar hep izin bedeli alınmaktadır. Zira, bu yatırımlar doğrudan kamu menfaatini değil kişisel menfaatleri ilgilendirmektedir. Orman alanlarına verilecek maden izinlerinde Orman Kanunu’nun 16’ncı maddesini uygulama yönetmeliğine göre bir defa mahsus olmak üzere ağaçlandırma bedeliyle her yıl arazi izin bedeli alınmakta. Bunlardan ağaçlandırma bedeli doğadan kaldırılan bitki örtüsünün yeniden tesis edilmesi için alınmakta, arazi izin bedeli ise bu arazinin devletçe kullanılamaması nedeniyle yıllık kaybının karşılığı olarak alınmaktadır.

Deniliyor ki: Bu bedelleri devlet almasın ve rantiyecilere bağışlayarak vergi yoluyla fakir halkın sırtına kalsın. Nitekim buna benzer bağışlamalar nedeniyle maliyenin çıkmaza girmesini motorlu taşıt vergisinin yüzde 40 artırılmak suretiyle halka ödettiği gibi yine halkın sırtına bir kambur daha getirilmek istenmektedir.

Devlet günümüzde vergi yoluyla yeni kaynaklar bulmaya çalışırken yıllardır uygulanmakta olan orman alanlarına verilen izinlerden alınmakta olan izin bedelleri yine rantiyecilere bağışlanmaktadır. Bu düzenleme kaldırılmalıdır arkadaşlar, doğru bir düzenleme değildir.

Anayasa’nın 169’uncu maddesinin gerekçesinde belirtildiği gibi, maddenin birinci fıkrası, doğal kaynaklarımızın en önemlilerinden biri olan ormanların korunması ve sahaların genişletilmesi için devlet gereken tedbirleri alır, kanun koymayı ve bütün ormanların gözetimlerini getirmektedir. Anayasa Mahkemesinin bu konuda vermiş olduğu kararlar var.

Yine, ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez denmektedir. Anayasal kural getirmektedir. Anayasa’nın bu düzenlemesine... Orman alanlarının madencilik açılması orman varlığımıza çok büyük zarar vermektedir. Tasarının bu maddesiyle orman varlığına büyük zararları olan madencilik faaliyetleri için on yıl boyunca ağaç bedeli dahi alınmaması sağlanmaya çalışılıyor. Bu doğru bir madde değildir. Bunun mutlaka tasarıdan çıkarılması gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Sayın Başkan, yani bir önerge falan gelmedi değil mi 55’le ilgili olarak?

BAŞKAN – Dağıtıldı efendim. Çok oldu. Bu blok önerge dağıtıldı ya takım hâlinde. 54, 55, 56, 57’nin önergeleri.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – O zaman, tamamı gözümden kaçtı ama bu Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından ihale edilecek maden sahaları için işletme ruhsatı düzenlendiği tarihten başlamak üzere on yıl süreyle Orman Kanunu kapsamında bir bedel alınmaz hükmü duruyor mu burada?

BAŞKAN – Fatih Bey, bir soru geldi size...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ - Doğrudur.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Duruyor. Anlaşıldığı kadar duruyor.

Kamu kurum ve kuruluşlarının böyle bir bedel ödememesi kamunun bütünlüğü açısından, bir cepten öbür cep olayı ve kamunun sorumlulukları açısından normal karşılanıyor. Peki, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından ihale edilecek maden sahaları özel şirketler olarak ne zamandan beri kamu kurumu statüsünün içerisinde beraber görüşülebilir? Bu nasıl bir bağdaştırma olabilir? Bir taraftan diğer şirketlerle arasına ciddi anlamda bir diskriminasyon koyuyorsunuz, ki evrensel hukuka aykırıdır, hemen yan tarafta özelleştirmeden alınmamış başka bir maden sahasında bu işletmeler yapıldığı zaman bu yükümlülükten yararlanacak, Özelleştirme İdaresinden böyle bir şey alındığı zaman bundan yararlanamayacak... Bu olmaz. Bu olmaz, eşitlik ilkesine aykırıdır. Kamu kurumları tamam.

O nedenle, burada özelleştirme idaresinden alınacak bütün kuruluşlar, şirketler satın alındıktan sonra özel hukuk hükümlerine göre çalışacak, dolayısıyla kamunun yaralandığı ayrıcalıklardan yararlanmayacak olan kuruluşlardır. Şu kadar ki birtakım kamunun hakları bunlara devredilmemiş olsun. O nedenle, bu özelleştirme idaresinden alınacak olanlarla ilgili bu istisnanın buradan kesinlikle çıkarılması gerekir. Bundan sonra yapılanları da riske atacak bir düzenlemedir o. Çünkü bu maddenin bütünlüğü içerisinde diğerleri de tartışılmaya başlanacak. Diğerlerinin tartışılmaya açılmaması açısından bu maddenin çıkartılmasının gerekli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, etki analiz listesinde bu maddeyle ilgili herhangi bir görüş belirtmemişsiniz. Yani kamunun ne kadarlık bir gelir eksilmesi var? 55’inci madde boş gözüküyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Enerji Bakanlığının etki analizi...

GARO PAYLAN (İstanbul) – İşte, Enerji Bakanlığı da herhangi bir etki analizi bildirmediğinden biz Hükûmetinize soruyoruz yani o anlamda.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hükûmet olarak bir hazırlığımız yok.

GARO PAYLAN (İstanbul) - İşte, ama olmalı efendim. Bence olsun ona göre görüşelim.

Şu anlamda söylüyorum...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yeni ihale edilecekleri için, geçmişe dair bir şey yok.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama sonuç olarak ihaleler, yenilenmeler söz konusu oluyor. Orta vadeli plan çerçevesinde ne kadarlık bir zararınız olabileceğini belki bir projeksiyon çerçevesinde söyleyebilirsiniz.

Şu anlamda... Bir de bundan kaç işletmenin yararlanmasını öngörüyorsunuz? Önümüzdeki orta vadeli planda, önümüzdeki yıllarla ilgili nasıl bir yararlanma düşünüyorsunuz?

Bir de arkadaşlar, yeni işletmeler gelecek ve bundan yararlanacak. Bir haksız rekabet söz konusu olacak. Mevcutların bu sefer homurdanmaları söz konusu olacak. Bunlarla ilgili, sektörün iç barışı anlamında nasıl bir maraz düşünüyorsunuz, sorunlar düşünüyorsunuz?

Bir de Orman Bakanlığı yetkilisi burada mı acaba? Orman Bakanlığını kim temsil ediyor burada?

MUSA ÇAM (İzmir) – Sorun o zaten, yok. Orman Bakanlığından yok kimse.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Orman Bakanlığı temsilcisi burada mı efendim?

Sayın Başkan, sonuç olarak Orman Bakanlığının bu gelirleri azalacak ve feragatte bulunacaklar. Bir dinlesek kendilerini, onlar ne düşünüyorlar bu maddeyle ilgili?

BAŞKAN – Düşünmüyorlar, ağlıyorlar sadece.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ağlıyorlar da duyalım bir Komisyon olarak. Orman Bakanlığını ne düşünüyor, kim temsil ediyor bir tanışalım, dinleyelim.

BAŞKAN – Evet, kim var Orman Bakanlığından.

Oturun şöyle bir öne, kendinizi bir tanıtın.

Neticede önergeyi biz imzalasak da Hükümetin ve sayın bakanların ortak takdiri olarak geldiğine göre, herhâlde önergenin lehinde konuşacaktır arkadaşlar.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Vallaha bizim Orman Bakanlığını da, Enerji Bakanlığını da, Maliyeyi de düşünmemiz lazım.

BAŞKAN – Buyurun.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bildiğiniz gibi Orman Genel Müdürlüğü özel bütçeli bir kuruluş.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Tanıtır mısınız kendinizi?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Ahmet Aydın, Orman Genel Müdürlüğü İzin ve İrtifak Daire Başkanı.

GARO PAYLAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, daire başkanları şey yapmayacaktı.

BAŞKAN – Evet, müsteşar, müsteşar yardımcısı demiştim. Bunu bilmiyorlar, sizi mi gönderdiler?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Afyon’da programları vardı Sayın Bakanımızın, oradalar efendim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, siz bir daha kızarsanız belki...

BAŞKAN – Sayın Bakanın Afyon’da hep programı var zaten.

Evet, siz anlatın.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kurallarınızı değiştiriyorsunuz yani.

BAŞKAN – Değiştirmiyoruz yani istisna.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İstisnalar kaideyi...

BAŞKAN – Yani zorunlu bir durum diyelim.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Değerli Komisyon üyeleri, bildiğiniz gibi Orman Genel Müdürlüğü özel bütçeli bir kurum. Özel bütçe gelirlerimizin belli bir kısmını da orman izin bedellerinden karşılamaktayız. Bu tasarının son maddesiyle “yüzde 50 düşürülür” maddesiyle yaklaşık 350 milyon liralık bir...

GARO PAYLAN (İstanbul) – 700 milyon geliriniz var 350’ye düşüyor.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – 600 milyondan 300 milyona, tabii, yüzde 50 düşüyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hazine karşılayacak mı o zararınızı?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Nasıl hesap ettin bir anlat bakalım. Varsayımlarını anlat bakalım.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Bu, geçen yılki tahsilatlarımızdan. Almış olduğumuz tahsilatlarımız 600 milyon lira, maden izinlerimizden. Yaklaşık 20 bin adet izin dosyamız var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – 20 bin izin dosyanız var.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Evet.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hep madenle mi ilgili?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Maden sadece.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yeni gelen ihaleler için...

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Sayın Bakanım, son fıkradaki “...yüzde 50 düşürülür”le ilgili benim şeyim...

BAŞKAN – Sayın Müsteşar, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Efendim, şöyle: Tabii, bizim ruhsat süreleri kırk, maksimum kırk dokuz yıla kadar uzayabiliyor. Dolayısıyla, ilk on yıldaki işletme dönemiyle sınırlı bu. Yüzde 50 indirim sadece ilk on yıl için geçerli...

BAŞKAN – Doğru, biz de makul görüyoruz zaten.

Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Peki, mevcutlarla ilgili ne gibi on yıl işleyecek?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Mevcutlarda on yılını doldurmadıysa, diyelim ki beşinci, altıncı yılsa kalan süre kadar yararlanma imkânı olacak.

BAŞKAN – Evet, bitti mi Sayın Paylan?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, daha bilgi alamadık.

BAŞKAN – Ne bilgisi alamadınız?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, konuşuyordu daha, yeni başlamıştı.

BAŞKAN – Peki, anlatsın hızlı bir şekilde.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Sayın Başkanım, maden izin gelirlerimizden 300 milyon liralık bir kaybımız var.

BAŞKAN – O zaman, ben başka şekilde anlatayım, sizin kaybınızı anlatmayayım da başka şekilde anlatayım.

17 bin tane maden alanı var, bunun 2 bin tanesi orman alanı içerisinde öyle mi? Ve toplam orman alan rezervimizin on binde 5'ine tekabül ediyor? Doğru mudur? Doğrudur.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – 56 bin hektar maden izni var Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yönetmeliklerle oynayarak bu bedelleri siz belirliyorsunuz. 2014'te yapmış olduğunuz bir değişiklikle beraber bunları çok fahiş noktalara doğru taşıdınız. Sonra 2016'da yüzde 50'sine indirdiniz. Yani yatırımcı nereye güveneceğini bilmiyor. En azından ben bir yere gidip bir yatırım yapıyorsam bilmeliyim ki bunun bedeli şudur, yıllık şu oranlarda bu artar ama siz bunu böyle yapmadınız. Mesela 749 bin lira bir bedeli 39 milyon liraya bir kararla taşıdınız. Bunların örnekleri var değil mi?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Termik santralde öyle bir durum oldu Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Termik santralde öyle bir durum oldu, peki...

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Düzelttik Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yahu, düzelttiniz de neyi düzelttiniz?

Aldınız 749 bin liradan 39 milyona taşıdınız, sonra 12 milyona indirdiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, tebrik ederim sizi, inceden biliyorsunuz.

BAŞKAN – Neden inceden bildiğimi söyleyeyim mi Beyefendi? Biz oturup dersimize çalışıyoruz. Bu tasarı geldiğinden beri bununla ilgili olarak, hem Enerji Bakanlığıyla, MİGEM'le -Müsteşar Yardımcımız orada- Orman Bakanlığıyla defaatle... Bütün bu bilgileri kendileri getirdiler. O bilgiler masamın üzerinde duruyor, siz de gidin bir bakın isterseniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Eyvallah.

BAŞKAN – Ama çalışmanız lazım Sayın Bekaroğlu.

Devam edin.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Hayır, Sayın Başkanım, ben, sadece durumu takdirlerinize, Komisyon üyelerinin takdirlerine...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Siz destekliyor musunuz? Bakanlık olarak destekliyor musunuz?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Biz yatırımlarımızı özel bütçeden yaptığımız için yatırımlarda da bir azalma olacaktır, onun da bilinmesini istiyoruz.

BAŞKAN – Hangi yatırımlarınızı özel bütçeden yapıyorsunuz?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Ağaçlandırma, yangınla mücadele.

Biz 12 bin personelle yangınla mücadele yapıyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Yani buna muhtaç mı kaldı Orman Bakanlığı?

BAŞKAN – Yani genel bütçeden para aktarmıyorlar mı size?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Genel bütçeden bizim öyle bir teklifimiz de oldu...

BAŞKAN – Zaten bu “ağaçlandırma” diyorsunuz, tekrar bu maden alanlarıyla ilgili; Enerji Bakanlığının almış olduğu bu ruhsatlar üzerinden toplamış olduğu 400 milyon liranın zaten yüzde 30’u bu orman alanlarının rehabilitasyonu ve yeniden ağaçlandırılması için bir fon olarak tutuluyor. Onun dışında, ayrıca orman katkı payı olarak alınan ruhsat bedelleri üzerinden size aktarılan paralar da var. Yani bunlar yetmiyor mu?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Sadece aktarılan para 5 hektar ek devlet hakkıyla ilgili Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sizin toplamış olduğunuz yüzde 30’u şeyde durmuyor mu?

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – 5 hektarlık bedel almıyoruz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Doğrudur efendim.

Çevre Uyum Fonu’nda yüzde 30 bekliyor.

BAŞKAN – Çevre Uyum Fonu’nda bekliyor ve ihtiyaç olduğunda da aktarıyorsunuz değil mi Orman Bakanlığına?

O düştü, başka hangi gerekçe?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Arazi kullanım bedeli Sayın Başkanım, kamu adına araziye kiraya veriyoruz, artı arazinin tekrar rehabilite edilmesi gerçekten ciddi masraflar alıyor. Bu durum tespitini Komisyon üyelerimizin takdirlere arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Sağ olun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Devam edeyim mi?

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Benim Orman Bakanlığından anladığım, karşılar Sayın Başkan bu düzenlemeyi ya da bu zararın karşılanmasını talep ediyorlar. Maliye Bakanı herhâlde bu konuyla ilgili gerekli tedbirleri düşünecektir çünkü Sayın Bakan, ağaçlandırmadan bahsediyor değerli bürokrat ve bu konuda zaafırlar olabileceğini söylüyor burada olacak zararlar dolayısı. O açıdan, burada olacak zararın nasıl karşılanacağına dair de herhâlde Komisyonumuzu tatmin edecek bazı açıklamalarda bulunacaksınız.

Bir de Sayın Bakan, Değerli Müsteşar... Sayın Müsteşar “Mevcutlarda da on yılı geçmemişse faydalanır.” dediniz ama ben maddeyi okuduğumda o anlamı çıkarmıyorum çünkü “ihale edilecek maden sahaları” diyorsunuz, sonra, bir kez daha ihale edilecek maden sahaları için “İşletme ruhsatı düzenlendiği tarihten başlamak üzere ilk on yıl süreyle...” “İhale edilen” veya “edilebilecek” demiyorsunuz orada, “edilecek” dediğiniz için, mevcutları kapsamaz, o anlamda belki zarar... Yani o da haksız rekabete yol açabilir, mevcutların mağduriyeti anlamına gelebilir veya 300 milyon rakamı da değişebilir, onunla ilgili de bir bilgi verirseniz ona göre yorumlarımızı yaparız.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Üç fıkra var.

İlk fıkra ihale edilecek yeni sahalarla ilişkindir, doğrudur. İkinci fıkra ise...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Madde...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Evet, maddenin ikinci paragrafı, ikinci bendinden bahsediyorum daha doğrusu.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Maddenin, mevcudun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Evet, mevcut.

İkincisinde ise ihalesi daha önce yapılmış alanlarda Bakanlar Kuruluna yetki veriyor bu bahsettiğiniz mahzurları ortadan kaldırmak için, yani eşit taraflar arasında bir haksız rekabet olmaması açısından onların yararlanmasına imkân veriyor.

Yeni, son fıkra ise tüm orman alanına denk gelen tüm madencilik sektörü için işletme dönemini, yine ilk on yılıyla sınırlı olmak üzere, orman kira bedellerinde yüzde 50 indirim veriyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama diyelim ki tam onuncu yılında olan bir işletme var, yani çok büyük haksızlıklara yol açabilecek bir düzenleme.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Onuncu yılında olan için büyük oranda zaten amortisman giderleri dolmuş oluyor.

Burada, biz, özellikle her on yılda...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama Orman Bakanlığına her yıl ödeme yapılıyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Ondan sonra devam edecek. Yani onuncu yıldan sonra mevcut yönetmelikteki bedeller neyse onları ödemeye devam edecekler. Burada, biz, yatırımcıyı, ilk on yılda mümkün mertebe gereksiz maliyetlerden arındırmak ve sadece madencilik faaliyetleriyle ilgili yatırımlara odaklanması açısından böyle bir düzenleme yapıldı.

Ayrıca, belki bir bilgiyi de paylaşmak istiyorum. Şu anda, ülkemizde toplam orman arazisi yaklaşık 22,5 milyon hektar, maden ruhsatlarının orman arazisi içerisinde kalan kısmı yaklaşık 12 bin hektar. Toplam orman arazisinin yaklaşık on binde 5'i. Yani konuştuğumuz kısım sadece on binde 5'yle sınırlı. Orman Genel Müdürlüğünün de maden sahalarının orman izinlerinden elde ettiği gelir de yaklaşık 600 milyon TL.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama biliyorsunuz belli illerde inanılmaz yoğunlaşma var. Gelin, İstanbul'da beraber uçalım, Kuzey Ormanlarının hâlini bir görelim. Kuzey Ormanlarında herhâlde yüzde 30'a filan varır, her yer kraterler gibi açılmış, açılmakta, açılıyor veya başka illerde de. Yani büyük şehirlere yakın yerdeki orman arazilerinde sanayi bölgelerine yakınlık itibarıyla çok ciddi bir yoğunlaşma var. Tabii ki toplamın içinde binde bilmem ne diyebilirsiniz ama il bazındaki, bölge bazındaki yoğunlaşmalar konusunda bir regülasyona, maalesef, Enerji Bakanlığımız çok büyük hatalar yapıyor ve ciddi çevre katliamları söz konusu oluyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Efendim, valiliklerimizin şöyle bir yetkisi var, alanları kısıtlayabiliyor valilikler, MİGEM'den talep ediyor...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kısıtlıyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Evet, kısıtlanan alanlar var, kısıtlanan alanlarda biz maden ruhsatı veremiyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Taş ocakları, bilmem ne yani inanılmaz bir çevre katliamı var İstanbul'da, büyük şehirlerin etrafında, orman alanlarında.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Geçmişte, onların birçoğu kömür ocakları, metruk vaziyette. Şu anda, İstanbul'da sadece Cebeci'de taş ocakları var aktif faaliyet gösteren, oraya dönük de yakın bir gelecekte açıklayacağımız bir yöntem var,

geçtiğimiz yıl yine Meclisimizden geçen maden bölgesiyle ilgili olarak, birleştirmeye alakalı olarak, onun da yönetmelikleri tamamlandı, orada, o vahşi görünümü, inşallah, kanunun bu yeni değişik hâliyle de kaldırmış olacağız. O havaalanına yakın yerlerde gözüken alanlar ise çok geçmişte kömür üretim alanları. Artık oralarda bir madencilik faaliyeti yapılmıyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama onları da kapatmıyorsunuz bir türlü, kapatıp ormanlaştırmıyorsunuz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Biraz önce bir rakam verdiniz, ne kadar orman arazisi şu anda madencilik faaliyetleri için izin verilmiş?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI FATİH DÖNMEZ – Ülkemizdeki toplam orman arazisi 22,5 milyon hektar. Maden ruhsatlarının orman arazileri içerisinde kalan kısmı yaklaşık 12 bin hektar. Bu oran on binde 5’e denk geliyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yanlışlık olmasın. 12 bin hektar.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – 12 bin hektar ormana denk gelen madencilik faaliyeti.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bütün maden ruhsatı verilen alan...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – 13 milyon hektar.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Onu da şöyle söyleyeyim: Orman fakültesinin yapmış olduğu çalışmaya göre burada madencilik faaliyetleri için verilen izin miktarı 103.502 hektar olarak veriliyor, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi tarafından yapılan... Burada çok büyük bir rakamsal tutarlılık...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Şöyle, Türkiye geneli öyle ama sadece orman arazisine denk gelen kısmını söyledim; 13 milyon 781 bin hektar toplam maden ruhsat alanı.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – İşte onu söylüyorum yani siz şu anda fiili çalış...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Ama biz ormanla çakışan alanı tartıştığımız için bugün o rakamı ayrı verdim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Yine orman için söylüyorum ben bakın, burada 600 bin hektarın ormanlardan verilen izinlerin, farklı farklı izinlerin toplamı miktar, alansal olarak 600 bin hektar, bu orman fakültesinin verdiği rakam. Bunların içinde sadece madencilik faaliyetleri için verilen izin miktarı yine alansal olarak 103.502 hektar olarak veriliyor. Şimdi, sizin dediğinizle izin mi, fiili açık olan mı? Bunun bir tam rakamsal netleştirmesini yapabilir miyiz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Orman fakültesi bu verileri nereden aldı bilmiyorum ama bu bizim hem Orman Genel Müdürlüğünden teyitlidir bu rakamlar. Bunun üzerinden bir bedel ödeniyor yani bu bizim hem Orman Genel Müdürlüğü kayıtlarında var hem de bizim Maden İşleri Genel Müdürlüğü kayıtlarında var ama yetkili arkadaşlarla bir araya gelebilirsek belki rakamları daha doğru yorumlayabiliriz. Bunlar hem Orman Genel Müdürlüğünün hem bizim Maden İşleri Genel Müdürlüğünün kayıtlarında. Bunun üzerinden de zaten ruhsat bedelleri yatıyor yani farklı bir şey olma imkânı yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 2016 yılında ne kadar bedel tahsil edilmiş?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Ormanın aldığı izin bedeli mi efendim? Orman Genel Müdürlüğü maden sahalarından aldığı orman izin bedeli 600 milyon lira yaklaşık.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bunun yarısından vazgeçiliyor yani.

BAŞKAN – Üç yıl önce neydi, onu merak ettim ben. Mesela 2013’te neydi?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben söyleyeyim mi Sayın Başkan.

Orman Genel Müdürlüğü verilerinde 2014 yılında 58,9 milyon TL ağaçlandırma bedeli almış. 2015’te 266 milyon TL. 2016’da 364 milyon TL ağaçlandırma bedeli almış, diğerleri hariç.

BAŞKAN – 2013’te ne?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 2016’da.

BAŞKAN – 2013’ü soruyorum.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Sayın Başkanım, 2014 Nisan ayında yapmış olduğumuz yönetmelik değişikliğiyle gerçekten ciddi artışlar oldu maden kira bedellerinde. Yalnız, 2015 yılında yüzde 50 düşürdük rakamları.

BAŞKAN – Doğru, 100 kat artırıp sonra yüzde 50 düşür.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Yalnız, 2014’te yapmış olduğumuz düzenlemede...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, iyi çalışıyorsunuz, neticeler iyi gidiyor.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Ya, ikisi de sonuçta sizin Hükûmetinizin bakanlığı yani oturup beraber iki bakan da...

BAŞKAN – Doğru. Sayın Tamaylıgil, biz burada yani bizim...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – ...iki yıl önce bunun hesabını birlikte yapmadılar mı?

BAŞKAN – Yani bizim hem “Arkadaşlarımıza konuşun.” diyorsunuz hem de bir yandan da sessiz kalmamızı istiyorsunuz. Peki, ben susuyorum.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – “Sessiz kalın.” demiyorum. Tek taraflı Orman Bakanlığı bu düzenlemeyi yaptığında o gün niye sorgulamadınız doğru mu yaptı, yanlış mı yaptı diye?

BAŞKAN – Benim özel ilgi alanıma girmiyor yani yasa olarak önüne geldiği için ben incelemek durumunda kaldım. Her ne kadar Sayın Bekaroğlu farklı düşünse de.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 55’inci maddede önce torba tasarıda gelen değişiklik maden sahaları için işletme ruhsatı düzenlendiği tarihten başlamak üzere ilk on yıl süreyle 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamında herhangi bir bedel alınmazdı. Şimdi, burada birtakım geri adımlar atıldı her maddede olduğu gibi. Bu da çok iyi çalışılmadan gelindiği, son anda -tekrar ediyorum- “Torba var, biz de bir şeyler atalım.” telaşıyla yapıldığı çok açık görülüyor ve gerçekten bu nasıl bir bürokrasi ve bu nasıl bir yasa yapma diye soruyorum.

Değerli arkadaşlar, eğer bu madde geçerse son yıllarda sektörün en önemli sorunu olan orman izin bedelleri konusunda düzenleme oluyor ve on yıl içinde bugüne kadar alınan orman izin bedelleri hiç alınmayacaktı, önergieyle gelen şekliyle şimdi düşüyor. Biraz evvel arkadaşımız ifade etti İstanbul Üniversitesinden bir grup akademisyen çalışma yapmış ve şöyle rakamlar veriyorlar: 2016 yılı sonu itibarıyla ormanlardan verilen izinlerin toplam miktarı -değilse düzeltin- alansal olarak yaklaşık 600 bin

hektar, bu ormanlardan verilen. Bunlar için sadece madencilik faaliyeti için verilen izin 103.502 hektar. Siz “10 bin” filan diyorsunuz arada çok büyük bir şey var, düzeltin lütfen. 2014 ile 2015 yıllarında ağaçlandırılan alanlardan daha fazla orman alanı son rakamlara göre kullanım izni verilmiş oluyor.

Şimdi, tabii, ne kadar kayıt var? Bu konuyla ilgili de çalışmış arkadaşlarımız. “600 milyon lira” dendi biraz evvel, 450 milyon lira çıkarmışlar, siz “600 milyon lira” diyorsunuz. Yarısı olunca 300 milyon lira gibi büyük bir kayıp söz konusu. Bunun anlamı yani sadece ormanlarla ilgili, madenlerle ya da diğer amaçla verilen izinler, dolayısıyla ormanlar ciddi zarar görüyor filan. Bunun ötesinde, bu gerçekten iyi bir teşvik olacak, iştahı artıracak ve ormanlara saldırıyı da artıracak. Yani değerli arkadaşlarım, siz ormanları nasıl görüyorsunuz ben merak ediyorum? Yani “orman” dediğimiz zaman, işte hani rezidans reklamları yapılıyor ya, “orman manzaralı” filan, sadece böyle mi görüyorsunuz ormanları, “orman manzaralı ev” filan, böyle mi görüyorsunuz? Yoksa yani gerçekten “Vatan toprağı, orman olmazsa bu vatan toprağı vatan toprağı olmaktan çıkıyor.” böyle mi bakıyorsunuz? Yani sağlığımız, geleceğimiz her şey. Yoksa “madene ihtiyacımız var –öyle sundu arkadaşlarımız- şu kadar milyar dolarlık, TL’lik ithalat yapıyoruz, bunu azaltmamız lazım.” Elbette bunu azaltmamız lazım, elbette ülkenin ekonomisinin büyümesi gerekiyor, istihdamın artması gerekiyor, tamam, bütün bunlar insan için. Ama daha önemli şey var, bugün yaşayan insanlar gelecekte yaşayan insanlar için... Ya anlamıyorum yani bu, bir tür saldırganlık yani doğaya, çevreye, böyle büyük bir telaşla saldırganlık bu. Ya, biraz insaflı olalım değerli arkadaşlarım. Elbette yasa çıkarın, elbette üretim yapan insanları teşvik edelim, işlerini kolaylaştıralım ama ne geliyor, ne gidiyor bunun hesabını yapalım. Bir yerde işte maden açılıp şu kadar gelecek –parasal olarak hesaplıyorsunuz her şeyi- peki ne kadar gidecek? Onu da parasal olarak, hiç olmazsa parasal olarak hesaplayın, o bile yok. Parasalın ötesinde hesaplar yapmanız gerekiyor çünkü “orman” dediğimiz şey zaten biz fidan diksek bile o olan şey aslında orman olmuyor. Orman çok bambaşka bir şey. Orman yapmak çok kolay bir şey değil bunlar arkadaşlar. Hepiniz inanan insanlarsınız filan hiçbir şey yaratamıyorsunuz, Yaradan’ın yaptığı hiçbir şeyi yapamıyorsunuz. Bütün bunlar anlamsız değil yani, bunlar çok anlamlı şeyler. Şimdi hırs için, kâr için, kazanç için saldırıyoruz da saldırıyoruz ya, biraz insaflı olun değerli arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Ben söz alabilir miyim.

BAŞKAN – Tabii ki buyurunuz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Müsteşar, bu biraz önceki rakam farklılığında, şimdi sizin verdiğiniz 10 bin küsur hektarlık rakam, şu an faal olup üzerinden her yıl alınan bedel hesabının yapıldığı alan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Evet.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Peki, bunun öncesinde faaliyet izni almış veyahut, işte, burada arama ruhsatı almış, devam etmemiş, katılmamış; bunların, oralarda çalışma yapıp şu an fiili üretim yapılmayan yerlerin bir rakamı var mı elinizde?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Onlar dâhil değil.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Onlar dâhil değil?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Değil. Fiilen işletmecilik yapılan alan.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Şimdi, o zaman, baktığımızda, şu an siz fiilen işletmeye veriyorsunuz ama bugüne kadar Türkiye’de ortaya çıkan rakam 103 bin hektarlık bir alan, madencilik faaliyeti için belli çalışmalara... Yani, önce belki arama çalışması, sonra işletme aşamasına geçmiş ya da geçmemiş, böyle bir şeyin içinde kalmış. Belki bu fark oradan kaynaklanıyor olabilir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Belki, olabilir.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Yani, 103 bin hektar açısından baktığımızda ormanlık alanla ilgili böyle bir tahribat söz konusu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Pekşen...

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Efendim, bir konuyu öğrenmek istiyorum: Türkiye, doğal olarak, ikliminden kaynaklanan sorunlar sebebiyle de bol bol orman yangınıyla karşı karşıya kalıyor. Ama orman yangınlarında -sonuçta yangın yani, burada yanan miktar hiçbirimizin istediği bir şey değil, yüreğimiz yanıyor ama- yangınlar sonrasında özellikle bu yanan alanın ölçüsüne ilişkin kamuoyuna ısrarla gerçek dışı bilgi veriliyor. Bunun hangi sebeple verildiğini, doğrusu, ben merak ediyorum.

Mesela ben iki tane örnek vereyim: Adrasan orman yangınıyla yanan sahanın 350 hektar olduğu kamuoyuna açıklandı ama daha sonra görüldü ki 700 hektarı aşan bir rakam. Daha fazla olduğunu söylüyor ama ben küçültüyorum rakamı. Yine, benim memleketim Trabzon’da Çamburnu’nda 50 hektar alan yandı ama kamuoyuna 20 hektarlık bir alanın yandığı ifade edildi.

BAŞKAN – Sayın Pekşen, maddeyle ilgisini anlayamadım.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Oraya geleceğim efendim.

BAŞKAN – Bütçede sorarsınız bunları.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Burada oraya geleceğim, onu soracağım.

Şimdi, Bakanlığın bu konudaki açıklamalarında bir tutarlılık görmüyorum ben efendim. Bu tutarsızlığın nedeni, doğrusu, benim bölgemdeki insanları da endişelendiriyor. Mesela Karadeniz Bölgesi’nde çok miktarda imara açılmış alan var, DOKAP diye. Sizin bu “orman alanı” olarak gösterdiğiniz alanlar ile DOKAP Projesi’nde yapılmış olan alanlar arasında büyük bir çakışma var. Bu DOKAP Projesi acaba Orman Bakanlığının bu bölge içerisinde yapılacak olan yapılaşmalara müdahale etmeden devam edecek bir proje midir, bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Çünkü yalnızca Çamburnu Millî Parkı’nda, Sayın Başkan, niye ihtiyaç olmuş anlayamadım ama 7 tane benzin istasyonu kurulmuş. İlk defa bir millî parkın, dünyanın en önemli 35 millî parkından bir tanesinin içerisine benzin istasyonu koyma ihtiyacı nereden gelmiş? Yani, nüfus yok, yol yok, iz yok, insanlar orada yok ama içerisine ciddi bir yapılaşma planlanmış. Tamam, ciddi yapılaşmayı gördük ama bu 7 tane benzin istasyonuna niye ihtiyaç olmuş, onu da öğrenmek istiyorum doğrusu.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kaç tane?

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – 7.

BAŞKAN – Hangi millî parkta dediniz buna?

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Kaçkarlar Millî Parkı’nda.

BAŞKAN – Kaçkarlar Millî Parkı’nda.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Evet.

BAŞKAN – 7 tane.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Temel ile Dursun’un inatlaşması sonucu olmasın?

BAŞKAN - Evet, Sayın Paylan, söz talebi mi var?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kısa bir şey soracağım.

BAŞKAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Şimdi, bu teşvik sonuç olarak. Hani, Enerji Bakanlığımız bu yönde faaliyeti artırmak istiyor ve orman alanlarında da bununla ilgili bir teşvik getiriyoruz, “Daha az para alacağız. Hadi, gelin, ormana yatırım yapın.” diyoruz. Ancak orman alanlarıyla ilgili ciddi kaygılarımız var, korunmalarıyla ilgili. Bu anlamda, Orman Bakanlığı olarak soruyorum, hani sizin göreviniz ormanı korumak; Enerji Bakanlığının görevi daha fazla maden üretmek; Maliye Bakanının görevi orman alanlarını korumak için sizin kaybınızı karşılamak; bakanlıkların çıkarları çelişiyor ama sizin göreviniz ormanı korumak. Bu anlamda, gerçekten, inanılmaz güzel ormanların içine, bir bakıyorsunuz, böyle ur gibi bir maden alanı düşüyor ve bütün bölgeyi mahvediyor. Etrafında orman köylüleri var, yaşam var, yer altı suları var. Ama başka bir yerde de orman vasfını kaybetmiş bir yer var, diyelim ki; orada madencilik faaliyeti yapılabilir, orada o faaliyet yok belki. Bu anlamda, birinci derecede korunacak bölgeler, yani hiçbir şekilde dokundur... Tabii ki sit alanları var, millî parklar var, bunları ayrı tutuyorum tabii ki ama “Şuraya da dokunulmaz.” dediğimiz pek çok faaliyet görüyoruz. Türkiye’nin her yerini geziyoruz, “Ya, burada da bu madencilik olur mu kardeşim, bu cennet yerde?” dediğimiz yerler var. Bununla ilgili, birinci derecede korunması gereken alanlar, “Hiç dokundurtmayız.” dedirttiğimiz alanlar, ikinci derece, üçüncü derece gibi bir çalışmanız var mı? Yani, Orman Bakanımız da güçlü bir Bakan, açıkça söyleyeyim, Enerji Bakanlığını da bu anlamda ikna edebilir “Burada olmaz arkadaş, burada olur.” diye. Yani, böyle bir çalışmaya ihtiyaç var diye düşünüyorum. Bununla ilgili görüşlerinizi öğrenirsem belki bir katkı daha sunarım.

Çevresel etkiyi, bakın, az önceki maddede görüştük; yani, bununla ilgili üç ay kısıtları... Mesela, kaldırılma riskleriyle karşı karşıyayız. Bu anlamda, Orman Bakanlığınız ormanı savunmak için ne tip tedbirler almayı düşünüyor?

BAŞKAN – Buyurun.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN VE İRTİFAK DAİRESİ BAŞKANI AHMET AYDIN – Buyurduğunuz hususlarla ilgili... Geçmişten gelen problemler -şimdi, Müsteşarımız da burada- geçmişten gelen ruhsat hukukuyla ilgili devam eden problemler. O bahsettiğiniz yerlerde yeni ruhsatlar verilmiyor; beraber, müşterek ruhsat kesilirken müşterek mutabakata varıp bu şekilde çalışıyoruz. Yalnız geçmişten gelen ruhsatlarla ilgili problemleri de minimize etmek için biz hassas yerlerde hem bedellerini çok yükselttik... Örneğin İstanbul’daki bir maden izni bedeli ile Batman’daki bir maden izni bedeli arasında 4 kat fark vardır, talep azalsın diye.

İkincisi: Yeni ruhsatlar verilmemektedir.

Üçüncüsü: İzinleri yıllık vermekteyiz. Ruhsat sonuna kadar değil de her yıl biz izin yenilemesi yapmaktayız.

Dördüncüsü. Alanları çok ufaltarak vermekteyiz. Eski almış olduğu izinli alanı geri teslim edip rehabilite etmezse yenisini vermiyoruz.

Bu bahsettiğiniz problemler var ama bunlarla ilgili geçmişten gelen ruhsat hukuku var, yani sorun ondan kaynaklanmakta. Hassas yerlerde yeni ruhsatları kesinlikle; özellikle birinci, ikinci grup madenlerle ilgili -agrega olsun, taş ocağı olsun- onlar verilmemektedir. Minimize edilmek durumunda şu anda. Enerji Bakanlığımız da hassas, biz de gerçekten çok hassasız. Dediğimiz gibi, İstanbul’da biz 1 hektar ilave yeni bir yer izni alacaksa geçmiş 1 hektarı bize ağaçlandırıp teslim etmedikten sonra izni vermiyoruz hassasiyetle ve izni bir yıllık veriyoruz. Ama geçmişten gelen hukuklar da var; işte onları da dikkate alarak, minimize ederek müşterek çalışıyoruz ilgili kurumlarla. Yaklaşık beş altı yıldan beri böyle çalışıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, önergeye katılıyor musunuz?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakanın takdire bıraktığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Başkan, bu şeyle ilgili olarak...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Temizel.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Bu sorunun yanıtını, sanıyorum, bu Komisyondaki herkes merak ediyordur diye düşünüyorum: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından ihale edilen alanlarda özelleştikten sonra niye bu bedeller alınmıyor? Böyle düzenleme olur mu, böyle teşvik olur mu?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Bunlar da yeni ihale edilecek alanlarla ilgili. Eğer siz bu bedellerle birlikte ihale ederseniz özelleştirme geliri düşük oluyor. “Bu bedel ilk on yıl boyunca alınmayacak.” deyince de özelleştirme geliri daha fazla oluyor. Aslında, baktığınızda, defaten peşin bir gelir elde etmiş oluyoruz.

BAŞKAN – Erken tahsilat.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şimdi, bu tahsilatla falan ilgisi olamaz böyle bir olayın. Ormanın aldığı bedellerin belirli amaçlar için aldığı, Özelleştirme İdaresinin almış olduğu bedellerin nerelerde kullanıldığı tamamen farklı olaylardır. İki tane işletmenin, yan yana ruhsat almış işletmenin işletme maliyetleri arasında fark yaratamazsınız, böyle teşvik olmaz, yani olmaz daha doğrusu. Özelleştirme İdaresinden alıyorsunuz, o andan itibaren artık orası özel bir şirkettir. “Bunun özelleştirme değerini artıracam.” diye siz oturup da ona isterseniz doksan yıllık muafiyet verin, daha fazla olur; niye o zaman on yıl yapıyorsunuz ki? “Ömrübillah yapmam, hatta etrafındaki 40 kilometreyi de buraya katarım.” deyin, 2 misli de olur, 3 misli de olur. Özelleştirmenin mantığı da bu değildir. Yan tarafındaki rezerv ile burada daha önce işletilen rezerv arasında değer olarak kıyaslama yaparak değer biçilir bu tür olaylarda. Böyle değerlendirme olmaz; bu diskriminasyondur, bu “eşitlik” ilkesine aykırıdır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakanım, 300 milyon zarar... Siz daha düşük olacağını iddia ettiniz. Nedir rakam yani Orman Bakanlığının kaybı olarak...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlarla ona çalışacağız. Müsteşarımızın koordinasyonunda Enerji Bakanlığı, Orman Bakanlığı çalışacak.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Madde geçecek ama.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok, pazartesi gününe getireceğiz onu.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Geçti, madde geçti.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Geçti zaten madde.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Oylattı, geçirdi.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok, yok, önerge geçti, daha madde geçmedi.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Arkadaşlar, madde geçer, sonra gene getiririz çalışmayı, sorun yok.

BAŞKAN – Kaç tane maddede, döndük, tekririmüzakere yaptık yani, onda bir sorun yok.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 56- 3213 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına dördüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, mevcut beşinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İlgili mevzuatı kapsamında diğer kurumlardan gerekli izinlerin alınamaması ve izin alınamamasının ruhsat sahibinden kaynaklanmaması kaydıyla genel arama dönemi sonuna kadar ön arama ve genel arama faaliyetlerinin yapılmaması ve raporlarının Genel Müdürlüğe verilmemesi halinde ruhsatlar iptal edilir.”

“Yükümlüklerini yerine getiren arama ruhsatı, IV. Grup madenlerde dört yıl detay arama dönemine hak sağlar.”

“Jeolojik haritalama, jeofizik etüd, sismik, karot, kırıntı ve numune almaya yönelik sathi hazırlık işlemleri içeren faaliyetler için çevresel etki değerlendirmesi kararı aranmaz.”

BAŞKAN - 56’ncı madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutuyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/884 esas numaralı Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın çerçeve 56’ıncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Savaş

Aydın

“MADDE 56-3213 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin ikinci fıkrası ile altıncı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Genel arama dönemi süresi sonuna kadar maden arama projesinde belirtilen maden kaynağına ilişkin bilgilerin ve bu dönemde yapılan arama faaliyetlerine ilişkin yatırım harcamalarını da gösteren genel arama faaliyet raporunun verilmesi zorunludur. Genel arama dönemi sonuna kadar ön arama ve genel arama faaliyet raporları ile yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin Genel Müdürlüğe verilmemesi halinde arama ruhsatı iptal edilir. Genel Müdürlüğe verilen ön arama ve genel arama raporlarının veya yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması hâlinde 20.000 TL idari para cezası verilir ve eksikliklerin bir ay içinde giderilmesi ruhsat sahibine yazılı olarak bildirilir. Tebliğ tarihinden itibaren eksikliklerin verilen sürede tamamlanmaması veya verilen ön arama ve genel arama faaliyet raporları ile yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması hâlinde arama ruhsatı iptal edilir. İlgili mevzuat kapsamında diğer kurumların, ruhsat sahibinin gerekli İzinlere ilişkin başvurusunu olumsuz sonuçlandırması veya bu izinlerin ruhsat sahibinden kaynaklanan nedenlerle alınamaması halinde arama ruhsatı iptal edilir. Bu fıkradaki yükümlülükleri yerine getirilen arama ruhsatı, IV. Grup madenlerde dört yıl detay arama dönemine hak sağlar. II. Grup (b) bendi, III. ve V. Grup ruhsatlarda ise genel arama dönemi sonuna kadar işletme ruhsat talebinde bulunulmaması hâlinde ruhsat iptal edilir.”

“IV. Grup maden ruhsatlarında detay arama dönemi sonuna kadar Genel Müdürlüğe verilen raporların ve yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması hâlinde eksikliklerin bir ay içinde giderilmesi ruhsat sahibine yazılı olarak bildirilir.”

“Jeolojik haritalama, jeofizik etüd, sismik, karot, kırıntı ve numune alma ile bunlara yönelik sathi hazırlık işlemleri içeren faaliyetler için çevresel etki değerlendirmesi kararı aranmaz.”

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakan, hoş geldiniz.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Hoş bulduk.

BAŞKAN – Enerji Müsteşarımızdan önerge ve maddeye ilişkin bir bilgi alalım lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Şimdi efendim, mevcut Maden Kanunu’nda herhangi bir faaliyet göstermese dahi ruhsat iptali imkânı yok idi. Sadece ruhsat bedellerini yatırmayanlar için bir ruhsat iptali vardı. Biz gördük ki yıllarca faaliyet göstermeksizin arama raporlarını standart sunarak bu süreci devam ettiren ama ekonomik aktivite göstermeyen bir çok ruhsat ve işletmeyle karşı karşıya kaldık. Bunun üzerine burada bu düzenlemeyle ve takip eden düzenlemeyle fiilen bir aramacılık yapmamışsa veya bir üretim yapmıyorsa idari para cezası ve takibinde de ruhsat iptaline giden bir süreci düzenlemiş olduk.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bir rakam verebilir misiniz? Şu kadar ruhsatımız var, bu ruhsatlardan fiilî aramayı gerçekleştirmeyen ve ekonomik katma değer sağlamayan şu kadardır diye bir rakam verir misiniz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Arama döneminde 5.424 ruhsatımız var. İşletme ruhsatlarımızın toplam adedi 11.342. Topladığımızda 16.766 adet aslında arama ve işletme ruhsatlı madencilik faaliyeti söz konusu. Bir de işletme izni ruhsatlar var. Yani ruhsatı verdikten sonra ayrıca fiilen madencilik faaliyetine başlayabilmesi için işletme izni alması gerekiyor. Onların sayısı da 8.677. Bu 16 binin içerisinde değerlendirmek gerekiyor son verdiğimiz rakamı. Yani 16.766 arama ve işletme ruhsatının 8.677’sinde fiilen madencilik var.

Baktığımızda, işletme ruhsatları açısından baktığımızda 11.342 işletme ruhsatının 8.600’ü faal durumda. Arada yaklaşık bir 3 bin, 4 bin gayrifaal işletmeler var. Bu düzenlemelerle bunları biraz daha işletmeciliğe ve üretime zorlamış olacağız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Ya, gene ÇED’le ilgili bir madde. Diğer maddeyi geri çektik. Açıkça söyleyeyim, sonuç olarak, madencilik faaliyeti bir bütündür. Arama da ÇED’e tabidir, uygulama da ÇED’e tabidir. Arama faaliyetleri sırasında da Sayın Bakan, siz de bilirsiniz, çevreye ciddi zararlar verilebiliyor. Mesela, Kaz Dağları’na gidelim beraber, orada sondaj vurulmak için, arama faaliyeti için gerçekten tarumar edilmiş. En azından, mesela, o aracın, sondaj aracının yolunu açmak için yüzlerce ağaç kesilebiliyor, sondaj faaliyeti vuruluyor, orada belli atıklar, belli kimyasallar doğaya karışabiliyor. Yani, bu tip bir faaliyette, ne bileyim, Kaz Dağları gibi, dünyanın cennet köşelerinden birisine, her yerine sondajlar vuruluyor. Bu anlamda, ÇED’in olmamasının gerekçesi nedir? Ben bunu anlayamıyorum. Yani, arama faaliyetiyle ilgili çok daha kolay ÇED uygulamaları olabiliyor. “Neden bunu bu kadar ÇED’siz olur.” diye

geçıştirmeye çalışılıyor. Anayasa belli ve madencilik faaliyetinin bir bütün olduğuna dair Madencilik Yasası'nda da arama faaliyetlerinin buna tabi olduğu belli, 54'üncü madde de biz bunu bunun için geri çektiydik şimdilik, bilmiyorum, umuyorum ki çok daha ÇED'i esas alan bir şekilde korunacaktır, bu Komisyon buna izin vermeyecektir diyorum. Ama, arama faaliyetinin de bu noktada kalması gerekir 54'üncü maddeyle Sayın Başkan, ben bunu beraber görüşelim diyorum. Enerji Bakanlığı da hafta sonu bir daha çalışsın. Bu ÇED'i esas alan, Anayasa mahkemesi defalarca karar vermiş, Danıştay karar vermiş ve bu tip uygulamaları geri attırmış. Bu da Anayasa Mahkemesine giderse, madencilik faaliyeti bir bütün olduğu için, bu madde de geri dönecek sonuç olarak. O anlamda, bunu tekrar bir Enerji Bakanımızın, Başbakanlığın, bakanların değerlendirip ona göre adım atması lazım.

BAŞKAN – İçerik itibarıyla 54'üncü maddeyle bunun hiçbir alakası yok ki yani.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Efendim, Madencilik Yasası madencilik faaliyetlerinin bir bütün olduğunu, arama faaliyetlerinin de buna dâhil olduğunu esas alır ve bu da “ÇED aranır.” der.

Burada açıkça söyleyeyim, Orman Bakanlığı temsilcisinin ben tekrar söz almasını istiyorum. Ya, bu arama faaliyetleri sırasında berhava edilen o kadar çok örnek size sayabilirim ki onlarca örnek vardır. Eğer ki bunun yolunu açarsanız, her yerde sondaj makinalarını görürsünüz; Kaz Dağları'nda görürsünüz, Karadeniz'in inci gibi yaylalarında görürsünüz, dağlarda... Ya, çünkü ÇED'siz olarak istediğin yere sondaj yaparsın. Olur mu böyle bir şey, kabul edilebilir mi? Bu anlamda, bu maddeyi de geri çekeceğinizi ve yeniden değerlendireceğinizi umut ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, önergeye katılıyor musunuz?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz efendim.

Burada sadece şunu ifade etmek istiyorum, Garo Bey'in ifade ettiği hususla ilgili olarak: Aslında, burada yapılan bir kuyu açma, galeri açma türü bir çalışma değil; sadece yüzeysel, sismik etüt yapma, genel hatlarıyla jeolojik etüt yapma, sadece karot alma işlemi var. Dolayısıyla aramaya yönelik yüzeysel bir çalışma, kapsamlı bir çalışmayı içermiyor yani burada bir kuyu açılmasını, galeri açılmasını, herhangi bir yarma açılmasını, bunları kapsamıyor; sadece yüzeysel bir çalışmayı içeriyor. Dolayısıyla katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, bu maddeyle “Maden Kanunu Arama Faaliyetleri” başlıklı 17'nci maddesinin ikinci fıkrasının beşinci cümlesi değiştirilerek “jeolojik haritalama, jeofizik etüd, sismik karot, kırıntı ve numune almaya yönelik faaliyetler için ÇED kararı aranmayacağı” düzenlemesi öngörülmekte.

Tasarının gerekçesinde de madencilik faaliyetlerinin her aşaması çevre kanununun izin ve lisans süreçlerine dâhil olduğu belirtilmektedir. Bu tasarının 54'üncü maddesiyle bu izin ve lisans süreçleri etkisiz hâle getirilmektedir. Bu maddeyle madencilik için sağlanmak istenen çevre koruma mevzuatı muafiyeti arama faaliyetleriyle başlatılmaktadır. Sözü edilen arama faaliyetlerinin çevreye zarar vermeyeceğine peşinen karar verilemez, verilmemelidir. Arama faaliyetlerinin yapılacağı alanın özellikle aramanın yoğunluğu gibi faktörler çevreye olası etkileri için belirleyicidir. Son yıllarda maden arama faaliyetlerinin Kaz Dağları'nda ve diğer bölgelerde, diğer hassas bölgelerde yarattığı çevresel zararlar göz önüne alındığında tasarının bu maddesiyle sağlıklı çevrede yaşama hakkını ortadan kaldıracak niteliktedir.

Bu nedenle, özellikle “Jeolojik haritalama, jeofizik etüd, sismik, karot, kırıntı ve numune almaya yönelik sathi hazırlık işlemleri içeren faaliyetler için çevresel etki değerlendirmesi kararı aranmaz.” cümlesi özellikle tasarıdan çıkarılması gerekiyor. Çünkü bu çıkarılmadığı takdirde, gerçekten, büyük bir çevre katliamı ve doğa katliamının olacağı esastır. Bu nedenle bunu burada söylemeyi tarihî bir görev olarak biliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, şunu söylediniz: “Yüzeysel çalışma öngörülüyor.” Ama biliyoruz ki böyle bir izin verildiğinde bunu suistimal edenler oluyor. Yani bir ruhsat alıyor, diyelim ki -bilirsiniz- hani ufak bir şey için ruhsat verirsiniz, onun etrafında pek çok şey olabiliyor. Yani kötü amaçlarla kullanılabilir, faaliyet başlatılabilir sanki izin alınmış gibi. Ben bu tip sorunlar yaşayabileceğimizi düşünüyorum. Ve şunu soruyorum Enerji Bakanlığına: Ya, gerçekten bu arama faaliyetleri için ÇED almak çok mu zor ki yani bu kadar çok mu zaman alıyor, aylarca mı sürüyor, yıllarca mı sürüyor ki bu maddeyi buraya getirme ihtiyacı duyduunuz? Ya, bu soruya cevap verilsin. Ve ona göre suistimaller nasıl giderilecek bununla ilgili? Yüzeysel diye...

BAŞKAN – Anlaşılmıştır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Peki.

BAŞKAN - Sayın Bakan, iki arkadaşımızın da sorusu var, onları da alayım, toptan cevaplayın lütfen.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Peki efendim.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şimdi, burada “Jeolojik haritalama, jeofizik etüt, sismik, karot, kırıntı ve numune almaya yönelik sathi hazırlık işlemleri içeren faaliyetler için çevresel etki değerlendirmeye gerek yok.” deniliyor. Daha sonrakinde de bu sefer de “Arama safhasını oluşturan, üretime yönelik olmayan ve kalıcı kirlilik, atık, artık bırakmayan faaliyetlerden oluşan bu aşama içinde makro değerlendirmeleri kapsayan ÇED raporu istenir.”

Yani değerli arkadaşlarım, gerçekten çevreye kalıcı kirlilik bırakmayacağından, atık bırakmayacağından kim emin? Bütün faaliyetler için böyle bir genelleme yaparsanız olur mu? Bu, doğru bir genelleme değil. “Bırakmayacaksınız.” diye böyle bir iddianız var. Peki, bundan önce kanun koyucu bu kanun hazırlanırken hiç bunları düşünmemiş mi? Yoksa bugünkü gibi mi yapmışlar onlar da? Geliyor, nerede hazırlık yapılmış, torbaya niye girmiş belli değil, rakamlar yanlış, bilgiler yanlış, “Hadi şurada düzeltelim, yolda düzeltelim.” böyle mi geldi, yine böyle mi olacak Sayın Bakan?

BAŞKAN – Sayın Ayhan...

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Teşekkür ederim.

Ben burada yeni konulan bir ifadeyi anlamakta zorluk çekiyorum ve birlikte bir baksak nasıl olur diye düşünüyorum: “İlgili mevzuatı kapsamında diğer kurumlardan gerekli izinlerin alınamaması ve izin alınamamasının ruhsat sahibinden kaynaklanmaması –yani ruhsat sahibinin bir problemi yok- kaydıyla genel arama dönemi sonuna kadar ön arama ve genel arama faaliyetlerinin yapılmaması ve raporların Genel Müdürlüğe verilmemesi hâlinde ruhsatlar iptal edilir.” Adamın kabahati yok yani burada, sizin ifadenizde.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Ruhsatı iptal edilecekse... Adam suçsuzsa kalsın.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Ama buradaki ifade öyle değil.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Cümle çok yanlış, anlaşılmıyor yani.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Bu değişiyor, önergeyle değişiyor.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Hayır, bizim şeyden aldığımızı metin.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Okunan önergeyle değişiyor.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Hayır önerge gelmedi.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, buyurunuz.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Çok teşekkür ediyorum.

Tabii, burada, ben arkadaşlara şunu sordum özellikle: Peki, dünyadaki uygulamalar nasıl? Yani “Bu tür sathi düzeydeki jeolojik etüt, jeofizik etüt, sismik aramalar nedir, ÇED aranıyor mu?” diye sorduğumda arkadaşlarımın bana ifadesi şu: “Dünyanın hiçbir ülkesinde bu ön aramaya yönelik kesinlikle ÇED aranmıyor.” Arkadaşların söylediği husus bu, hiçbir yerde aranmıyor şeklinde.

İkinci bir husus, diyelim ki ÇED istedik, ÇED istediğiniz zaman da zaten o yöreye gidip, o araziye gidip birtakım sathi çalışmalar zaten yapmak zorundasınız. Dolayısıyla ÇED için yapılan sathi çalışmalarla bu ön arama için yapılan sathi çalışmalar arasında da bir farklılık, ciddi bir farklılık söz konusu değil. Dolayısıyla arkadaşlarımız şunu da veriyor, Avrupa Birliğinin 2011/92 ve ek 24 sayılı direktifiyle de ÇED’in aranmayacağı ifade edilmiş. Dolayısıyla bir anlamda bu, dünyadaki uygulamalara ve Avrupa Birliğinin uygulamalarına uyum sağlayan bir düzenleme olarak da arkadaşlarımız tarafından aktarıldı.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, önergeye katılıyor musunuz?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz efendim.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Hayır, bir şey daha söylemek istiyorum, bir saniye Sayın Başkan.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Buyurun.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Ayhan.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Şimdi, ben önergeye baktım, önergede bu olayı telafi edecek bir şey yok. Demin okuduğum metindeki alan çıkıyor, eğer işletmeci -veya ruhsat sahibi diyelim- ruhsat sahibi bu olaydan bu önceki metinde yazılan şekliyle mağdur olduğu takdirde ne yapılıyordu? Yine elinden alıyorduk. Burada mağdur olursa ne yaparsanız yapacaksınız, hiç belli değil. Adamın elinden alma imkânınız da olabilir, yani onu bir koruma altına almamız. Önceki metni görmesem ben bir şey demezdim. Burada, buradaki ifadede de bir sıkıntı var.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanın katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Sayın Başkan, burada bir şey var. Arama ruhsatında problem olursa ne olacak, o zaman ona da bir çare getirmek lazım.

BAŞKAN – Sayın Müsteşarım...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Şimdi, burada ruhsat sahibinden kaynaklanan nedenlerle yükümlülüklerini yerine getirmemişse iptale gidiyor. Yoksa kendisinden kaynaklanmayan nedenlerle bir gecikme varsa iptal etme imkânı yok.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Nasıl bir şey yapacak? Başbakanlığa gönderiyorsunuz, gelmiyor adamın şeyi mesela.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – O, doğal olarak bir mücbir sebep veya muhik sebep, yani haklı neden. Süre verilecek ve o yazının cevabı geldikten sonra değerlendirme yapılacaktır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Buraya bunu yazmamış olsanız da bir problem yoktu.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Anladım.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Demek ki bir sıkıntınız var, onu çözelim diye bakıyoruz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Çünkü zaman zaman şöyle talepler geliyor Sayın Vekilimin bahsettiği gibi, “Biz idareye başvurduk ama idareden gerekli cevabı zamanında alamadık.” diyor. Bir haklı neden olabilir.

Bazen şu da olabiliyor: Eksik bir dosyayla başvuruyor, kasıtlı olarak, süreyi uzatmak için. Bunu cevap geldikten sonra ancak değerlendirebiliyoruz. Kasten, süreyi uzatmak için, işlemleri uzatmak için mi yapıldı, yoksa hakikaten dosya ikmal etmişti de idareden mi kaynaklandı, bu değerlendirmeyi dosya bize ikmal edildikten sonra yapıyoruz.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Espri olsun diye söyleyeceğim: Biraz önceki maddede biz arkadaşlarla kendi aramızda söyledik, adam cerrah, ameliyat edecek, “Son bir defa kan değerlerine baktırayım.” diyor fakat mikrobiyolojiden gelmiyor sonuçlar. Yani netice itibarıyla “Bunu, oldu bitti, böyle kabul ederim, geçerim, her şey... Zaten sakattı bununki, bakmaya gerek yok.” gibi bir anlam çıkabilir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Yok, sağ olun.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Yani onun için biraz hassas olmak lazım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Uyarınız için teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

MADDE 57- 3213 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin onikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşletme izin tarihinden itibaren son beş yılın herhangi bir üç yılında yaptığı toplam üretim miktarının projede beyan edilen bir yıllık üretim miktarının %30’undan az olması durumunda ruhsat sahiplerine 50.000 TL idari para cezası verilir. İdari para cezasının uygulanmasından başlamak üzere takip eden üçer yıllık dönemde yaptığı toplam üretim miktarının projede beyan edilen yıllık üretim miktarının %30’undan daha az olması durumunda ruhsat iptal edilir. Ancak belirtilen durumların mücbir sebepler ve beklenmeyen hallerden kaynaklanması halinde veya Genel Müdürlük tarafından kabul edilen işletme projesi ve termin planına göre madene ulaşmak amacıyla galeri, kuyu ve/veya dekapaj yapılacağı beyan edilmiş ve ruhsat sahasındaki faaliyetlerin bu beyanlara uygun olarak

gerçekleştirildiği tespit edilmiş ise idari para cezası uygulanmaz ve ruhsat iptal edilmez. Bu fıkra da geçen idari para cezası hariç diğer oranları iki katına kadar artırmaya, yarıya kadar indirmeye ve ruhsat türlerine göre farklılaştırmaya Bakanlık yetkilidir.”

BAŞKAN - 57’nci madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/884) esas numaralı Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın çerçeve 57’nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Savaş

Aydın

“MADDE 57- 3213 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin on ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Beş yıllık dönemde, üretimin en az olduğu herhangi üç yılında yaptığı toplam üretim miktarı projede beyan edilen bir yıllık üretim miktarının %30’undan az olması durumunda, ruhsat sahiplerine 50.000-TL idari para cezası verilir. İdari para cezasının uygulanmasından başlamak üzere, geriye doğru üç yıllık dönemlerde yaptığı toplam üretim miktarı projede beyan edilen yıllık üretim miktarının %30’undan daha az olması durumunda ruhsat sahiplerine 50.000-TL idari para cezası verilir. Bu fıkra kapsamında beş yıl içerisinde iki defa idari para cezası uygulanması halinde ruhsat iptal edilir. Yılların belirlenmesi, takvim yılı hesabına göre yapılır. Dönemlerin hesaplanmasında, işletme izninin verildiği yıl ile üretime ilişkin tespitin yapıldığı yıl dikkate alınmaz. Ancak mücbir sebepler, beklenmeyen haller veya Genel Müdürlük tarafından kabul edilen işletme projesi ve termin planına göre madene ulaşmak amacıyla galeri, kuyu ve/veya dekapaj için geçirilen süreler, projede beyan edilen yıllık üretim miktarı ile orantılı olarak dikkate alınır. Bu fıkra da geçen idari para cezası hariç diğer oranları iki katına kadar artırmaya, yarisına kadar indirmeye ve ruhsat türlerine göre farklılaştırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

BAŞKAN – Sayın Bakan, madde ve önerge üzerinde bir açıklama alabilir miyiz lütfen?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Fatih Bey açıklama yapacak.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Efendim, bir önceki maddemizde arama dönemine ilişkin müeyyideyi tanımlamıştık, burada da artık işletme dönemine geçmiş bir madencilik faaliyetiyle alakalı hususu düzenliyoruz. Yıllık üretim miktarının yüzde 30’undan az olması durumunda, yani son üç yılda yıllık üretim miktarının yüzde 30’undan az olması durumunda, ki bu yaklaşık yüzde 10’a tekabül eder, önce ruhsat sahibine 50 bin Türk lirası idari para cezası veriyoruz ve ihtar ediyoruz. Bu asgari üretimin...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yani her yıl için yüzde 10 değil yani.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Yok, değil, toplamının yüzde 30’u olduğu için yüzde 10. Ve son beş yılın en kötü üç yıllık dönemine bakıyoruz üretim faaliyeti olarak. Takip eden yine aynı durumda 50 bin lira idari para cezası veriyoruz ve bu da ilk beş yıl içerisinde yapılmışsa yani aradaki süre beş yıla burada ruhsat iptaline gidiliyor. Beş yıllık dönem geçmişse artık, şirket kendisini toparlamış varsayıyoruz, asgari üretim miktarının üzerine çıkmış varsayıyoruz, bu durumda ruhsat iptali değil, yine idari para cezası gündeme gelecek şekilde bir düzenleme var. Maddenin ilk hâlinde idari para cezasından sonra herhangi bir takip eden ihlalde iptalle karşı karşıyaydı. Bu hâliyle bu olumsuz durumun beş yıl içerisinde iki kez tekrarlanması

hâlinde iptale gidilmiş oldu. Bununla kazara böyle bir olumsuz durum olduğunda işletmeciye telafi etme imkânı verilmiş oldu. Biraz önce de dediğim gibi, maalesef, bu alanda bazı işletmeler sermaye yetersizliğinden veya başka nedenlerle üretime başlayamıyorlar. Yerin altındaki madenin yeryüzüne çıkmadığı müddetçe kimseye faydası yok. Burada biz özellikle madencilik sektöründe bu dönemde üretim ve istihdam artışını hedefliyoruz. Bu maddeyle o imkânı sağlamış olacağız.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Enerji Bakanlığı üretimi artırmak istiyor, özellikle de Sayın Bakan bu konuda kömür üretimini artırmak istediğini ve cari açık konusunda böyle bir isteği olduğunu defalarca zikretti. Ancak burada beni ilgilendiren boyutu yani bir milletvekili olarak beni ilgilendiren boyutu iş kazaları, iş güvenliği boyutu.

Şimdi, şöyle: Diyelim ki zorlanan bir maden var ve son dediğiniz yüzde 10'luk kısımda, belki de sıkıntısı var, cezayla karşı karşıya kalacak ve bir kere sarı kart yemiş, kırmızı kart yemek üzere, ne yapacak? Bir anda “Aman ben kırmızı kart yemek üzereyim, arkadaşlar zorlayın, gece gündüz zorlayın. İş güvenliğini bir kenara koyun, çalışın arkadaşlar.” diyecek. Zaten zor durumda olan bir işletme...

Açıkça söyleyeyim, bakın, Soma'daki kâr hırsı 300 işçimizin canına mal oldu. Şırnak'ta daha bir hafta önce 7 işçimizi kaybettik. Yani, bu tip kısıtları çok iyi düşünmemiz lazım. Yani, bir işveren işini kaybetmemek için, özellikle de zor durumdaysa, sermaye zorluğu varsa Sayın Bakan, zorlamaya gidebilir, işçiyi zorlamaya gidebilir, iş güvenliğini bir kenara koyabilir çünkü iş güvenliğiyle ilgili yatırımları yapamayabilir, kontroller konusunda da Bakanlık sıkıntı yaşayabilir ve iş kazalarına yol açabiliriz ve maalesef, ülkemiz bu konuda Avrupa'da 1'inci, dünyada 3'üncü sanıyorum. Musa Bey sayıları daha iyi verir, madenlerdeki iş kazaları konusunda. Bu anlamda hassas olmamız lazım Sayın Bakan. Yani, bu tip zorlayıcı maddeleri... Tabii ki üretim önemli, yapması lazım ama işvereni de bu tip işçiyi zorlayan, iş güvenliğini bir kenara bırakan zorlamalarla karşı karşıya bırakmamız lazım ve bu yüzden bir iş kazası olursa bunun müsebbibi hepimiz oluruz, bu tip zorlamalar olabilir, bu konuda hassas olmamız gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanımızın da memleketi olan Karaman'da, Ermenek'te, Soma'dan sonra, yine büyük bir maden kazası yaşandı ve 18 işçi kardeşimiz hayatını kaybetti.

Bu üretimi zorlamakla, üretimi artırmayla ilgili, Sayın Garo Paylan'ın da söylediği gibi, gerçekten büyük bir baskı var. Madenlerde, Soma'da da bunu yaşadık, hemen hemen her yerde yaşıyoruz. Bu nedenle, bu tip düzenlemelerle, işverenler, sonuç itibarıyla en çok baskıyı çalışanlara yapıyorlar. Zaten işçi sağlığı, iş güvencesi için yeteri kadar önlem alınmayan yerlerde bu kazalar kaçınılmaz bir hâle geliyor. Hepimiz bu kazaları unutuyoruz ve kanıksıyoruz. Ama Ermenek'te hayatını kaybeden kardeşlerimizden birinin babasının ayakkabısı, eski ismiyle “gisaved” bir lastik ayakkabı, delik; Recep Amca'nın ayakkabıları ayağında, oğlunun cenazesine gidiyor -baş parmaklarının- delik olduğunu görüyoruz orada. Kaymakam da gidip yeni bir ayakkabı alıyor, kundura alıyor. Recep Amca'nın söylediği “Bana yeni ayakkabı değil, oğlumu geri getirin.” cümlesi hâlâ Sayın Bakanın da hafızalarında bizim de hafızalarımızda. Dolayısıyla bu tip düzenlemelerde, evet, üretim artsın, verimlilik artsın, bunlar

doğru ama insan hayatının her şeyden çok daha önemli olduğunu bilmemiz gerekiyor. Bu nedenle bu tip düzenlemelerle işverenlere akıl almaz derecede baskı yapılmakta. Bunun karşılığı da işçilerin sırtına yüklenmektedir. Bunu da bir kez daha hatırlatmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, 57’nci maddenin önergesine katılıyor musunuz?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Önergeye katılıyorum ancak şunu da ifade edeyim: Öncelikli olarak işletmeler işletme ruhsatı almadan önce bir üretim planı ve programı hazırlarlar. O üretim planı ve programına göre yıllık ne kadar üreteceği ve ne kadarlık bir süreçte üreteceği, bunlarla ilgili detaylı çalışmaları yaparlar. Bu çalışmalar Enerji Bakanlığımız tarafından, ilgili genel müdürlük tarafından incelendikten sonra eğer gerçekten uygunsa buna, bu firmaya işletme ruhsatı veriliyor. Sizin söylediğinizin tam tersine -özellikle iş kazaları açısından- hele hele kömür madencilğinde eğer işletmenin yıllık üretimde planladığının yüzde 10’unu -diyelim ki bin ton planladı, yüzde 10’u ne yapıyor? 100 ton- üretmesi gerekiyor. Eğer siz bu yüzde 10’un daha altına inerseniz işte o zaman iş kazaları olur. Neden iş kazaları olur? Çünkü siz o işletmeyi gerektiği ölçüde ayakta tutmazsanız, çalıştırmazsanız, iş kazası riski daha da artar. O açıdan, burada aslında öngörülen şey, yüzde 10’luk bir kesim son derece düşük bir oran yani yüksek bir oran değil. Aslında bu maddelerin esas mantığı -bir bütün olarak baktığımızda- biliyorsunuz, özellikle maden arama faaliyetlerinde -biraz önceki maddede de görüştük- bu işi ranta dönüştürmeye çalışan bir kesim var, bu kesimi ortadan kaldırmak. İkincisi -işletme döneminde de- işletme dönemine geçmiş ama bir şekilde bu işi işletme sermayesi nedeniyle sıkıntıya düşebilir, birtakım sıkıntıları söz konusu olabilir ama siz yüzde 10’un altında bir üretim öngörüyorsanız orada kaza riski daha da artmış olur. Bunu özellikle müfettişlerimiz çok daha iyi bileceklerdir çünkü madeni sizin ayakta tutmanız gerekiyor. En az minimum bir işletme olması gerekiyor. O açıdan katılıyoruz önergeye.

Çok teşekkür ediyorum arkadaşlarımın görüşlerine

BAŞKAN – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, o konuda haklısınız ama zora girmiş işletmeler var, sermaye sıkıntısı yaşıyorlar. Eğer ki bu sarı kartı da yemişe bakıyor ki ruhsat elden gidecek, bu noktada işçiyi zorlayabilir, çalışma saatleri anlamında, iş güvenliği anlamında, aman bu rakamın altına düşmeyelim diye ve orada riskler oluşabilir. Yani sizin dediğinize katılıyorum, öyle senaryolar var ama zora girmiş işletmeler açısından diğer senaryolar da söz konusu olabilir. Bu anlamda, bunu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla görüştünüz mü, bilmiyorum veya temsilcisi var mı burada? Bunun ne tip riskler doğurabileceğine dönük çalışmamız lazım bence. Ya, işçi güvenliğini birinci noktaya almadığımız sürece, tabii ki üretim olsun ama ikinci madde olmalı, üçüncü madde olmalı yani her zaman işçi güvenliğini, iş kazasını birinci noktaya almamız lazım. Soma gibi bir travma yaşadık, daha bir hafta önce Şırnak’ta 7 vatandaşımızı kaybettik. İşçi güvenliğini birinci sıraya alacağız, her şeyin önüne alacağız, özellikle madenlerde, en çok kaza yapılan yerlerde.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Müsteşarım buradayken sormak isterim. Birkaç gün önce Şırnak'ta yaşanan maden kazasında 7 işçi hayatını kaybetti. Dün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız da buradaydı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız dedi ki: “Bizim tespitlerimize göre orası ruhsatsızdı, kaçaktı.” Sayın Bakan da “Orası kaçaktı.” dedi. Ama biz 2017 mart ayında oranın ihale edilerek özel bir şirkete verildiğini biliyoruz. Şimdi sizce tam olarak nedir? Bu konuda da bir bilgi verebilir misiniz?

BAŞKAN – Ben öncelikle Sayın Bakanın katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sizin sorunuza cevap isteyeceğim, müsaade ederseniz şu şeyi bitireyim.

58'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 58- 3213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Türkiye Taşkömürü Kurumu ile Türkiye Kömür İşletmeleri, uhdelinde bulunan maden ruhsatlarını işletmeye, işletletmeye, bunları bölerek yeni ruhsat talep etmeye ve bu ruhsatları ihale etmeye yetkilidir.”

BAŞKAN – Sayın Bakan, bir açıklama alabilir miyiz maddeye ilişkin.

Sayın Müsteşar...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FATİH DÖNMEZ – Sayın Başkanım, özellikle TTK ve TKİ’de çok geçmiş yıllarda bünyesine alınmış ruhsatlarımız var. Mesela, belki kimse bilmiyor, TTK biliyorsunuz Zonguldak bölgesinde işletmecilik yapıyor. Bütün Zonguldak havzası tek ruhsat hâlinde. Ama, geline aşamada daha verimli işletmecilik yapabilmek için makul bir şekilde, ekonomik bir şekilde bu ruhsat alanının bölünmesi gerekiyor. Orada bizim 4-5 tane müessesemiz var, onlar da aslında yine tek ruhsat altında çalışma yapıyorlar. Bununla biz bu imkânı kazanmış olacağız. Mevcut yasalarda bu ruhsatı bölme imkânı yok. Özel sektör ruhsat bölme talebiyle geldiğinde Bakanlığın yetkisi var. Ancak, TTK ve TKİ’nin elindeki ruhsat alanları bölünemiyor idi, buna imkân vermiş olacağız.

Bir diğer husus da TTK ve TKİ yine, bu ruhsat alanlarını bölerek işletmelerini açık bir ihaleyle özel işletmecilere de verme imkânına kavuşmuş olacak. Kamu eliyle belli bir yere kadar işletmecilik yapabiliyoruz ancak hepsine yetişme imkânımız yok mevcut kaynakların sınırlı olmasından dolayı. Özel sektör de bu konuda kendisini zaman içerisinde geliştiriyor. Özel sektörün, özel girişimin, teşebbüsün de önünü bu yeni madde düzenlemesiyle de açmış olacağız.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, ilave olarak şunu da ben söylemek istiyorum, belirtmek istiyorum: Aslında, geçmişte uygulamada ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalındı. Özellikle, bu 2 kurumumuzun çok büyük sahaları var, kendi uhdeleri altında sahaları var. Ancak, bunların belirli bir kısmını işletebiliyorlar. Hâlbuki, uzun vadeli bir planlamayla bunların ne kadarlık üretim yapılacak, bunların hangileri ilgili kurum tarafından işletilecek, hangisi özel kesim tarafından işletilecek, çok daha planlı, programlı bir bakış açısı ortaya konulacaktır. Mevcut sistemde, redevans sisteminde daha çok kısa vadeli ve küçük ölçekli işletmeler şeklinde gidiyor. Hâlbuki, bu düzenlemeyle çok daha uzun vadeli ve büyük ölçekli plan ve program yapma imkânına kavuşulacaktır; bu da özellikle biraz önce sizin bahsettiğiniz güvenlik, iş emniyeti ve uzun vadeli plan ve programlarla ne kadarlık bir üretim yapacağımız konusunda da çok daha somut bir portre ortaya çıkacaktır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, MADEN-İŞ burada, bir konuşsun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – MADEN-İŞ, sendika.

MUSA ÇAM (İzmir) – GENEL MADEN-İŞ’ten...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Genel Maden İşçileri Sendikasını bu konuda dinletmek istiyoruz Sayın Başkanım. Zonguldak’tan geldiler kendileri, konuyla ilgili bilgilendirsinler.

BAŞKAN – Buyurun.

GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL BAŞKAN YARDIMCISI İSA MUTLU – Türkiye’nin değişik yerlerinde olmakla beraber ağırlıklı olarak Zonguldak bölgesindeki maden ocaklarında örgütlü bir sendikayız.

Saygıdeğer Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; öncelikle, bize kendimizi ifade etme fırsatını verdiğiniz için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

Bahsi geçen 58’inci maddenin madde gerekçesi şu şekilde ifade ediliyor: “Madde ile 3213 sayılı Maden Kanununun ek 1’inci maddesinde değişiklik yapılmak suretiyle Türkiye Taşkömürü Kurumu ile Türkiye Kömür İşletmeleri uhdelarında bulunan maden ruhsatlarını işletmeye, işletmeye ve bunları bölerek yeni ruhsat talep etmeye yetkili kılınmaktadır. Böylelikle, atıl vaziyetteki sahaların ekonomik, güvenli ve rantabl şekilde değerlendirilmesine olanak sağlanmaktadır. Ayrıca, rödevans süreleri kısıtlı olduğundan dolayı iş sağlığı ve güvenliğine yönelik uzun vadeli modern teknolojiye uygun yatırımlar yapılamamaktadır. Düzenleme ile belirtilen gerekçelere göre uzun vadeli yatırım yapılabilmesinin önü açılmaktadır.”

Saygıdeğer Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; aynı gerekçeyle 1990 yılından itibaren yapılan uygulamalarla TTK ve TKİ bünyesindeki bazı maden sahaları redevans dediğimiz usulle ve taşeron şirketler eliyle işlettiriliyor. Ancak, bu uygulamadan beklenen sonuç alınmadı. Ölümlü iş kazalarının artması sonucu devlet tazminat ödemeleriyle karşı karşıya kaldı. Kaçak ocak çalışmaları önlenemedi. Buralarda meydana gelen kazalarda sahipsiz madenci cenazeleri yollara ve hastane önlerine atılmak suretiyle... Geçtiğimiz haftalarda da canlı örneklerini yaşamış bulunmaktayız. Aynı dönemde, devlet işletmelerinde ölümlü kazalar yok denecek kadar azaldı. Özelleştirme kanalıyla kurumların zararının azaltılması amacına ulaşılmadı ve ağır bedeller ödendi.

İş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin zaafa uğramasının sebebini redevans sürelerinin kısıtlı olmasına bağlamak doğru değil, asıl sorun daha çok kazanma anlayışıdır ve denetimlerin yetersizliğidir. Özel sektörün zarar etmesi beklenemeyeceğine göre, bu sektörde getirilmek istenen düzenleme yeni iş kazalarına, yeni iş cinayetlerine kapı açacaktır. Havza madencilikinden uzaklaşılması ve ruhsatların parçalanması iş sağlığı ve güvenliği risklerini artıracak, rezervler yeterince değerlendirilmediğinden dolayı ülkemizin yer altı kaynaklarının çarçur edilmesine sebep olacaktır.

Saygıdeğer Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; 90’lı yıllardan bu yana Zonguldak’ta redevans sistemi dediğimiz bir sistem geliştirildi, bu sistemin asıl çıkarılış amacı şuydu: Zonguldak ilimizde taş kömürü işletmeciliği yapan küçük kaçak ocakların resmî statüye kavuşturulması amacıyla devlet iyi niyetli olarak bu sistemi geliştirdi. Ama, geldiğimiz noktada öyle bir hâle geldik ki Zonguldak gibi küçük bir ilde, maalesef bu redevans sahalarında bilinçli olarak, oradaki redevans sahiplerinin bilgisi dâhilinde 2 bin civarında kaçak ocak çalışmasının olduğunu biliyoruz. Hâlbuki, redevans sisteminin çıkarılmasının sebebi, kaçakçılığı resmî statüye kavuşturup kaçakçılığın yani kayıt dışının önünü kesmekti. Ama, bu redevans sahipleri aldığı sahalarında kendi bilgileri dâhilinde birtakım yoksul insanlara, aç kalmış insanlara “Gidin burada kömür çıkarın, çıkardığınız kömürü ben satın alacağım.” vaadiyle orada kaçakçılık yaptırıyor, birkaç tane ocağı şikâyet edip kapattırıyor. Fakat, geri kalan yaklaşık bin

civarında kaçak ocağın olduğunu biliyoruz, bunlar çalışmaya devam ediyor. Herhangi bir ölümlü kaza olduğunda veyahut da herhangi bir olay vuku bulduğunda “Benim haberim yok, ben bunları resmî olarak şikâyet de etmişim ama benim suçum yok.” diye kendini savunarak bu kaçakçılığın önünü açmayı hâlen kendilerine prensip edinmiş iş adamlarının istekleri doğrultusunda bu yasanın buraya geldiğini düşünmekteyiz.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, Zonguldak yıllardır gerçekten çok ağır bedeller ödedi. Cumhuriyetin gelişmesine çok büyük katkılar sağlamış olmasına rağmen bugün hâlâ bedel ödemeye devam ediyor. Bugün redevans sisteminin ne kadar başarısız olduğunu yetkililerimiz aslında kendileri de araştırdığında, hatta önlerindeki tablolara da baktığında görmekteler, şöyle diyeyim: Redevans sistemiyle Zonguldak havzasının en büyük projesi olan Amasra-B Projesi’ni alan firma yıllar önce, on iki, on üç yıl önce devlete “Milyon tonlar kömür üreteceğim ve binlerce kişiyi istihdam edeceğim.” vaadiyle orayı almış olmasına rağmen geldiğimiz noktada on üç yıldır bir ton kömür dahi üretmemiştir. Kendisi vermiş olduğu beyanatlarda “Ben buraya kömürcü olmaya gelmedim, termik santral açmaya geldim, asıl amacım termik santraldir.” deyip oradaki yer altı kaynaklarımızı maalesef hunharca, orada kendi keyfiyetince bekletmektedir.

Yine bununla beraber, Türkiye’nin en büyük kömür üreticilerinden biri olan Soma AŞ, Zonguldak’ın en büyük ihale sahalarından biri olan Bağlık İnağzı ihalesini almış, milyon tonlar kömür üreteceğini ve binlerce kişi çalıştıracağını taahhüt ettiği hâlde maalesef oradan bir ton kömür dahi çıkarmadan bırakıp gitmiştir.

Yine bununla beraber, Zonguldak Ereğli ilçesine bağlı Kandilli beldesindeki Alacaağzı işletmesini alan firma, orada on yıl boyunca devletin hazırlamış olduğu alanlardaki hazır kömürü alıp belli bir kâr ettikten sonra orayı terk edip gitmiştir, devletten de teminatını bir şekilde almıştır.

Yine bununla beraber, Eren Enerji dediğimiz termik santral sahibi özel müteşebbis orada termik santral izni alabilmek için Zonguldak’ta bir saha kiralamış, “Ben buradan ürettiğim kömürü termik santralde yakacağım.” taahhüdüyle termik santral izni almış, termik santral üretime geçtiği günden itibaren de orada bir ton kömür üretmeden, devlete ödemiş olduğu taahhüdü de yakarak maalesef ithal kömürle termik santral çalıştırmaya devam etmektedir.

Bütün bu gerçekler ortadayken redevans sisteminde iş kazalarını ve iş sağlığını denetleyemeyen Bakanlığımız, acaba kiracısına yaptırım uygulamadığı hâlde, uygulayamadığı hâlde, o sahaları sattığında, mülkiyetiyle beraber bu insanlara devrettiğinde oradaki denetimleri ve yaptırımları nasıl uygulayacak; biz merak ediyoruz.

Kesinlikle, Zonguldak kömür havzasının sorunları çok büyük. Geçtiğimiz haftalarda basına da yansıdığı şekliyle görmüşsünüzdür, kaçak ocakta çalışan bir genç işçinin cansız bedeni hastane önüne atıldı, bırakıldı ve kaçıldı. Daha bunun gibi niceleri basında yer aldı, elektrik direklerinin dibine bırakılıp “Bunlar burada öldü.” diye rapor tutturulduğunu hepimiz biliyoruz. Yani şunu ifade etmek istiyorum: Taş kömürü üreticiliği diğer maden işletmeleriyle karıştırılmamalı, çok farklı bir işletme olduğunu hepimiz biliyoruz. Risk oranı çok yüksek bir üretim şeklidir yani Zonguldak havzasında madencilik yapmak her firmanın işi, her babayığidin harcı değildir. Dolayısıyla biz TTK sahalarının TKİ’de ve diğer maden sahalarındaki sahalarla aynı statüye konularak bu yasa tasarısında yer almasını kabul edemiyoruz. Zonguldak’a ait, Zonguldak’a özel, Zonguldak havzasına özel, taş kömürü üretimine özel özel bir yasa düzenlenmesini biz de arzu ediyoruz. Devletimizin yapmış olduğu iş sağlığı ve işçi güvenliği yasalarından dolayı kendisine, Bakanlığımıza müteşekkiz fakat bu şekilde yaparak Zonguldak’ı gerçekten birkaç müteşebbisin kendi keyfiyetlerine terk edersek bedelleri çok ağır olacaktır.

Ben, bu vesileyle Zonguldak Taşkömürü İşletmeciliğindeki bu sahaların buradan çıkarılarak bütün tarafların görüşleri alınmak şartıyla, Zonguldak'taki sosyal ve teknik boyutlarıyla, sendika, işveren, redevansçılar, Bakanlığımız bir araya gelmek şartıyla yeni bir tasarı hazırlanmasını ve oranın gerçekleriyle bağdaşacak kalıcı, yapıcı bir madde düzenlenmesi talep ediyorum. Bu vesileyle bu tasarı ertelenirse bizler de taraf olarak çağırılıp hep beraber bu düzenlemede yer alırsak gerçekten bahsettiğim acıları dindirecek, Zonguldak'ın kanayan yarasını saracak bir tedaviyi hep beraber yapmış oluruz ve bunun vicdani rahatlığı, Zonguldak halkı ve ülke kamuoyundaki -yapmış olduğumuz hareketten dolayı- takdiri de çok değerli olacaktır.

Ben, bu manada, Bakanlığımıza göstermiş oldukları hassasiyetten, Komisyon üyelerimize verecekleri destekten dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

Çok sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Çaturoğlu...

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli hazırun; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Sendika Başkan Vekilimiz çok güzel bir konuşma yaptı ve söylediklerinin bir kısmına da katılıyoruz tabii yani onların hassasiyetlerini dikkate almamız gerekiyor. Tabii, burada, benim TTK'dan aldığım bilgi –yani ben TKİ'deki durumu pek bilmiyorum da- Türkiye Taşkömüründen aldığım bilgi: Türkiye Taşkömürü İşletmeleri, 5177 sayılı Kanun'la değişik 3213 sayılı Maden Kanunu'nun ek madde 1'inci hükmü doğrultusunda 2005 yılından bu yana üçüncü şahıslara ihaleyle redevans işletmeciliğini yaptırıyor yani ruhsatlar kendi uhdesinde kalıyor, kendi ruhsatını işletmecilere kiraya veriyor ihale yöntemiyle. Yani şu anda zaten Türkiye Taşkömürü İşletmelerinin uhdesinde bulunan ruhsatları böyle kiralamak yöntemiyle bölerek ihale yaparak verme yetkisi var, 2005 yılından bugüne kadar yaptırıyor.

Kurum 2000/525 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uhdesinde tahsis edilen ruhsat sahasında 22 taş kömürü sahası, 3 kuvars kumu sahası ve 1 boksit sahasında redevans yöntemiyle işletmecilik faaliyetlerini devam ettiriyor. 1 kil sahası için de Maden İşleri Genel Müdürlüğünden işletme izni talebi yapmış şu anda TTK. Ayrıca 6 taş kömürü sahasının sözleşmeleri çeşitli nedenlerle feshedilmiş olup bu sahalar da ihale edilebilecek durumdadır. Bunlardan bir tanesi, sayın başkanın ifade ettiği, Alacaagzi, Kandilli bölgesindeki Armutçuk müessesesi, bir diğeri Karadon'daki 10 ve 8 numaralı 2 tane saha ve diğerleri Cide'deki Nanepınarı ve Azdavay'da 2 tane saha var. Toplam 6 tane saha şu anda ihale edilip kiraya verilecek durumdadır.

Kurumun ruhsat sahasındaki toplam taş kömürü rezervleri 1,521 milyar ton olup bunun 798 milyon tonu redevans usulüyle özel sektörün işletmeciliğine tahsis edilmiştir yani yaklaşık yarısı veya yarısından fazlası şu anda Türkiye Taşkömürü İşletmelerinin zaten uhdesinde bulunan ruhsatları redevans şeklinde kiraya verilmesi şekliyle işletilmektedir.

Kurumun redevans uygulamasındaki amacı, kurum tarafından işletilmesi ekonomik olmayan kömür damarları ile devlet tarafından yatırım yapılması düşünülmeyen rezervlerin özel sektör yoluyla ekonomiye kazandırılması ve bu şekilde yeni istihdam alanları açılmasıdır. Redevans uygulamasındaki bir diğer amaçsa dağlık ve ulaşım olanakları fevkalade sınırlı olan taş kömürü havzasının küçük bölümlere ayrılarak işletmecilerin kontrolüne vermek ve kaçak ocak faaliyetlerine engel olmaktır. Tabii, sendikacı arkadaşlarımızın belirttiği gibi, burada belli bir başarı sağlanmıştır ama tam istenilen neticeye de ulaşamamıştır.

Ancak bir diğer konu, son yıllarda redevans uygulaması, mahkemelerin kurum (TTK) ile redevans işletmecileri arasında asıl işveren-alt işveren ilişkisi olduğu yönündeki kararlarıyla çok olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalınmıştır. Şöyle ki: 10/6/2010 tarih ve 5995 sayılı Kanun'un 17'nci maddesi ile 3213 sayılı Maden Kanunu'na dâhil olan Maden Kanunu'nun ek 7'nci maddesi, ruhsat sahibiyle redevans sözleşmesi imzalayan redevansçının sorumluluklarını düzenlemektedir. Redevans sözleşmesine dayalı olarak işletilen maden sahalarında meydana gelen ölümlü veya yaralanmalı kazalar sonucu tazminat talepleri ile firmalar tarafından ödenmeyen kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, yıllık ücretli izin alacakları, onları da geçtim, ücret alacakları, ulusal, dini bayram ve resmi tatil ücretleri vesaire her türlü işçi alacakları ile Sosyal Güvenlik Kurumuna yatırılması gereken işçilikle ilgili her türlü ödemeler için firmalarla birlikte ruhsat sahiplerine yani TTK'ya da davalar açılabilir.

BAŞKAN – Yaptığımız düzenlemeyle alakasını, bağlantısını kuramadım ben Sayın Çaturoğlu.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Anlatacağım onu şimdi, redevansı kaldırıyoruz bu düzenlemeyle.

Bu davaların davacıların lehine sonuçlanması hâlinde redevansçı firmalarla birlikte ruhsat sahipleri de tazminatları ve ödenmeyen işçi alacaklarını ödemek durumunda kalmaktadırlar. Hatta mahkemelerde, imzalanan redevans sözleşmelerinin muvazaalı olduğu, redevansçı firmada çalışan işçilerin TTK işçisi gibi tüm haklardan yararlanması iddiaları tartışılmaktadır. Bu durum ileriki süreçte TTK'nın içinden çıkılmaz bir noktaya gelmesine sebep olacaktır. Sadece 2016 yılında açılan davalarda 7 milyon TL ödenmiş ve 2017 yılında da hâlen devam eden davalar vardır.

Burada bundan amaçlanan konu, redevansçıların sahaları ayrı şekilde ruhsatlandırılarak yani onlara ruhsat verilerek TTK'nın uhdesindeki ruhsatlar parçalanmak suretiyle TTK'yla organik ve hukuki ilişkilerin kesilmesi, TTK ile redevans işletmecileri arasında asıl işveren-alt işveren ilişkisi iddialarını sonlandırarak Maden Kanunu ile diğer kanunlar kapsamındaki tüm sorumlulukların yeni ruhsat sahibine ait olmasını sağlayacaktır. Yani burada iddia edilen şey şudur: Redevans işletmecileri TTK'nın kiracısı sayılmaktadır ve bazı mahkemeler de burada alt işveren-üst işveren ilişkisi kurarak redevans işletmelerinden doğan bütün olumsuzları TTK'ya yüklemektedirler. Bu şekilde davalar devam etmektedir.

Konunun özeti budur değerli hazırun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Demirtaş...

Bir Zonguldaklıdan bir Zonguldaklıya geçelim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım gösterdiğiniz nezaket için.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinize en içten sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Zonguldak için çok önemli bir maddeyi konuşuyoruz değerli arkadaşlarım. Zonguldak, kömürle var olan bir kent, kömür var oldukça, kömür çıkarıldıkça yaşayan bir kent, ekonomisi, sosyolojisi, psikolojisi, her şeyi kömüre bağlı olan bir kent ve maalesef iktidarınız döneminde de bu kömür olasılığı yine devam etti yani kömürün Zonguldak'la ilgili bağlantısı devam etti. Fakat bakıyoruz 2002 yılındaki kömür üretimi ve işçi sayısına ve bugün geldiğimiz noktaya, bir gerileme var. İşçi sayısını veriyorum sizlere değerli arkadaşlarım: 2001 yılında 18.025 işçi var Türkiye Taşkömürü Kurumu uhdesinde çalışan. Bugün, 2017 Ağustos itibarıyla 7.625'e düşmüş, yaklaşık üçte 1'lik bir düşme söz konusu. Şimdi maddenin içeriğine baktığımız zaman madde şunu ifade ediyor: Elbette Türkiye Kömür İşletmelerinde

var ama bizi ilgilendiren boyutu Türkiye Taşkömürü Kurumu. “Türkiye Taşkömürü Kurumu, uhdesinde bulunan maden ruhsatlarını işletmeye, işlettermeye, bunları bölerek yeni ruhsat talep etmeye ve bu ruhsatları ihale etmeye...” Şimdi “ihale etme” derken ne anlaşıyor burada? Benim anladığım, özelleştirme biraz nazıkçe yazılmış yani aslında özelleştirilecek burada yani bu ruhsatlar bölünecek ve bölündükten sonra da ihale yoluyla satılacak, özelleştirilecek yani. Şimdi bu nereden geliyor, buradaki ruhsatların devlete ait olması? 1940 yılında bir kanun çıkıyor 3867 sayılı Ereğli Kömür Havzasındaki Ocakların Devletçe İşletirilmesi Hakkında Kanun çıkıyor. Bu kanun gereğince ülkemizdeki taş kömürü varlığının bulunduğu Zonguldak havzasındaki kömür ocakları devletleştiriliyor. Şimdi bu maddeyle özelleştirmenin önü açılıyor. Sanırım “özelleştirme” ifadesi kamuoyunda tepki yaratacağı için, burada “ihale etmeye” denilerek bu biraz yumuşatılmaya çalışılmış Zonguldak kamuoyunun tepkisinden çekinildiği için. Şimdi peki niye özelleştiriliyor? Redevanslı sahayı anlattı az önce Faruk Bey, ifade etti, 2004 yılından bugüne kadar redevanslı işletmelerin gelmiş olduğu noktayı güzel bir şekilde ifade etti. Neden peki ihale edilip özelleştirilecek? Bunu bir sorgulamamız gerekiyor. Şimdi özelleştirilme olduğu zaman işletmeler çok iyi mi işletiliyor? İşte redevanslı sahalarındaki bazı özel işletmelerin başarısızlıklarını hem sendika yöneticisi arkadaşımız hem Faruk Bey ifade ettiler. Daha mı üretim artacak, daha fazla mı işçi sayısı artacak? Daha fazla Zonguldak’ın ekonomisine katkıda mı bulunacak? Maalesef bakıyoruz böyle bir hedef burada gözüküyor. Neden gözüküyor? Burada amaç üretimi artırmak falan değil. Neden değil? Son iki yıldır, milletvekili olduğum günden beri bu konuyu yakından takip ediyorum, burada asıl amaç bana göre Türkiye Taşkömürü Kurumunu kapatmak. “Özelleştirme” dediğimiz uygulamalara baktığımızda asıl amacın Türkiye Taşkömürü Kurumunu kapatmak olduğunu görüyorum.

Şimdi bizim bölgemizi, daha çok iktidarınız sanırım, termik santral üssü olarak görmek istiyor çünkü dört tane, şu anda, mevcut termik santralimiz var, üç tane de proje aşamasında olan termik santralimiz var. Ama aynı bölgede yaklaşık on beş civarında termik santral projesi yapılabilecek olan yer var, hedeflenen yer var. Tabii, örneklerle baktığımız zaman, bir özel şirket var Eren Enerji dediğimiz şirket. Yine sözleşmesinde kömür üretiminin Türkiye Taşkömürü Kurumunun uhdesinde bulunan bir maden sahasını alıp işleterek o sahadan elde ettiği kömürle termik santrali çalıştırma noktasında bir hüküm olmasına rağmen maalesef 1 kilo bile kömür çıkarmadan şu anda ithal kömürle termik santrali çalıştırıyor. Yani baktığımız zaman Türkiye’deki taş kömürü ihtiyacına, aslında Türkiye’deki taş kömürü ihtiyacı karşılanabilir olması nedeniyle, yüksek kalorili olması nedeniyle demir çelik sektöründe kullanılıyor. Yani yüzde 80’i üretilen kömürün demir çelik sektöründe kullanılıyor karşılanabilir özelliği nedeniyle. Ama buradaki hedefe baktığımızda, termik santralleri Zonguldak’a iyice yerleştirebilmek için, böyle bir, müessese müessese özelleştirme yöntemi uygulanacağı gözüküyor. Burada tabii ki en büyük sorun, bu işler yapılırken Zonguldaklıya diye sorulmuyor. Şimdi dört tane termik santralin Zonguldaklıya vermiş olduğu çevre tahribatını, insani ve sosyolojik tahribatını anlatmaya girmeyeceğim. Ancak bu rakamlar çoğalsınla özellikle bazı müesseselerin yanında özelleştirildikten sonra denilecek ki şirkete: “Size Karadon müessesesini veriyorum, Karadon müessesesindeki ruhsat sizin olacak, her yönüyle siz burada üretim yapma hakkına sahip olacaksınız. Ama yanında bir tane de termik santral lisansı veriyorum.” Bu olay bunun net bir şekilde ortaya konulmasıdır. Tabii dünyadaki uygulamaya baktığımızda, bakın, dünyadaki uygulama kömür havzalarının bölünüp parçalanarak ruhsatlandırılması yönünde değildir. Burada havza madenciliği yıllarca gelişmiştir ve Türkiye Taşkömürü Kurumunun da yüz yetmiş yıllık bir madencilik birikimi vardır ve Türkiye’deki ağır sanayisini de yıllarca sırtında taşımıştır Zonguldak’ımız. Şimdi bu uygulamadan bu madde geçerse vazgeçilmiş olacak ve tamamen Zonguldak’taki Türkiye Taşkömürü Kurumu özel sektöre devredilecek ve sonunda da denilecektir ki: “Özel sektör bu işi beceremedi -az önce redevansta söylendiği gibi- bu işletmeleri kapatsın.”

Değerli arkadaşlarım Zonguldak'ımız, dediğim gibi, kömürle var olan bir kent, kömür üretimi olmazsa, yerli kömür üretimi olmazsa Zonguldak var olmaz. Bakın nüfus verilerine baktığımız zaman da kömür üretimi düştükçe, işçi üretimi düştükçe Zonguldak'ın nüfusu da düşmüş. 2002 yılındaki Zonguldak'ın nüfusu 627 bin, bugün itibarıyla Türkiye'deki nüfus 65 milyondan 80 milyona çıkmasına rağmen Zonguldak'taki nüfus gerilemiş. Yani işçi sayısına bağlı olarak, ekonominin küçülmesine bağlı olarak gerilemiş. Bu ne demektir? Taşkömürü Kurumu küçüldükçe Zonguldak da küçülüyor.

Değerli arkadaşlar, dolayısıyla bir de işin bir başka boyutu daha var. Biz diyoruz ki: "Enerjide çeşitliliği sağlamak zorundayız." Yani "Dışarıya bağımlı olmaktan kurtulmalıyız ve o bağımlılığı bir şekilde aşmalıyız." diyoruz. Şimdi, geçen sene Sayın Enerji Bakanı burada açıklama yaptığında "Yerli kömür madenciliğini artıracagız, teşvik edeceğiz." demişti. Yani niye Türkiye Taşkömürü Kurumunun işçi sayısını artırıp da üretimini artırmıyor? İhtiyacımız var buna, demir çelik sektöründe ve diğer yan sektörlerde ihtiyacımız var Türkiye Taşkömürü Kurumunun ürettiği yüksek kalorili kömüre ama yapılmıyor.

Değerli arkadaşlarım, yer altı kömür madenciliği dünyanın en riskli işidir, en tehlikeli işidir ve en zor işidir. Dolayısıyla kamunun burada piyasadan çekilmesiyle, bu üretimi durdurmasıyla özel sektöre bu iş devredilirse bu işletme kapanacaktır. Yani özel sektörün imkânlarıyla buranın bence yürütmesi mümkün değil. Şimdi burada ne yapılıyor? Bakın 2015 yılında Türkiye Taşkömürü Kurumuna 200 milyon doların üzerinde yatırım yapılmış. Mekanizasyona geçilmeye çalışılıyor üretimi artırma amaçlı. Ama aynı Türkiye Taşkömürü Kurumuna işçi alımı yapılmıyor. Sendikamız burada, defalarca ifade ettiler, Bakanımızla görüştüler, Başbakanımızla görüştüler ve işçi alınmasının gerektiğini, aksi takdirde işçi sağlığı, iş güvenliğinin de riske edileceğini ve işçi ölümlerinin yaşanacağını ifade ettiler işçi sayısını azalmasıyla. Şimdi ben size buradan şunu ifade etmek istiyorum: Türkiye Taşkömürü Kurumunun kendi faaliyet raporu var, 2016 yılında sunduğu bir faaliyet raporu var. Bakın burada "İşçi noksanlığı: Kurumumuza 2009 yılı başında işe alınan pano üretim işçilerinin üretimi artırması yönünde olumlu etkileri görülmekle birlikte, 2011, 2012, 2013, 2014 yılı için yeterli randıman alınamamıştır. Kurumumuzda üretimin sürdürülebilirliği ve mevcut altyapının korunması amacıyla 2.700 pano ayak üretim işçisi ve 1.922 üretime destek işçisi olmak üzere toplam 4.622 işçinin alınması için Enerji Bakanlığına 20/11/2014 tarihinde müracaat edilmiştir ancak olumsuz yanıt alınmıştır." Deniliyor. Şimdi, bu işçi almama politikası da Türkiye Taşkömürü Kurumunu kapatmanın bir başka yansıması olmuştur. Ama bu ruhsatların bölünerek bu şekilde özel sektöre ihale edilip satılması hâlinde ise Zonguldak'ta üretim yapılmayacaktır değerli arkadaşlarım. Yüz elli yıllık 1,3 milyar tonluk bir rezerv var, yüz elli yıl çıkartılması gereken bir rezerv var. Millî servetimiz Zonguldak'ın altında yatıyor, bunu çıkartmamız gerekir. Diyorsunuz ki: "Bizim Hükümetimiz yerli ve millî." Yerli ve millî iseniz buraya yatırım yaparsınız ve bu tasarıyı geri çekersiniz, bu maddeyi geri çekersiniz ve Türkiye Taşkömürü Kurumunu yeniden ayağa kaldırırsınız, işçi açıklarını giderirsiniz. 14.500 norm kadro var, şu anda kalmış 7.500 işçi; yarı yarıya düşmüş.

Değerli arkadaşlarım, eğer bu tasarıya onay verirsiniz Zonguldak'ı cezalandırırsınız. Bu işin sonu Zonguldaklıyı cezalandırmaya gider. Bu işin sonunda...

BAŞKAN – Sayın Demirtaş, artık toparlayın lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Peki, Sayın Başkan.

Ben daha fazla uzatmak istemiyorum, bu şekilde maddenin geçmesi hâlinde Türkiye Taşkömürü Kurumu kapanacaktır; buna da müsaade etmeyelim diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

3 arkadaşımız daha var sırada.

Sayın Kalaycı buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Türkiye Taş Kömürü Kurumunun Zonguldak için, Zonguldak ekonomisi için önemini Zonguldaklı milletvekilli arkadaşlarımız ifade ettiler, bizler de buna katılıyoruz, ki şöyle bir anımı anlatayım: Geçen yıl ben Zonguldak’a gittim parti görevi nedeniyle, on, on beş sene önce de denetim amaçlı birkaç sefer gitmiştim. On, on beş senede hiçbir gelişmenin olmadığını gördüm, üzüldüm yani Zonguldak kan kaybediyor, Zonguldak ekonomisi TTK’ya bağımlı olduğundan gerçekten iyi durumda değil, gidişatı iyi değil; onu bizatihi yerinde de gördüm ve şunu Zonguldaklılar açık bir şekilde ifade ediyorlar: Üretim artırılmalı yani buna itiraz eden yok, bu zaten Zonguldaklının talebi. TTK rehabilite edilmeli, bunu da talep ediyorlar. Bu konuda verilmiş olan sözler de var bize ifade ettiklerine göre işçi alımı yapılacak denilmiş ama maalesef bu sözler de yerine getirilmemiş.

Şimdi düzenlemeye baktığımız zaman da gerekçede “Atıl vaziyetteki sahaların ekonomik, güvenli ve rantabl şekilde değerlendirilmesine olanak sağlanması” deniliyor. Maddenin yazılımına baktığımız zaman, işletme, işletme zaten mevcuttaydı. Şunu da ifade edeyim redevans devam ediyor -buradaki ifadeye göre- redevansın kalktığı falan yok. Daha önce hukuku uhdesinde kalmak şartıyla işletme yetkisi vardı şimdi yine işletme yetkisi konulmuş. “Ayrıca da bunları bölerek yeni ruhsat talep etmeye ve bu ruhsatları ihale etmeye yetkilidir.” diyor. Ben şunu anlıyorum, böl böl sat, böl böl sat yani böl böl ruhsat çıkar, sat yani amaç bu mu? Yani böyle bir madde, böyle bir düzenleme yapmaya nereden ihtiyaç duyuldu? Taraflarla görüşüldü mü, Değerli Maden İş Genel Başkan Yardımcısı çok güzel ifade ettiler yani burada bence ilk söz sahibi Zonguldak olmalı. Yani Zonguldak’ın yerel sivil toplum örgütleriyle, sendikalarıyla görüşme yapıldı mı? Çok önemli bir madde çünkü Zonguldak için önemli, Zonguldak’ı bir yandan da ekonomik olarak ya kalkındıracağı bir model seçilmeli ya da mevcuttaki gibi her sene daha kötüye giden bir duruma sokacak bir uygulama. Yani o nedenle böyle bir maddeye niye ihtiyaç duyuldu, parçala parçala sat modeline nereden ihtiyaç duyuldu? Daha ayrıntılı anlatılırsa memnun olacağım. Ama görüş olarak da şunu ifade edeyim: Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu konuda tarafların görüşleri alınarak daha bir çözüm yolu bulunmasının daha doğru olacağını düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, bu maddeyi bitirince toplantıyı bitireceğim, o yüzden süre de biraz sıkıştırdı. Bazı arkadaşlarımızın da uçakları var, yetişecekler, onun için kısa kısa lütfen rica edeceğim.

Sayın Bekaroğlu, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; öyle anlaşılıyor ki özellikle Enerji Bakanlığının yapmış olduğu açıklamalardan da işte enerjide yerli üretim bu çerçevede kömür işi de yeniden ele alınıyor. Yeniden ele alınıyor ama bu öteden beri var olan özelleştirme ve kömür, madencilik politikasında da büyük bir değişiklik yok, temelinde özelleştirme var.

Şimdi, 2000 yıllarının başından, sizin iktidara geldiğiniz dönemden bu yana bakıyoruz, üretim artacak, istihdam artacak, iş kazaları azalacak; öyle şeyler bekliyoruz değil mi? Dolayısıyla yerli kömürden, yerli enerjiye katkı sağlanacak. Peki, bakıyoruz üretime, Sayın Bakanım burada Maden Mühendisleri Odasının vermiş olduğu rakam var, rakamlar var, sizi rakamlara boğmayacağım. 1999

yılında ülkemizde gerçekleşen linyit üretimi yaklaşık 65 milyon ton, 2015 yılında 58 milyon tona düşmüş, 2000 yılında taş kömürü 39 milyon ton düzeyindeyken, 2015 yılında 12,9 milyon tona düşmüş üretim. Peki, 2001 yılı itibarıyla SGK kayıtlarına göre iş yeri sayısı 47'si kamu, 559'u özel olmak üzere toplam 606; çalışan işçi sayısı 29.613'ü kamu, 13.244'ü özel olmak üzere toplam 42 bin. Yine SGK verilerine göre 2017 yılında 29'u kamu, 600'ü özel sektör olmak üzere 629 iş yeri var; çalışan işçi sayısı 10.792'si kamu, 27.022'si özel olmak üzere toplam 34.742. Yani 2001 yılından 2017 yılına kadar bir bölü 4 oranında azalmış. İş kazalarına bakıyoruz Sayın Bakan yani bu politikalar, mevcut politikalar sonucunda iş kazalarında da herhangi bir azalma olmamış, artma olmuş. Şimdi ısrarla bu politikalar sürdürülüyor, yeni politikalar, daha çok yerli kömür, daha fazla üretim, yanında -siz de ifade ettiniz- daha az iş kazası olsun, güvenli olsun diyoruz ama aynı politikalar, hiç politikalar değişmeden yine bu kömür sahalarını bölüp bölüp, parçalayıp satacağız. Bunun yerine gerçekten yerli, milli kömür, enerji diyorsak, bütün taraflar ki işçiler var, işverenler var, kamu var, üniversiteler var, meslek odaları var, hepsi bir araya gelse otursa Zonguldak, bu işin üzerinde ciddi bir şekilde çalışsalar ve bütün bir yasa teklifiyle gelseler, ilgili komisyonlarda, ihtisas komisyonlarında bu işler tartışılsın ve doğru dürüst bir yasa yapılsa, üretim artsa, iş kazaları azalsa daha doğru değil mi? Ama böyle yapılmıyor, sürekli olarak torbaya bir şeyler atılıyor geliyor. Bu konuyla ilgili Enerji Bakanlığının da bir ihtiyacı var orada da atılmış, burada da bütün maddeler önergeyle değiştirildi. Bu torba yasada Sayın Bakanım, ta baştan, 1'inci maddeden başlayarak her madde hemen hemen, her maddede değişiklik oldu, ya kendileri gördüler "Yanlış yaptık." muhalefet söyledi, yazım yanlış. Kusura bakmasınlar, özür dilerim, kimseyle kişisel hiçbir problemim yok, bilgi sunan bürokratlar yanlış, eksik, hazırlıksız. Bu nasıl bir şey ya? Her şey yok oldu, yeni bir şey kurulmadı Sayın Bakan. Gerçekten endişe ediyoruz.

BAŞKAN – Maddeye ilişkin lütfen konuşalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Siyaset yapmayalım öyle mi? Biz neyiz ya, siyaset yapmayalım... Siyaset yapacağız elbette ya. Siyasetçi değil miyiz Sayın Başkanım?

BAŞKAN – O zaman Sayın Bekaroğlu, madem siyaset yapacaksak, tabii ki yapalım, yapmayalım demiyorum ama "Bir an önce kapatalım, gidelim, bir an önce kapatalım gidelim." demeyin o zaman.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kim diyor bilmiyorum. En temel siyaset yapılacak komisyon...

BAŞKAN – Biz ucu açık, rahat rahat bugün on ikiye kadar konuşalım bunları mesela.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamam, saat bire kadar konuşalım.

Plan Bütçe Komisyonu, her şeyi konuşalım. Böyle konuşmanın bir faydası olmuyor ki kimseye.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; çok önemli bir madde, Zonguldak halkı için çok önemli bir madde ve ben çocukluğumdan beri Zonguldak'taki o işçi eylemlerini, o işçi kalabalığını, genç nüfusu, o coşkuyu bilen bir insan olarak, Zonguldak'ı da çok iyi bilen birisi olarak büyük bir hayal kırıklığı içindeyim Zonguldak'ın şu anda geldiği durumla ilgili. Ve bunu maalesef, 1990'lı yıllardaki yapılan hatalar tabii ki çok önemli ama AKP iktidarı da... Sayın sendika görevlimiz açıkladı, nüfusu azalmış bir şehirden bahsediyoruz; altında büyük bir zenginlik var, doğası muhteşem bir şehir ama nüfusu azalan bir şehir ve Zonguldak bir emekli şehrine doğru dönüşüyor Sayın Bakan.

Şimdi, Anayasa'mıza göre biz sosyal bir hukuk devletiyiz, sosyal ama maddenin gerekçesine bakıyoruz “rantabl” ran-tab-l “e” bile yok yani ne demekse artık yani Türkçe, yerli, millî kelimeler kullanacağız, “rantabl” bir amaç gerekçede yazılabilmiş. Ama sosyal boyutuyla ilgili...

BAŞKAN – Ne kadar millî oldunuz, hep bu İngilizce kelimeleri falan iki gündür şey yapıyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Vallahi, öyle Sayın Başkanım. Siz “fi” diyorsunuz. Orada “rantabl” diye, ilk kez duyuyorum böyle bir... Sonu da “l”yle bitiyor.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Siz biliyorsunuzdur canım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Efendim, biliyoruz da yani bunun Türkçesi var ama bu da can acıtıcı bir şey. Türkçe karşılığını biliyoruz ama öyle yazınca da havalı olmuyor, bence can acıtıcı oluyor. Binlerce insanın, on binlerce insanın...

BAŞKAN – Tam karşılığı ne oluyor hakikaten “rantabl”ın?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Verimli, etkin demek.

GARO PAYLAN (İstanbul) – “Rant” neyse “rantabl” da o yani başka bir şey değil.

BAŞKAN – Çok açıklayıcı oldu.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Güzel bir açıklama.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Öyle.

Şimdi, sosyal bir hukuk devletiysek Sayın Bakanım, bir de, bizim ona göre yasalar çıkarmamız lazım, sosyal boyutunu birinci noktaya koymamız gerekiyor. Ve biliyorsunuz, partimizin bir önerisi var: Biz Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nı Türkiye’ye taşımak istiyoruz. Hani hep şöyle yaftalanıyor ya “Bunu Diyarbakır için istiyorsunuz.” diye, hayır, Zonguldak için de istiyoruz, İzmir için de istiyoruz. Yerel kendi kararlarını versin, yerel kendi tartışmalarını yapsın kendi gerçekliği içinde, orada bu tartışmalar yürütülsün ve merkez bu kararlara yalnızca uymaya ve destek olmaya çalışsın. Tabii ki, kaynaklar, şunlar bunlar araştırılır ama bunlara destek olmaya çalışsın.

Açıkça söyleyeyim: Zonguldak’taki sendika temsilcimiz buraya kadar gelmiş bakın ama Zonguldak’ta çeşitli sivil toplum örgütleri, taraflar var; yerel yönetim var, halk var, sivil toplum örgütleri var, bundan etkilenecek bütün taraflar var, onlar burada yoklar. Hâlbuki biz onlara demeliyiz ki, biz onların ayaklarına gitmeliyiz: “Gelin, arkadaşlar, Zonguldak”ın...”

BAŞKAN – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız bir gezi düzenlesin Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine, bir hafta sonu, Zonguldak gezisi.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Elbette, tabii ki. İşte, o açıdan bu maddeyi geri çekeceğinizi biliyorum, kod bir yasa olarak geleceğini de düşünüyorum. Ona göre biz yerele gidelim bütün Plan ve Bütçe Komisyonu olarak ve onların misafiri olalım.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen toparlayın artık, rica ederim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, efendim, daha yeni başladım.

BAŞKAN – Sayın Paylan, ondan sonra koridorda herkes dedikodu ediyor “Ya, bu Başkan ne kadar sinirli, herkese kızıyor, bağırıyor.” diye, adım kötüye çıktı sizin yüzünüzden.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Efendim, ben 4 kişi adına konuşuyorum bir de biliyorsunuz.

Bizim oraya gidip, sosyal taraflarla, yerel yönetimlerle görüşüp arzularını, isteklerini öğrenmemiz lazım; onların bir ön çalışma yapması lazım, bizim onlara uymamız lazım. Bakın, defalarca Zonguldak üzerine ameliyat yaptık, hiçbir tanesi işe yaramadı ve Zonguldak bir emekli şehrine dönüştü. Türkiye Taşkömürünün ben gerçekten hâlâ 20 bin çalışanı olduğunu düşünüyordum, 7 bine düşmüş, inanmadım

rakama ve ölüme terk edilmiş durumda Türkiye Taşkömürü, üretim anlamında da, istihdam anlamında da. Oysa özel sektöre devrettik redevansla, işe yaramadı Sayın Bakan. İş kazalarını duyuyoruz, üretimlerde etkinlik yok. Orada “Üretim yapacağım.” diye termik santral kuranlar, limana gidiyorsunuz, gemiden ithal Rus kömürünü çekiyor. Ya, inanılmaz bir şey, düşünsenize, altınızda, hemen altınızda madenler yatıyor, siz limandan Rus kömürünü çekip santralde yakıyorsunuz. Böyle bir şey kabul edilemez.

Bu anlamda, benim önerim, bu maddeyi mutlaka geri çekelim. Zonguldak’ın gelecek on yılını, yirmi yılını, otuz yılını belirleyecek bir maddedir. Bunun bir kod yasa olarak gelmesi yönünde önerimizi Zonguldak halkına ve taraflarına sunalım. Onlar kendi iç tartışmalarını yapsınlar, nasıl bir öneri geliştiriyorlar, biz oraya gidelim, o öneri üzerinde orada tartışma yürütelim ve o öneriyi getirip Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçirelim diye öneriyorum. Bunu yapmalıyız Sayın Bakanım, böyle bir torba yasa içinde koskoca bir şehrin kaderini belirleyecek bir madde geçmemeli.

Zonguldak’ta üretim bir uzmanlık işi, orada bir tecrübe gerekir. Bu anlamda da siz ihaleye çıkacaksınız Sayın Bakan. Açıkça söyleyeyim, Soma AŞ gibi bir, diyelim ki -üretimde geçmemiş gerçiktmiş, orada kazalar yapmış bir işletme veya başka, Ege’deki madencilik bilen, uzmanlaşmış bir kurum gelip de Zonguldak’taki ihaleyi velev ki kazandı, oradaki gerçekliği bilmiyor, nerede riskler var bilmiyor, iş güvenliği anlamında ne tip tecrübeler var bilmiyor. O gerçekliği bilmeyen, yalnızca “rantabl” diye bakan işletmeler oraya girse inanın iş kazaları ve iş güvenliği konusunda çok daha büyük risklerle karşı karşıya kalabiliriz. Sosyal boyutunu 1’inci maddeye yazmamız lazım, Zonguldak halkı karar verecek; 2’nci maddeye iş sağlığı, iş güvenliği, sonra rantabl Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, buyurun lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Herhâlde son söz ve çok da uzun bir...

BAŞKAN – Son söz Sayın Çam’da efendim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Tamam.

Ben çok uzun bir konuşma yapamayacağım da sadece birkaç şey paylaşmak istiyorum:

Sene, sanırım, 2003 ya da 2004, o civardaydı, Ereğli Demir ve Çelik fabrikalarının kamu hisselerinin satışı söz konusu olmuştu ve o kamu hisseleri satışı söz konusu olduğu zaman, özellikle metal sanayisi açısından baktığımızda, Türkiye’nin gücü olan bir firmanın o dönem Orta Avrupa ve kendilerine göre Doğu, Güneydoğu Avrupa yapılanımı içerisinde bazı firmaların gelip Ereğli Demir ve Çelikte satılacak olan payı almak üzere talip olduğu ve ondan sonraki dönemde de hedefin buraları kapatıp kendi hâkim oldukları pazarlama ağının Türkiye pazarını oluşturma yönünde bir projeyi işlettiklerini dile getirmiştik. Niye bunu anlatıyorum? Çok önemli bir üretim alanı, sektör ve şirket Ereğli Demir ve Çelik. O dönemde Ereğli’ye birkaç defa gitmiştim ve bir gidişimde de bu maden sahalarının bir tanesinde 400 küsur metre derinlikte, tabanda da 2,5 kilometreyi bulan bir yolculuk sonrasında kömür çıkarılan damarlardan bir tanesinde işçilerle beraber çalışmalara katılmıştık. Çalışma şartları, içinde bulundukları o ortam ama ürettikleri, hani, yüz karası değil, gerçekten altın şeklinde çıkan o mücadele ve Zonguldak’a sağladığı katma değer, onunla beraber, anlattığım Ereğli Demir ve Çelik fabrikaları açısından koklaşabilir olmaktan kaynaklanan enerji gücüyle gerçekten bizim oradaki maden kaynaklarımız ve oradaki değerlendirme çok önemli.

Biz, tabii, dünyaya göre linyit ve taş kömürü dağılımı ters yönde olan bir ülkeyiz ve sahip olduğumuz bu kaynakları da en iyi şekilde kullanmak zorundayız ama ben birçok araştırmada, en son bu maddeyle ilgili çalışırken de baktığımda, sanki biz taş kömürü özelinde olmak üzere rezervlerimizin doğru hesabını yapıyor muyuz? Rezervlerimizi doğru biliyor muyuz? Taş kömürü açısından baktığımızda, sanırım, 6 arama sahası var, 6 ruhsat sahası var; bunların içerisinde ne kadar tam bir dağılım var, ne

kadarı -o sahalar açısından baktırdığımızda- doğru kullanılıyor ve hesaplanan o maden uzunlukları içerisinde taş kömürü işletmesinin para kazanmaması; acaba sadece orası doğru işletilmiyor veya kârlı değil diye mi yoksa işletmeyi üretken bir şekilde gerçekleştiremiyor mu, bunun sorgulamasını mı yapmak gerekiyor? Bunu sadece ve sadece bir redevansla verilen ruhsat devirlerindeki sonuçlara baktığımızda görüyor muyuz?

Şimdi sorularına geçiyorum, bu bağlamda baktığımda: Rezervimiz tam ne kadardır? Ruhsat sahasının büyüklüğü ne kadardır? Bu alanlarda kullanılan, şu anda üretim yapılan alan ne kadardır? Üretim yapma kapasitesine sahip alan kısa zamanda ne olacaktır? Yapılan redevans işlemleri sonucunda bu firmalardan alacak tutarı var mıdır, borcunu ödemeyenler var mıdır? Bu borcun tutarı ne kadardır? Bu firmalar üretim miktarını, redevans işlemini gerçekleştirdikten sonra ne kadar artırmışlardır? Yani ilgili kurumlar özel sektördeki firmalarla, taş kömürü işletmesi açısından baktığımızda, bir baz değer üzerinden karşılaştırmada bir artı gelişme sağlamışlar mıdır? Kaza oranları ne kadar olmuştur? Artı, son soracağım yani bu süreçten sonra yeterlilik açısından hangi kriterlere bakılmaktadır? Sadece, işte “Santral yapacağız, hadi al sana da bu ruhsat.” mı denmektedir. Ve bunun ötesinde, Türkiye kendi millî bir enerji politikasında, sahip olduğu kaynakların millî değerlendirilme bilincinde hangi tercihleri ortaya koymaktadır?

Doğru mudur tam olarak bilmiyorum ama 2016 yılının sonbaharında bir redevans, bir ihale yapılmış ve ihaleye kimse katılmamış, katılmadığı için de ihale iptal olmuştur. Bu ihaleye katılmama ve iptal sonuçları neydi? Buna karşı bir düzenleme ihtiyacı duyduk, onları daha çabuk nasıl gerçekleştiririz, onun arayışı içinde miyiz?

Ben hem sendikanın söylediklerini çok önemsiyorum ama aynı zamanda oradaki ekonomik güçle beraber -sendika her zaman tarih yazmıştır oradaki çalışanlarıyla- sizlerin de olmazsa olmaz, redevans ile özel sektörden başkası bunu yapamaz mantığıyla bakmayarak Zonguldaklılarla beraber taş kömürüne sahip çıkacak yönde bir kararlılık göstermenizi diliyorum.

Bugün Ereğli Demir Çelik Fabrikaları hâlen üretim yapıyor ve eğer dünya literatüründe veya sıralamasında etkin oluyorsa Ereğlinin herhangi bir kapatma veya üretimini azaltma tercihinde bir bilinçle devredilmeyip gerçek anlamda, dünyaya kafa tutan bir bilinçle üretimine devam etmesinin etkin olduğunu düşünerek kömürde de aynı şeylerin olabileceğini unutmamanız gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çam son konuşmacımızdır.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Hükûmetin yıllardır yürütmüş olduğu kömür politikası, kömür sektöründe üretimi artırmadığı gibi, istihdam edilen işçi sayısını da sürekli azalttı ve üretim açısından kârlı olan TKİ uhdesinde bulunan sahalar yıllar içerisinde özel sektöre devredilmiş, hazırlanan tasarıyla ise TKİ uhdesinde kalan son kömür sahaları ise yine özel sektöre ihale edilecektir. TTK’nın ise eli kolu Hükûmet tarafından bağlanmış, işçi istihdamının önüne geçilerek üretim yapamaz duruma gelen kurum uygulanan politikalarla zarar eder hâle getirilmiştir. Fiilî olarak zarar eder hâle getirilen kurumun uhdesinde bulunan ülkemizin tek taş kömürü rezervi ise kanunun gerekçesinde belirtilen “rantabl” şeklinde işletilmesi için değil, rant için özelleştirilmek istenmektedir. Öyle ki fiilî olarak özelleştiği açık olan kanun metninde durumun gizlenmesi ve gelecek olan tepkilerden korunmak için “özelleştirme” kelimesi yerine “ihale etme yetkisi” adı altında yeni kavramlar üretilerek kanun metni geçirilmeye çalışılmaktadır.

Değerli arkadaşlar, Türkiye’de son on beş yılda yaşadığımız büyük kazaların tamamı özel sektörde meydana gelmiştir. 2004 yılında Kastamonu Küre’de 19, 2005 yılında Kütahya Gediz’de 18, 2006 yılında Balıkesir Dursunbey’de 17, 2009 yılında Bursa Mustafakemalpaşa’da 19, 2010 yılında Balıkesir Dursunbey’de 14, Zonguldak Karadon’da 30, 2011 yılında Kahramanmaraş Elbistan’da 11 –ki burada hâlâ toprak altında bulunan işçi kardeşlerimiz var- 2013 yılında Zonguldak Kozlu’da 8, 2014 yılında Manisa Soma’da 301 ve aynı yıl Ekim ayında Karaman Ermenek’te 18, 2016 yılında Şirvan’da 16 işçi ve geçtiğimiz günlerde Şırnak’ta 7 işçi -içinizi kararttım biliyorum ama bu gerçekleri de söylememiz gerekiyor- yaşanan maden kazalarında hayatlarını kaybetmiş. Bu kazaları unutmak mümkün değil. Bu düzenleme yapılırsa yeniden ölümlü, büyük iş kazalarının kapısı aralanmış olacaktır.

Son cümlem şudur: Türkiye kendi doğal kaynaklarını kullanmak, kurumsal hafızayı kaybetmemek, madencilik tecrübesinin, kültürünün kaybolmaması için Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK), Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) ve Maden Tetkik Arama (MTA) gibi madencilik sektöründe deneyimli kurumlar parçalanmamalı, aksine bütünlüğü korunmalı ve geliştirilmelidir. Bu nedenle bu madde tasarıdan çıkarılmalıdır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL BAŞKAN YARDIMCISI İSA MUTLU – Sayın Başkan, affınıza sığınarak sadece bir iki cümle ifade edebilir miyim?

BAŞKAN – Sizi çok geniş çerçevede dinledik.

GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL BAŞKAN YARDIMCISI İSA MUTLU – Çok uzatmayacağım.

BAŞKAN – Peki.

GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL BAŞKAN YARDIMCISI İSA MUTLU – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, Değerli Müsteşarım ve Müsteşar yardımcılarım; devlet buraları kiralamışken denetleyemediğini hepimiz yaşayarak görüyoruz. TTK’dan oraları denetlemeye giden görevlilerimizin orada nasıl karşılandığını, nasıl kabadayıvari tavırlarla oralarda başka şekillere sokulduğunu hepimiz biliyoruz.

Yine, bununla beraber, buraları alanlar kömür çıkarmak için değil, başka amaçlarla alacak. Bunu redevans sisteminde yaşayarak gördük. Sizi bugüne kadar kandıran 3-5 tane özel ocak sahibi, özel ocak işletmecisi bugün daha büyük kandırıyor. Geçmişte biz devletimizi uyarıştık...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bunlar kanmaya almış.

GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL BAŞKAN YARDIMCISI İSA MUTLU – Yok, lütfen, ben siyasi bir söylem olarak söylemedim. Biz geçmişte uyarıştık, bugün çok ağır bedeller ödedik, yarın daha büyük bedeller ödememek için... Sayın milletvekillerim, ben bu olaya siyasetüstü bakılmasını istiyorum, partilerüstü bakılmasını istiyorum. Burada siyasi bir tavır sergilenmeden, Zonguldak’ın geleceği açısından, ülkemizin geleceği açısından hep beraber bir araya gelerek yeni bir tasarı hazırlayalım ve bunu erteleyelim. Hatta bu konuda sayın vekilimize teşekkür ediyorum. Biz Bülent Ecevit Üniversitesine bir rapor hazırlattık “Zonguldak kömür havzasında üretim nasıl daha aktif hâle getirilebilir, nasıl daha üretilebilir hâle getirilebilir?” diye. Raporumuzu da Bakanlığımıza ve Komisyon Başkanımıza, komisyon üyelerimize de birer tane takdim etmek isteriz.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, buyurun lütfen.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, öncelikle, başta sendika temsilcimiz olmak üzere tüm milletvekillerimize görüş ve önerileri için çok teşekkür ediyorum.

Bununla biz neyi amaçlıyoruz, ona bakmamız lazım. Şu anda, tabii ki bu sadece Türkiye Taşkömürü Kurumuna yönelik ve mevcut üretime yönelik yapılan bir düzenleme değil. Düşünün, Türkiye Taşkömürü Kurumunun tek bir ruhsatı var elinde, 450 bin hektarlık alan tek bir ruhsatta. Şu anda Türkiye Kömür İşletmelerine baktığımızda Türkiye Kömür İşletmelerinde de büyük ölçekli ruhsatların olduğunu görüyoruz. Evet, bazı, işletme altında redevansla verilen üretim panoları var, değişik bölümler var ve bunlar çok uzun süreli maalesef verilemiyor; işte sekiz yıllık, on yıllık. Tam da işte hem işçi sendikası başkan yardımcımızın, milletvekillerimizin söylediği husus, iş güvenliği, işçinin emniyeti açısından aslında şu yapılan düzenleme -yani kafamızdakini biz size aktarmaya çalışıyoruz- çok daha planlı, çok daha programlı; yirmi yıl, otuz yıl sonrasını planlayabilen bir üretim anlayışının ortaya konulmasına çalışılıyor burada. Buradaki temel yaklaşımımız bu. Ne olacak? Diyelim ki Türkiye Kömür İşletmelerinin devasa bir sahası var, burada önemli bir rezerv var, “Benim burada rezervim var, ruhsatıyla birlikte ben bunun işletilmesini açıyorum özel kesime, kim işletmek istiyor?” Şu anda redevansla zaten yapıyor muyuz? Yapıyoruz. Ne yapacak işletme? Kendisi yirmi yıl, otuz yıl, kırk yıllık program yapacak ve yatırımlarını da ona göre yapacak. Hiçbir özel kesim işletmecisi üç yıllık, beş yıllık almış olduğu redevansla o sahanın üzerine yatırım yapmaz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani onun için artmadı üretim diyorsunuz?

KALKINMA BAKAN LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Hayır, şunu... Şimdi, ona da geleceğim, üretime de geleceğim.

Dolayısıyla, buradaki temel hedef öyle bölüp bölüp, parçalayıp satma anlayışı değil; tam tersine, bunları son derece verimli bir şekilde değerlendirip gerçek anlamda uzun vadeli bir plan ve program çerçevesinde orada üretimin yapılmasını sağlamak -mekanizasyondan bahsedildi- o mekanizasyon sistemlerini oluşturmak. Siz yedi sekiz yıllığına, on yıllığına redevansla işletilen bir sahada mekanize bir sistem kurmasını öngörebilir misiniz işletmenin? Öngöremezsiniz. Ama siz o sahayı ruhsatıyla birlikte bir bütün olarak bölüp otuz yıllığına verdiğiniz zaman ne yapacaktır o işletme? Tüm en modern aletleri getirecektir, mekanize sistemlerini kuracaktır, planlarını programlarını yapıp ona göre üretim gerçekleştirecektir. Aslında burada, evet, bir anlamda iş güvenliğini, iş emniyetini daha da garanti altına alan, daha fazla üretimi öngören, daha fazla insanın istihdam edilmesini öngören bir yaklaşım var. Ha, bunu şu şekilde anlayabilirsiniz yani bazı arkadaşlarımız öyle anladı: İşte, küçük küçük alanlar oluşturup bunları verelim, ruhsatları satalım. Böyle bir anlayış yok. Bu düzenlemenin arkasında yatan felsefe bu yani daha uzun vadeli, daha üretken, daha planlı, daha programlı ve iş emniyetinin ön planda olduğu, mekanize sistemlerin olduğu bir yapıyı ortaya koymak; buradaki temel yaklaşımımız bu.

Türkiye Taşkömürü Kurumuna gelince, biraz önce de ifade ettim, 450 bin hektar alanda tek bir ruhsat. Burada sadece taş kömürü yok, taş kömürü dışında birçok maden de var. 1,5 milyon tonluk bir üretim var, rezervine bakıyoruz, 1,5 milyar ton. Yani mevcut üretimle...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu noktaya nasıl geldi? Türkiye Taşkömürü Kurumu böyle değildi ki.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Değerli Vekilim, Türkiye Taşkömürü Kurumu, şöyle kırk elli yıl geçmişe bir bakınız, hiçbir yılda kâr etmemiştir, hep zarar etmiştir. Bu gerçeği kabul edelim. Biz bu gerçeği kabul etmek durumundayız. Hangi iktidar döneminde kâr etmiştir? Etmedi. Yani bu şartla işte bu yapısal sorunun da çözülmesi gerekiyor, bunu da ortaya koymaya çalışıyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Çözümü özelleştirme mi?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Amaç kapatmak mı?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Hayır efendim, kapatmakla ne alakası var? Böyle bir şey olabilir mi?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama işçi alınmıyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müdahale etmeyin lütfen.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Ona da geleceğim.

Efendim, dediniz ki: “Kapatılacak.” Tam tersine, oradaki üretimi daha da fazla artırıcı, daha çok istihdam sağlayıcı bir mekanizma ortaya konulmaya çalışılıyor.

Özet olarak benim söylemek istediğim husus bu, çok fazla detaya girmek istemiyorum ama buradaki hedef yani bu maddenin ortaya konmasındaki ana felsefe bu.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, karşılıklı diyaloga geçti, söz vermeyeceğim talep edenlere.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kısa kısa verseniz.

BAŞKAN – Yok, yok, vermeyeceğim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, 20.00’e kadar görüşecektik zaten.

BAŞKAN – Kalkınma Bakanıyla enerji politikalarını tartışmanın bu saatte kimseye faydası yok.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kalkınma Bakanından daha doğru kim olabilir?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, 23 Ekim 2017 Pazartesi günü saat 10.30’da buluşmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.34

